

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ТОЛЕ БЕЛЧЕВ

**РЕЧНИК НА ТУРЦИЗМИ, АРХАИЗМИ,
ДИЈАЛЕКТИЗМИ И РЕТКО
УПОТРЕБУВАНИ ЗБОРОВИ
ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

Штип, 2016

ТОЛЕ БЕЛЧЕВ

**РЕЧНИК НА ТУРЦИЗМИ, АРХАИЗМИ,
ДИЈАЛЕКТИЗМИ И РЕТКО УПОТРЕБУВАНИ
ЗБОРОВИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

Проф. д-р Толе Белчев

**РЕЧНИК НА ТУРЦИЗМИ, АРХАИЗМИ, ДИЈАЛЕКТИЗМИ И
РЕТКО УПОТРЕБУВАНИ ЗБОРОВИ
ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

Рецензенти

Проф. д-р Ранко Младеноски
Доц. д-р Светлана Јакимовска

Лектор

Проф. д-р Толе Белчев

Техничко уредување

Проф. д-р Толе Белчев

Издавач

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Објавено во е-библиотека:

<https://e-lib.ugd.edu.mk>

CIP Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3'373.45=512.161(038)

811.163.3'373.44(038)

811.163.3'282'373(038)

БЕЛЧЕВ, Толе

Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во македонскиот јазик [Електронски извор] / Толе Белчев.

- Текст во PDF формат, содржи 218 стр. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев", Филолошки факултет, 2016.

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/> - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 14.10.2016. - Биографски податоци за авторот: стр. 217

ISBN 978-608-244-343-0

а) Македонски јазик - Турцизми – Речници.

б) Македонски јазик - Архаизми – Речници.

в) Македонски јазик - Дијалектизми – Речници.

COBISS.MK-ID 101817866

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

Проф. д-р Толе Белчев

**РЕЧНИК НА ТУРЦИЗМИ, АРХАИЗМИ,
ДИЈАЛЕКТИЗМИ И РЕТКО УПОТРЕБУВАНИ
ЗБОРОВИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

Штип, 2016

ПРЕДГОВОР

Најновиот речник на универзитетскиот професор Толе Белчев носи наслов „Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во македонскиот јазик“ што покажува дека авторот се зафатил со една мошне обемна и макотрпна лексикографска задача. Имено, професорот Белчев веќе неколку децении работи врз збогатувањето и унапредувањето на македонската лексикографска дејност, а тоа го потврдуваат неколкуте негови речнички изданија, меѓу кои овде би го споменале, на пример, двотомниот „Речник на странски зборови во македонскиот јазик“ од 2010 година што, секако, зборува за едно богато искуство на авторот во областа на лексикографијата, а што е одразено и во последниот труд. Овој најнов речник во кој се дадени значењата на многубројни турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови се појавува, исто така, да пополни уште една празнина во македонската лексикографска и, воопшто, јазична средина.

Како специфика на овој „Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во македонскиот јазик“ би го издвоиле едноставното појаснување на значењето (поимањето) на лексичките единици што се предмет на обработка во речникот. Кај поголем број турцизми, архаизми и дијалектизми значењето е дадено на едноставен начин, со еден збор, како на пример: **акчилница** = *гостилница*; **апс** = *затвор*; **ариза** = *подари*; **нарач** = *порака*; **неграмотен** = *неписмен*; **опул** = *поглед* и слично. Онаму, пак, каде што лексичките единици се појаснуваат описно се забележува дека авторот се одлучил за кратко и што е можно појасно толкување на зборовите. Ќе наведеме само неколку примери: **аклија** = *што има ак, што има право*; **алаца** =

памучна ткаенина со надолжни линии; долија = чаша со која се пие здравица; дубалка = направа во која се става детето за да се навикне да стои; курк = долга горна облека опишана со крзно; чапче = мал сад за црење и пиење вода итн. Очигледно е дека интенцијата на авторот на овој речник била колку што е можно поедноставно и поразбирливо да се дефинираат значењата на зборовите што се појавуваат како единици во речникот. Дури и на оние места каде што било нужно да се даде пошироко и подетално појаснување, тоа е извршено со едноставен, разбирлив и приемилив стил.

Овој „Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во македонскиот јазик“, бездруго, во голема мера ќе им послужи на студентите коишто студираат на катедрите за македонски јазик на сите универзитети во државата, но тој ќе биде од полза и за сите оние што на каков било начин се занимаваат со македонскиот јазик затоа што станува збор за солидно изработен речник со, како што веќе нагласивме, едноставни и разбирливи појаснувања на значењата на лексемите што се обработуваат во него. Во таа смисла, сметаме дека новиот лексикографски труд на професорот Белчев ќе најде своја практична примена и кај пошироката публика.

Сè на сè, можеме да заклучиме дека новиот речнички труд на Белчев со наслов „Речник на турцизми, архаизми, дијалектизми и ретко употребувани зборови во македонскиот јазик“ претставува значаен придонес во развојот на македонската лексикографија што, секако, треба да биде поттик за натамошно изработување и публикување на вакви и слични трудови во областа на македонистиката.

*Доц. д-р Светлана Јакимовска
Проф. д-р Ранко Младеноски*

Вовед

Лексикологијата е дел од лингвистиката што го проучува составот на зборовите на еден јазик. Таа се дели на повеќе поддисциплини: *семантика*, за значењето; *етимологија*, за потеклото; *лексикографија*, за речниците; *фразеологија*, за постојани зборовни состави – фразеологизми.

Зборот има своја форма и содржина, што значи своја граматичка и своја лексичка страна. Лексикологијата се занимава со лексичката, односно со содржинската страна на зборот. Да го земеме за пример зборот *камен*. Според формата, тој збор е составен од пет гласа кои се означуваат со соодветни знаци од азбуката. „К а м е н“ е именка од машки род во еднина. Може да го членуваме и да го смениме бројот (каменот, каменов, каменон, камењата, камењава, камењана) итн. Овие граматички карактеристики се неговата надворешна страна.

Но, во свеста на човекот, кога ќе го кажеме зборот „камен“, веднаш се создава слика за предметот што го означува и ние го сфаќаме значењето на зборот. Тоа е содржината на зборот, неговата внатрешна – лексичка страна.

Според лексичките значења, зборовите се делат на: *синоними* – зборови со различна форма, а приближно исто значење, на пример: основа, база, темел, подлога; *хомоними* – зборови со иста форма, а различно значење, на пример: блок – за цртање, станбен, сојуз, парче од нешто; *антоними* – зборови со спротивно значење, на пример: висок – низок, дебел – слаб; *пароними* – зборови слични по изговор или пишување, а различни по значење, на пример: метален – ментален.

Лексиката, според потеклото на зборовите, може да биде: а) *домашна*, изворна – зборови кои исконски постојат во нашиот јазик и потекнуваат од прасловенскиот, старословенскиот, црковнословенскиот, па преку народниот навлегле во литературниот јазик. Овие зборови ја сочинуваат основата на јазикот и се во најголем број, на пример: мајка, татко, еден, два, гора, планина, река, езеро, рака, нога; б) *странска* – туѓа, овие зборови навлегуваат или директно од странскиот јазик или посредно, преку друг јазик; в) *интернационализми* – зборови што се употребуваат во многу светски јазици, а по потекло се од латинскиот или од хеленскиот јазик. Овие зборови се приспособуваат кон соодветниот јазик и со текот на времето не ги чувствуваме како туѓи, на пример: актуелен, квалитет, факултет, факт, литература. Овие зборови не треба да ги користиме прекумерно, туку само кога е неопходно потребно; г) *турцизми* – во нашиот јазик ги има над 3.000. Некои од нив отпаднале, некои ги чувствуваме како архаизми, а некои сè уште активно ги употребуваме, како на пример алва, баклава, кадаиф, кебапче, кибрит, килим, шеќер, сарма, боза. Дел од турцизмите ги употребуваме заради стилска обоеност на изразот: муабет, марифет, табие, адет и сл.; *варваризми* – се употребуваат во уметничката литература заради оживување на месниот колорит и создавање посебна атмосфера. Може да бидат и цели дијалози на друг јазик и да се пишуваат во оригинал. Тука спаѓаат и зборови кои секојдневно се употребуваат, иако нема вистинска потреба, бидејќи во нашиот јазик имаме соодветни зборови. Тие се имитација на туѓите зборови и според форма и според изговорот: бејби, хај, јес, певаљка, рачуна.

Според сферата на употреба, зборовите ги делиме на: општонародна лексика, дијалектна, професионална, термилошка и жаргонска. *Општонародната лексика* ја

сочинува основата на зборовниот состав, па разликуваме: *разговорна лексика* – зборови кои се употребуваат во усната форма на стандардниот јазик. При говорот не се нарушува нормата, но звучи неофицијално, неприсилено; *книжна лексика* – основата на писмената форма на јазикот. Ја употребуваат писателите со свесен избор на зборови за создавање на уметничко дело. *Поетската лексика* се одликува со поголема експресивност и сликовитост, на пример: лаежот на кучињата, свонежот, златоврв. *Дијалектна лексика* – дијалектизмите се зборови кои се употребуваат на определена територија и од ограничен број луѓе, на пример: соба – одаја; печка – кумбе, пампур, соба; чамец – кајче. *Професионална лексика* – професионализми се зборови што им се познати само на луѓе што се занимаваат со иста професија. *Терминолошка лексика* – термини – служат за точно именување на поими, појави или предмети од науката, техниката или културата. Тука преовладуваат странски зборови, бидејќи обично директно се преземаат од друг јазик. Жаргонска и арголексика – жаргонизми и арготизми. Оваа лексика ја употребуваат професионална или социјална група луѓе за да се разликуваат од другите.

Жаргонот е јазичен израз кој е неразбирлив поради својата неправилност и често има обележје на таен јазик. Порано го употребувале мајстори, трговци, крадци, скитници, но денес го употребуваат уметници, студенти, ученици, групи луѓе поврзани со начинот на размислување и сфаќање на животот. Јазичниот израз создаден од овие заедници е познат како сленг.

Лексиката, односно зборовите, се разгледуваат и според процесот на обновата – како тие се менувале или заменуваале со други зборови. Според историскиот развоток, односно според процесот на обновата, зборовите се делат на: *историзми*, зборови што се употребувале во минатото, а предметите и појавите кои ги

означувале денес повеќе не постојат. Ваквата лексика ја употребуваме ако зборуваме или пишуваме за минатото во кое биле актуелни, на пример: вилает, чорбација и сл.; *архаизми*, а тоа се застарени зборови кои под влијание на современите синоними сè повеќе се истиснуваат од употреба. Предметите и појавите кои ги означуваат сè уште постојат, на пример: абер – глас, еким – лекар, даскал – учител; *неологизми*, тоа се новосоздадени зборови кои сè уште не навлегле доволно во активниот речник. Со текот на времето тие се прифаќаат само ако се во духот на јазикот, на пример: видео, компјутер, мотел, печатар, далечински управувач, мобилен. Тука спаѓаат и зборовите кои ги преосмислуваме: снег (на екранот), пајак (за кревање автомобили); *индивидуализмите* се нови зборови, авторски креации за поинаков и повпечатлив начин на изразување. Тие се чести во јазикот на Гане Тодоровски, но и на многу други наши поети и прозаисти.

**РЕЧНИК НА ТУРЦИЗМИ, АРХАИЗМИ,
ДИЈАЛЕКТИЗМИ И РЕТКО УПОТРЕБУВАНИ
ЗБОРОВИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК**

А

аба (*тур. aba*) груба волнена ткаенина; горна облека од груба волнена ткаенина; шајак.

абанија (*тур. abani*) вид платно и шамија од такво платно.

абаци (*тур. abaci*) месецот август кај Турците, според сирискиот календар.

абација (*тур. abaci*) лице што шије алишта од аба.

абдал (*тур. abdal*) човек со ограничени умствени способности, глупак, будала.

абер (*тур. habar*) глас, вест, порака; сознание, поим, чувство.

абраш (*тур. abraş*) човек со бенкичаво лице; коњ со бели дамки на муцката или под опашката; сипка по кожата кај некои домашни животни.

абре *арх.* ајде бре.

ава (*тур. hava*) воздух, клима, поднебје.

аван (*тур. havan*) метален сад со толчник за толчење кафе, црн пипер, шеќер и др.

авлија (*тур. avli*) домашен двор ограден со сид.

авлија (*тур. havli*) голема бела шамија со која жените си го покриваат лицето; чаршаф, крпа за бришење.

авра (*хебр.*) еврејски храм, синагога.

автограф *арх.* (*грч.* *autographon*) ракописен спис, оригинален ракопис; машина за умножување ракописи.

ага (*тур.* *ağa*) во некогашна Турција, сопственик на земја, воен старешина, титула кај муслиманите, господин, господар, газда.

агалак (*тур.* *ağalik*) звање и достоинство на ага; посед што му припаѓа на ага; дел од приходите што им се давал на агите.

агалар (*тур.* *ağalar*) богат, имашлив човек; понизок муслимански благородник.

ада (*тур.* *ada*) речен или езерски остров.

адам *арх.* неплоден, кастриран, скопен.

адет (*тур.* *âdet*) навика, традиција, шеријатско право, обичајно право кај исламските народи.

аждер (*тур.* *eyderha*) змеј, чудовиште во вид на крилат гуштер (често со неколку глави).

азган (*тур.* *azgın*) полн со живот, буен, бесен (обично за коњ); аздисан.

аздисува (*тур.* *azmak*) збеснува, полудува.

азна (*тур.* *hazne*) благајна, ризница, благо, богатство.

азнадар *арх. (тур. hazine)* благајник.

азнатар *арх. (тур. hazine)* чувар на азното.

азно *арх. (тур. hazine)* складиште за вредности и драгоцености, богатство, благо.

аир *(тур. hayır)* среќа, добро, корист, добивка, добро дело, оставнина.

аирлија *(тур. hayrlı)* што носи среќа, среќен, добар, добродетелен.

ајат *арх. (тур. ayat)* трем, ходник, претсобје; собичка во куќа.

ајван *(тур. hayvan)* животно, добиче;

неработник,
безделник.

ајвар *(тур. hayvar)* солена икра; салата од печени мелени пиперки.

ајгар *арх. (тур. ağır)* млад нескопен коњ, пастув; похотлив човек.

ајгарува *арх. (тур. ağırlamak)* живее разуздано.

ајлак *арх. (тур. aylık)* приход, доход; постојана месечна плата.

ајљаз *арх. (тур. haylaz)* безделник, неработник, мрзливец, скитник.

ајмана *арх. (тур. haymana)* домашно животно, добиток, ајван; скитник,

неранимајко,
неработник.

ајга *арх.* широк, бел
празничен фустан;
широка машка кошула
до над колена.

Ајша (*Aysa* - жива)
жената љубимица на
Мухамед.

ак *арх. (тур. hak)* она
што е право, што е
пристојно; плата,
давачка, данок,
награда.

акаид (*тур. akaid*)
исламски верски
прописи, веронаука,
догматика.

акален *арх. (тур. akilli)*
паметен, умен.

аклија *арх. (тур. hakli)* што има ак, што
има право.

акмак (*тур. akmak*)
глупак, будала.

акордеон *арх. (фр. accordéon)* стар
музички инструмент,
сличен на рачна
хармоника.

акран *арх. (тур. akran)* лице што е
еднакво, рамно во
нешто, врсник,
партнер, прилика,
соперник, ривал.

акреп (*тур. akrep*)
скорпија, воопшто
секое отровно
животно; грд човек,
плашило обично жена.

акчиџа *арх. (тур. aşçi)* готвачка; жена на
акчија.

акчија *арх. (тур. aşçi)*
готвач или сопственик
на акчилница.

акчијница *арх. (тур. aşçi)* акчилница,
готвачница.

акчилница арх. (тур. *aşçı*) гостилница.

акшам (тур. *akşam*) првиот вечерен мрак, самрак; вечерна молитва кај муслиманите.

ал (тур. *al*) отвореноцрвен, румен, алов.

ал (тур. *hâl*) таксират, несреќа, неволја, беда.

ала арх. аждер, ламја, змеј, чудовиште.

алабак арх. будала, глупак.

алај (тур. *alay*) воена единица, полк, воена парада, свечена процесија.

алајка арх. (тур. *halayık*) робинка, слугинка; жена со лош јазик, расипана,

распуштена, неморална жена.

алал (тур. *helâl* она што е праведно), благослов, среќа.

аламанка (тур. *Alaman* Германец) вид сабја од германско производство.

аландарка арх. жена скитничка, алапачка, што шета по куќи.

алат (тур. *alet*) прибор, се што е потребно за работа, особено за рачна работа, оружје.

алатница (тур. *alet*) просторија каде што се чуваат или се произведуваат алати.

алатничар (тур. *alet*) работник што произведува алати.

алва (*тур. helva*) вид ориентално благо од мед, шеќер, скробно брашно, масло и др.

алвалак (*helvalik*) подарок, бакшиш.

алвација (*тур. helvacı*) човек што прави и продава лава.

алтан (*тур. altın*) злато, турска златна монета, дукат.

алтан *арх. (итал. artana)* балкон, чардак на горните катови на некои градби.

алаца *арх. (тур. alaca)* памучна ткаенина со надолжни линии.

алашвереш *арх. (тур. alışveriş)* трговија, пазар, тајно договарање, разговор.

алвација *арх. (тур. helvacı)* тој што произведува или што продава алва.

алем-камен *арх.* скапоцен камен, дијамант.

алтипатлак *арх. (тур. altıpatlar)* револвер со шест куршуми.

алчак *арх. (тур. alçak)* со низок раст) арамија, измамник, никаков човек.

ам (*тур. ham*) дел од коњска опрема за впрегање на коњот во кола.

амајлија (*тур. hamaylı*) предмет што суеверните луѓе го носат постојано со себе за да ги штити од зло; амулет, талисман.

амал (*тур. hamal*)
носач, слуга.

амам (*тур. hamam*)
турска бања со парење.

амамлак *арх.* (*тур. hamamlık*) дел од муслиманската куќа каде што се наоѓа амамот, долните простории биле поделени на кујна и амамлак, купатило, бања.

амамџија *арх.*
сопственик на амам.

аман (*тур. aman*)
милост, прошка,
проштавање; помош,
сигурност.

аманет (*тур. emanet*)
препорака, закрила,
безбедност; доверба,
чување, завет,
светиња; предмет што
се дава на чување.

амбар (*тур. ambar*)
зграда за сместување
на жито.

амшир (*тур. amshir*)
шестиот месец во
турскиот календар.

ан *арх.* (*тур. han*)
гостилница со
преноќиште, селска и
друмска меана,
преноќиште.

анама (*тур. hanım*)
госпоѓа.

антерија *арх.* (*тур. entari*) старинска горна облека, долга до под колена или куса до појас.

анџар (*тур. hançer*)
долг, тенок и извиен
нож, остар од двете
страни.

анџак (*тур. ançak*)
бидејќи, и така, штом.

анџија (*тур. hancı*)
сопственик на ан,
гостилничар.

апс *арх. (тур. hapis)*
затвор, притвор.

апсана *арх. (тур. hapishane)* затвор,
зандана; зградата во
која е сместен
затворот, притвор.

апсанџија *арх. (тур. hapishaneci)* лице што
работи како чувар во
затвор.

араба *арх. (тур. araba)*
товарна запрежна кола.

арабација *арх. (тур. arabacı)* човек
чиешто занимање е да
превозува стока со
запрежна кола.

арам (*тур. haram*)
грев, проклетство;
забрането,
неповредливо во
верски поглед.

арамбаша (*тур. haramı başı*) водач на
ајдуџи.

арамија (*тур. haramı*)
разбојник, крадец.

аранија (*тур. haranı*)
голем котел, казан.

арар (*тур. harar*)
голема вреќа од
козина; половина
коњски товар.

арач (*тур. haraç*)
годишен данок што го
плаќало
немуслиманското
население во
некогашна Турција.

аргат (*тур. irgat*)
наемен работник, тој
што работи тешка
работа; кулучар.

аргатлак *арх. (тур. irgat)* наемна работа;
прекумерна работа без
соодветен надоместок.

аргатува *арх.* (*тур.* *ırgat*) работи како аргат, е аргат, работи тешка работа без соодветен надоместок.

ариза *арх.* подари.

аркапицик (*тур.* *art kapıcık*) споредна врата, задна врата, „мала врата“.

армас *диал.* (*тур.* *aramak*) свршувачка.

армаса *диал.* направи свршувачка, се посврши.

армасар *диал.* стројник, посредувач за да дојде до свршувачка.

армасарка *диал.* стројничка, посредничка за да дојде до свршувачка.

армасник *диал.* свршеник.

аро *арх.* стар човек, најчесто во изразот зло, лошо.

арпацик (*тур.* *arpacık*) ситен кромид за садење, кокар.

арслан (*тур.* *arslan*) лав силен, храбар, бестрашен човек; јунак.

арч (*тур.* *harc*) издаток, потрошени пари, трошење, трошок, расход.

арчелив (*тур.* *harc*) што многу троши или се расфрла со пари.

арш (*тур.* *arş*) божји престол на врвот на небото.

аршин (*тур.* *arşın*) стара мера за должина (помеѓу 65 и 75 сантиметри), лакот.

асаки *тур.* во некогашна Турција наслов на првата или повластената жена на султанот (како мајка на престолонаследникот).

асас *тур.* првобитно припадник на муслимански секташи кои во 9 век вршеле убиства низ азиските земји; убиец од заседа.

аскер (*тур. asker*) отоманска војска, војска, војник, цивил.

асли (*тур. asili*) вистински, прав.

астар (*тур. astar*) постава, ткаенина за постава.

астар *арх.* конструкција за покрив.

астарка *арх.* штица за конструкција за покрив.

асура *арх. (тур. hasır)* постилка од слама или трска, рогозина.

ат *арх. (тур. at)* коњ.

атер (*тур. hatır*) обсир, љубов, добра волја, наклоност, милост, кеф.

атпазар *арх. (тур. at pazarı)* пазар за коњи, сточен пазар.

аферим (*тур. aferin*) браво, така е, така треба.

ахирет (*тур. ahır* последен) оној свет, задгробниот живот.

ахмедија (*тур. ahmedije*) бел шал со кој се обвива фесот, турбан, чалма.

ачик арх. (тур. *açık*)
отворен, јасен, бистар.

ачиклија арх. (тур. *açık*)
отворен човек.

аџаба арх. (тур. *acaba*)
дали, можеби.

аџамија арх. (тур. *acemi*)
неискусно, младо лице; почетник,
неискусен човек, наивно лудо дете;
неизвежбан коњ.

аџамилак арх. (тур. *acemi*)
неискусност, незрелост, неопитност.

аџар (*hacer, haceriesved*)
свет „црн камен“ во Каба што муслиманите го сметаат за посебна светиња и за крајна цел на своите аџилаци.

аџи (тур. *hacı*) збор што се става пред името за означување

дека се работи за човек што бил на аџилак.

аџи арх. (тур. *acı*)
горчлив.

аџија (тур. *hacı*)
муслиман што патувал за да се поклони на светите места во Мека; православен христијанин што патувал во Ерусалим на велики пости или за Велигден за да се поклони на гробот на Христос; поклоненик.

аџилак (тур. *hacılık*)
поклонение во светите места.

ашик (тур. *aşk*)
љубов, мерак, вљубен човек, љубовник, момче што ашикува.

ашиклија (тур. *aşıkli*)
вљубен човек, љубовничар.

ашикува (*тур. aşık*)
води љубов, се сака, се
милка, се гали.

ашиќаре (*тур. aşikar*)
јавно, очигледно.

ашкеназ *ретк.*
(според Аскенас, име
на еден азиски народ
во Ерменија) полски
или германски Евреин.

ашлак (*тур. aşlak*)
мангуп, неранимајко.

ашуре (*тур. aşure*)
слатка варена пченица
со ореви и други
зрнести плодови.

Б

баба *арх. (тур. baba)*
татко.

бабаит *арх. (тур. babayıġit)* јунак; голем крупен маж.

бабаитлак *арх. (тур. babayıġitlik)* јунаштво.

бабајко *арх.* татко.

бабалак *арх. (тур. babalık)* татко на жената; дедо; потекло; наследство од татко, татковина.

бабовина *арх.*
оставина од татко;
оставина од баба.

бадијала *(тур. bedava)*
бесплатно, многу евтино, залудо, попусто.

баждар *(тур. bacdar)*
службеник што ги контролира мерите и

теговите, трошаринец, цариник.

баждари *(тур. bacdar)* службено ја испитува и ја утврдува исправноста на мерите и теговите, ја одредува носивоста на брод.

баждарина *(тур. bacdar)* трошарина, такса трошарина, такса за проверување на мерите што ја наплатува баждарот, царина, мостарина, скеларина, такса за мерење на општинска вага.

баздриџан *арх. (тур. bezirġân)* трговец.

баздриџанлак *арх. (тур. bezirġân)*
трговија, трговска чаршија.

баздриџан (*bazirġan*)
старешина на

трговците,
претставник на
трговците.

базука (*тур. bazuka*)
пушка за подводен
риболов.

базука (*англ. bazooka*)
рачен противтенковски
фрлач на гранати на
реактивен погон.

баир (*тур. bayır*) рид,
брдо, брег, нагорнина,
стрмнина.

бај *дијал.* (*тур. bey*)
чичко.

бајалдиса (*тур.*
bayılmak) снеможе.

бајат (*тур. bayat*) што
не е свеж, застојан,
стар.

бајрак (*тур. bayrak*)
знаме.

бајрактар (*тур.*
bayraktar) тој што го

носи знамето, бајракот,
знаменосец (во војска
и на свадба).

бака *дијал.* сад во кој
се става крмата за
стоката.

бакал *арх.* (*тур.*
bakkal) трговец со
продукти.

бакаллак *арх.* (*тур.*
bakkaliye) бакалска
стока; трговија со
бакалска стока.

бакалница *арх.* (*тур.*
bakkal) продавница со
бакалска стока;
колонијал.

бакалски *арх.* (*тур.*
bakkal) што е во врска
со бакал, бакалска
стока.

бакалува *арх.* (*тур.*
bakkal) врши бакалска
работа.

бакам (*тур. bakkam*)
варзило; растение со
кое се вапсуваат
велигденски јајца.

бакари *арх.* почитува,
цени некого или
нешто.

баксуз (*тур. bahtsız*)
несрекен човек; човек
што му носи несреќа
на друг; несреќа,
неволја.

бакшиш (*тур. bahşiş*)
дар, подарок, награда
за сторена услуга.

балабан *арх.* (*тур. balaban*)
дресирана
мечка; голем човек или
животно; стап со кој се
удира по барабан.

балама *ретк.* глупав,
умствено ограничен
човек.

баланса *ретк.* кантар,
уред за мерење.

балган (*тур. balgam*)
слуз, шлајм.

балдаза (*тур. baldız*)
свеска, сестра на
сопругата.

балдиса (*тур. bayılmak*)
папса,
премали, се истошти,
изнемошти, капне,
премре.

балега *ретк.*
животински измет.

балкан *арх.* (*тур. balkan*)
планина.

бало *арх.* (*тур. balo*)
танц, игра.

балта (*тур. balta*)
балтија, секира.

балтон *дијал.* палто.

балчак (*тур. balçak*)
дршка на сабја или на
меч.

бамбашка (*тур. bambuşka*) особен, необичен, своевиден.

банда *арх.* оркестар (особено воен) од лимени инструменти.

бандација *арх.* член на музичка банда, музикант.

банија *арх.* бановина.

баник *дијал.* вид сукано тесто, обично со сирење или без фил во корите, колпите.

бараба (*според името на библискиот разбојник Бараба/Варава*) разбојник, арамија, никаквец, пропаднат човек.

барабанџија *арх.* службен известувач што се огласувал со барабан; телал.

баре (*тур. bari*) барем.

барбут (*тур. barbut*) хазардна игра со зарови.

бардак (*тур. bardak*) земјан или бакарен сад со рачка и дулец за вода, вино или за ракија.

бардакчија (*тур. bardakçı*) тој што прави или што продава бардаци и други земјани садови.

баруга *дијал.* бара.

барутчија *арх.* тој што прави или што продава барут.

басамак (*тур. basamak*) скала, лествица.

баскија *арх. (тур. baskı)* летва.

басма (*тур. baskı*) вид шарена памучна ткаенина.

баста *арх.* набор на фустан, фалта.

бастиса *арх.* изврши претрес, нападне, опколи.

бастонада *арх.* тепање со бастун како казна.

бастун (*тур. baston*) специјално изработен стап со свиткана рачка за потпирање при одење.

батак (*тур. batakl*) кал, блато, мочуриште, кално место.

батакчија (*тур. batakcı*) нечесник, расипан човек.

батал (*тур. battal*) запуштен, неприбран, неуреден, запоставен.

батали (*тур. battal*) остави, напушти.

батиса (*тур. batmak*) потоне, пропадне, упадне.

батлија (*тур. bahli*) човек со среќна рака, што им носи среќа на другите.

батман (*тур. batman*) тег со различна големина, се употребува во јужните краишта на Русија и во западна Азија.

батрдиса *арх.* (*тур. batırmak*) упропасти.

бац *арх.* наплата за премин или превоз преку гранична вода или граница.

баца (*тур. baca*) оџак, димник; прозорче на покрив од куќа.

баџак (*тур. bacak*)
бут, бедро.

баџанак (*тур. bacanak*) маж на свеската, роднинска врска помеѓу сопрузите на сестри.

баша (*тур. başa*) старешина, поглавар.

башак *дијал. (тур. başak)* пченка.

башари (*тур. başarmak*) се излежува, се шири, се расположува.

башбакан (*тур. başbakan*) главен водач, шеф, бос, големец.

башибозук (*тур. başibozuk*) нередовна турска војска или припадник на таква војска; распуштено, разуздено, бесно однесување.

башка (*тур. başka*) посебно, особено, настрана, одвоено.

башлик (*тур. başlyk*) шамија што ги покрива главата вратот и рамената.

башместо *арх.* најважно место.

башчауш *арх.* главен чауш.

баш-чаршија (*тур. başçarşu*) главен пазар обично покриен.

бег (*тур. bey*) муслимански благородник, голем поседник во стара ција, титула (што се става обично по името) господин, господар.

бегинка *арх.* беговица.

беглербег (*тур. beylerbeyi*) врховен заповедник, воен и

граѓански старешина на некоја област или покраина во стара Турција.

беглик & беглак (*тур. beylik*) турски државен имот; посед на бег (добиеен од султанот); бесплатна работа на рајата на имотот на бегот; данок на добиток во стара Турција.

бегликчија (*тур. beylikçi*) собирач на данок во натура во Турското Царство.

беговина *арх.* бегова земја, бегов имот.

бедевија (*тур. bedevi*) кобила од добра раса обично арапска.

бедем (*тур. bedem*) сид, насип околу тврдина; заштита, одбрана.

бедствие *арх.* беда.

безбели (*тур. bezbelli*) се разбира, сигурно, така е, очигледно, јасно, навистина без сомнение, секако.

безбожие *арх.* отсуство на верата во бога; атеизам.

безветрие *арх.* безветрина.

безделие *арх.* отсуство на желба за работење безделничење.

бекрија (*тур. bekri*) љубител на пијалак и ноќен живот; пијаница.

бекташ (*тур. Bektaşî*) припадник на дервишкиот ред, по името на основачот Хаџи Бекташ.

бекчија *арх. (тур. bekçi)* полјак, падар.

белегзија (*тур. bilezik*)
белезица, накит за на
рака.

белегија (*тур. bilezik*)
камен за острење или
брусење.

белило *арх.*
козметичко средство
за белење лице.

бенкалија *арх.*
бенкичав.

бент (*тур. bend*)
брана, насип; пропис,
параграф, правило;
височинка, могила.

берат (*тур. berat*)
царско писмо, указ,
повелба од султан со
што се одредува
некаква повластеност;
писмена потврда за
дипломатски престој
во странство.

бербат *арх. (тур. berbat)* нечист, валкан
(само во изрази).

бербати *арх. (тур. berbat)* прави да биде
валкан, нечист.

бербатлак *арх. (тур. berbat)* нечистотија,
валканица.

берберлак *арх.*
берберство.

бердана *арх.* пушка
од втората половина на
19 век.

берикет (*тур. bereket*)
род, плод, благодат.

берикетен (*тур. bereket*) многу плоден,
плодороден.

бесалија *арх.* човек од
збор.

бесправие *арх.*
бесправност,
беззаконие.

бесраме *арх.*

отсуство на срам.

бесрамност.

бессилие *арх.*

бессилност, слабост,

немоќ.

бестрашие *арх.*

бестрашност,

храброст.

бетер (*тур. beter*)

полошо, се полошо и

полошо.

беќар (*тур. bekâr*)

неженет човек, момче,

ерген.

бешлик *арх.* (*тур. beş*

пет) сребрена турска

монета од 5 гроша;

предмет долг пет

аршина, пет метри или

тежок 5 оки, односно

што чини 5 гроша.

би *арх.* стана, се

случи.

бибер (*тур. biber*)

тропско ползаво

растение од

фамилијата Piperaceae,

чиј зрнест плод се

употребува како

мирудифа, плодот од

тоа растение; црн

пипер.

бивак *арх.* војнички

логор за привремен

престој; логор, камп.

билјоса *арх.* се опије,

се замае од билје, се

маѓоса.

билјур *арх.*

кристално стакло,

кристал; чист,

кристален сјај.

билка *арх.* тревка,

растение со лековита

или со магиска моќ;

лек.

билмез (*тур. bilmezlik*)

глупак, незнајко,

мрзло, неработник,

денгубник.

бимбаша (тур. *binbaşı*) командант на илјада војници, одговара на чинот мајор.

бина арх. (тур. *bina*) зграда, куќа.

бинек арх. (тур. *binék*) коњ што служи за јавање.

бинекташ арх. (тур. *binék taşı*) голем камен што му служи на коњаникот полесно да се качи на коњот.

бинекчија арх. (тур. *binici*) коњаник, добар јавач.

биник арх. челик (вид детска игра со подолг и пократок стап), чилик.

биниш арх. (тур. *binış*) широка наметка со долги ракави.

бир арх. (тур. *bir*) тоа што го давале верниците на манастир или на свештеник, давачка во пари или прехранбени продукти.

биринци (тур. *birinci*) прв, најдобар.

бирник арх. тој што собира данок, даночник.

битиса арх. (тур. *bitti*) заврши, сконча.

бичкија арх. (тур. *bıçkı*) рачна пила од дрвена рамка и челичен лист со остри запци на долниот раб.

бичкиција арх. (тур. *bıçkıcı*) тој што бичи со бичкија.

бичкицилница арх. место каде што се бичи.

благден *арх.* празник, манифестација „На Велигден на благден“.

благоверен *арх.* правоверен.

благоверник *арх.* тој што е правоверен, чист во верата, со христијанска доблест.

благодушие *арх.* благодушност, добродушност.

благословија *арх.* благослов.

блуден *арх.* што го згрешил правилниот пат, што заблудел.

бљудо *арх.* (*рус. блюдо* јадење) чинија.

богатник *арх.* богаташ.

богољубец *арх.* што го љуби Бога, побожен човек, праведник.

божев *арх.* божји.

божевен *арх.* побожен.

бој *дијал. (тур. boy)* ќотек.

бој *дијал.* сукња.

бојлија *арх. (тур. bouli)* стасит, висок.

бојник *арх.* војник, воин.

боктиса *арх. (тур. biktak)* додее, досади.

бомбе *арх.* полуцилиндер.

борч *арх.* долг, тоа што некој некому му должи.

борчи *арх.* должи некому нешто, најчесто пари.

брзописец *арх.* човек што пишува брзо.

буица *арх.* треска,
грозница.

бурија *дијал.* кунк.

бурмали *арх.* во
форма на бурма;
прстен; прстенест.

бусија *арх.* заседа;
пусија.

В

ваистину *арх.*
навистина

вакат *арх. (тур. vakit)*
време, час, определен
час кога треба да се
стори нешто; времето
на муслиманската
молитва; самата
молитва.

вакаф *(тур. vakıf)* кај
муслиманите: имот
завештан за верски и
хуманитарни цели (да
подига и издржува
џамии, училишта,
јавни библиотеки,
болници, водоводи и
сл.).

валија *(тур. vali)*
царски намесник,
турски
военоадминистративен
старешина на една
област (вилает).

вампирија *арх.*
според народното

верување, тој што
може да види или да
убие вампир.

варак *(тур. varak)*
лист, ливче, писмо,
писменце; многу тенок
лист од злато, што се
употребува за украс.

варка *арх.* чамец.

варка *арх.* внимава на
нешто; чува.

вдовичлак *арх.*
вдовство

ведреница *арх.* вид
на чаша во форма на
ведро.

везир *(тур. vezir)*
титула на највисоките
државни
достоинственици во
феудална Турција
(ранг на современ
министер).

везират *(тур. vezir)*
звање и власт на везир.

вели *арх.* голем.

вергија (*тур. vergi*)
данок, давачка.

вересија (*тур. veresi*)
кредит, купување или
продавање на доверба.

вероисповедание *арх.*
вероисповед.

ветрило *арх.* едро.

вечна *арх.* пекол.

вигна *арх.* ковачка,
железарска
работилница; ковачко
огниште во кое се
вжештува железото за
ковење.

вида *арх.* лекува.

викач *арх.* тој што
објавува нешто, што
повикува некого по
судски налог; телал.

вил (*тур. fil*) слон.

вилает (*тур. vilayet*)
роден крај, покраина,
провинција, област со
која управувал валија
(во некогашна
Турција).

вилаетлија
(*тур. vilayeti*) човек од
ист крај, земјак.

вишен *арх.* што е
висок.

владичнина *арх.*
такса што му се
плаќала на владиката.

власи *арх.* влачи
волна рачно на гребни.

врен *арх.* врел.

врлина *арх.* злоба,
лошотија.

врни *дијал.* се врати.

вход *арх.* влез.

вцрне арх. се
возбуди, се вознемири,
вцрви, зацрвени.

Г

габесани *дијал.*
набрана кожа од
подолго држење на
раце или нозе во вода;
жебурави, жебрави,
набрани.

гаваз *арх. (тур. kavas)*
личен слуга или
почесен стражар на
странски дипломатски
претставник во
Турција или на виш
државен чиновник;
телохранител;
стражар, полицаец.

гагација *(тур. gaga)*
човек што сака
бесплатно да добива
разни услуги, обично
јадење и пиење.

гаделичка *дијал.*
скокотка.

газал & газел *(тур. gazel)* вид арапско-

персиска лирска песна,
претежно љубовна,
составена од строфи од
по два стиха.

газета *арх. (фр. gazette)* официјален
весник, службен
весник

газија *арх. (тур. gaz)*
гас во течна состојба
што се користи за
осветлување;
петролеј.

гајгур *арх.* ној.

гајда *(тур. gayda)*
народен дувачки
музички инструмент.

гајле *(тур. gaile)*
грижа, мака, неволја;
тешка, мачна и
додевна работа.

гајрет *(тур. gayret)*
ревност, настојување;
страст; радост;
храброст; помош.

гајтан (*тур. gaytan*)
памучна или свилена
усукана или плетена
врвца за порабување и
украсување на алишта;
две или повеќе
изолирани жици за
спроведување на
електрична струја.

галош *арх. (анг. galoshes)* плитки
обувки за кал и за снег,
направени од гума,
што можат да се носат
и преку други обувки.

гамаши *арх.*
доколенки изработени
од груб материјал чоја
или од кожа; облога на
горниот дел од
чевелот.

ганди *дијал.* сандали.

гедал *тур.* војна
против неверниците,
света војна на
мухамеданците.

гемија *арх. (тур. geti)* брод, лаѓа,
кораб.

гемиција *арх. (тур. geti)* лаѓар, бродар.

геч *дијал. (тур. geç)*
доцна.

гидија (*тур. gidi*)
палавник, палаво
момче.

главеник *арх.* човек
што се глави за работа.

гора *арх.* планина.

грамотен *арх.* што е
писмен; што има
знаење од некоја
област.

гранап *арх.* дуќан за
прехранбени
производи, колонијал.

гробарина *арх.*
давачка што се плаќа
за гроб.

гроздобер *арх.*
народно име за месец
септември.

губи *дијал.* јуфки.

гуланфер (*тур.*
gulampara) бескуќник,
скитник, авантурист,
мангуп;
хомосексуалец, педер.

гурабија (*тур.*
gurabiye) колаче од
брашно, јајца, шеќер
или мед и масло.

гурбет *арх.* (*тур.*
gurbet) печалба;
туѓина, туѓа земја;
скитник, номад,
чергар.

гурбетлак *арх.* (*тур.*
gurbet) живот и работа
во гурбет;
печалбарство.

гурбетува *арх.* (*тур.*
gurbet) работи во туѓа
земја.

гурбетчија *арх.* (*тур.*
gurbet) човек што оди
на гурбет; печалбар.

Д

даванија *арх.*
задолжителни давачки,
данок.

даванина *арх.*
даванија.

давија *арх. (тур. dava)*
тужба, жалба, парница;
кавга, тепачка, спор.

дајак *(тур. dayak)*
стап, тојага, столб,
потпора.

дајре *(тур. daire)*
ориентален музички
инструмент во облик
на обрач со затегната
кожа од едната страна
и со тркалезни
метални плочки што
свечкаат при удирање.

далавера *(тур. dalavere)* измама,
афера, авантура.

далак *(тур. dalak)*
слезина; оток на
слезината.

далга *(тур. dalga)*
бран, бура на море,
налет, удар на ветар.

далекум *арх.* далеку.

далјан *(тур. dalyan)*
брана, преграда од
колци, прачки и сл.,
особено на вода за
распнување на
рибарска мрежа, вид
долга пушка.

дамасклија *(тур. dimişki)* сабја кована во
Дамаск или изработена
по углед на таква
сабја.

дамка *арх.* печат,
белег, жиг, знак за
нешто.

дамла *(тур. damla)*
капка, парализа,
апоплексија; дождовни

капки што паѓаат од
стреата на куќа.

дара (*тур. dara*)

тежина на амбалажата
(хартија, сандак, сад и
др.) што се одбива при
мерењето на стоката,
утврден процент што
се одбива од бруто-
тежината (поради
амбалажата), она што
може да се отфрли и да
не се земе предвид.

дарба *арх.* дар,
подарок

дарбалија *арх.* што
има дарба, надарен.

дарина *арх.* голема
бела крпа извезена по
аглите.

дармар (*тур. tarumar*)
збрка, безредие,
метеж.

даскал *арх.* учител.

даскалак *арх.*
учителство,
учителствување.

даскалува *арх.* Работи
како даскал,
учителствува.

дахија (*тур. dayı*)
силник што е
недисциплиниран во
однос на власта и на
државните закони, а
тиранин спрема
народот, бунтовник,
отпадник.

дваж & дваш *арх.*
двапати, двојно.

двер *арх.* врата.

двестедрамник *арх.*
шишенце што собира
двесте драма течност,
обично ракија.

двоколка *арх.*
запрежна кола, кочија
на две колца, на две
тркала.

декика *арх.* минута,
час, миг, момент.

дели (*тур. déli*) луд,
бесен, храбар, смел.

делибал *арх.* отровен
или опоен мед што
пчелите го собираат од
растението *Daphne*
pontica на Црно Море.

делибаша (*тур. delibaşı*) старешина,
заповедник на
коњаници (делии).

делија (*тур. déli*)
турски коњаник,
јунак.

делми *арх.* штом,
нели.

дембел (*тур. tembel*)
мрзло, неработник.

дембелија (*тур. tembelhane*) земја на
дембели.

дембелува (*тур. tembel*) го минува
времето во
неработење, мрзелува.

демек (*тур. demek*)
значи, да речеме, да
претпоставиме.

демир (*тур. demir*)
железо, железна
прачка на прозорска
решетка, назив за
некои железни алати.

дервен (*тур. derbent*)
планинска клисура,
мало утврдување,
стражарница на пат,
населба околу такво
утврдување.

дервенџија *арх.* чувар
на дервен, на клисура.

дервиш (*тур. derviş*)
муслимански калуѓер.

дерече (*тур. derece*)
положба, состојба,
умерено, со мера.

дерман (*тур. derman*)
лек, спас, помош, сила,
решение, излез од
тешка положба.

дерт (*тур. dert*) јад,
жал, тага, грижа,
љубовна тага.

дермен *арх.* (*тур. değirmen*) воденица.

дерменџија *арх.* (*тур. değirmenci*) воденичар.

дефилада *арх.* криење
на воените трупи од
противничката
енфилада.

диба (*тур. diba*)
свилена ткаенина
проткаена со златни
или со сребрени
нишки.

дибидус (*тур. dibidüz*)
сосем, наполно, докрај.

диван (*тур. divan*)
вид софа, канабе,
отоман; турски царски

совет, турска влада,
седиште на владата,
главен град,
престолнина, престол,
трон; балкон, чардак,
седенка, разговор.

дивит *арх.* (*тур. divit*)
мастилница, кутија со
мастило и перодршка.

дивиџија *арх.* вид
јадење со ориз и
зеленчук; летна манџа.

дизгин (*тур. dizgin*)
еден од двата ремена
на уздата со кој
кочијашот или јавачот
управува со коњот,
односно со коњите.

дијанија *арх.*
суштество, створ.

дикат *арх.* (*тур. dikkat*)
внимание,
внимателно заземање
за нешто, настојување
околу нешто.

дилбер арх. (тур. *dilber*) љубовник, саканик, миленик, либе.

дилми арх. (тур. *değil mi*) штом, кога, бидејќи, нели.

димии (тур. *dimie*) многу широки ориентални панталони што ги носат и мажите и жените.

дин арх. (тур. *din*) вера (обично муслиманската), ислам.

дирек (тур. *direk*) дрвен столб што служи за потпора; столб, греда, балван, стожер, темел, потпора; главатар, првенец; главен, што го поднесува товарот (обично таткото во семејството).

дифтик дијал. јамболија.

довлет арх. (тур. *devlet*) среќа, благосостојба, богатство држава, царство.

дова (тур. *dua*) муслиманска молитва.

доволен арх. исполнет со задоволство, задоволен.

доган арх. (тур. *doğan*) сокол.

доганџија арх. (тур. *doğancı*) соколар.

дограма арх. (тур. *doğrama*) градежна дрвенарија (прозорци, врати).

дограмаџија арх. (тур. *doğramacı* исече, здроби) лице што изработува предмети

од дрво, столар,
резбар.

дограмацилак *арх.*
(*тур. dođramacılık*)
столарски занает,
столарство.

доживоти *арх.* до
крајот на животот.

доизврви *арх.* помине
нешто (место, пат) до
крај,

докусури (*тур. kusur*
остаток) исплатува
долг, салдира сметка,
дотољчува, уништува,
докрајчува.

долама (*тур. dolama*)
вид старинско машко и
женско алиште од чоја
со долги ракави; кусо
горно палто на
коњаник.

долап (*тур. dolap*)
орман во сид, плакар,
ниша; сандак, ковчег;
примитивна дрвена
направа за

наводнување што ја
движи коњ; ламаринен
сад за печење кафе.

долдурма & дондурма
арх. (*тур. dondurma*)
сладолед.

долија (*тур. dolu*
полн) чаша со која се
пие здравица.

дољум *арх.* (*тур.*
dönüm) земјишна мера
- 920м.

дорија (*тур. doru*) коњ
со темноцрвена боја.

дост *арх.* (*тур. dost*)
пријател, познајник,
другар; гостин.

достлак *арх.* (*тур.*
dostluk) пријателство,
љубезност.

достур *арх.* (*ром.*
destul) доволно, многу.

драгоман (*тур.*
targuman) официјален
толкувач, преведувач,

особено во
дипломатски
претставништва во
Турција; водач,
предводник на група
жетвари или
работници.

драгон *арх.* (*фр.*
dragon змеј) војник во
лесна коњица.

драм *арх.* (*тур.*
dirhem) мера за тежина
(3,207г); безначајно
количество од нешто,
трошка.

драмлија (*тур.*
dirhemli) крупна сачма
за фишеци и за
ловечки пушки.

драмција *арх.*
скржавец, циција.

дресина *арх.* шинско
возило на рачен погон.

другарство *арх.*
друштво, организација.

дружба *арх.*
пријателски однос,
другарство, дружење;
дружина.

дубалка (*тур.* *duba*)
направа во која се
става детето за да се
навикне да стои.

дубара (*тур.* *dubara*)
двојна двојка во
игрите табла и домино;
измама.

дубла *арх.* вид турска
златна пара во
вредност од две златни
лири, се употребува и
како украсен предмет.

дувак *арх.* (*тур.*
divak) невестински
превез со кој се
покрива невестата кога
ја водат во куќата на
младоженецот.

дувар *арх.* (*тур.* *duvar*)
сид.

дуварџија *арх.* (*тур. duvarci*) сидар.

дудук (*тур. düdüük*)
вид дувачки музички
инструмент, шупелка;
умствено ограничен
човек, глупак.

дуздиса *арх.* (*тур. düzenlemek*) среди,
уреди, дотера нешто.

дузен *арх.* (*тур. düzen*)
она што служи за
дотерување,
украсување, накит,
козметички средства;
декорација.

дујмен *арх.* (*тур. dümen*) заден дел од
пловен објект; крма,
кормило.

дујменџија *арх.* (*тур. dümençi*) лице што
управува со дујмен,
кормилар.

дукат *арх.* (*итал. ducato*) златна монета,
златник (наречен по

називот за
византиските цареви-
дукас).

дулбија & дуљбија
арх. дурбин (персиско
потекло *dur* - далеку
bin - гледа).

думан (*тур. duman*)
чад, магла, прав,
замагленост на
мислите, грижа,
загриженост,
вознемиреност.

думани *арх.* (*тур. duman*) крева прав.

думани *арх.*
панталони од дебела и
груба волнена
ткаенина со широки
ногавици.

дунѓер & дулѓер *арх.*
(*тур. dülger*)
дрводелец, столар.

дунѓерин *арх.* (*тур. dülger*) дрводелец,
столар.

дунѓерисува *арх.*
(*тур. dülger*) работи
како дрводелец,
столар.

дунѓерлак *арх.* (*тур.*
dülger) дрводелство,
столарство.

дунум & дољум *арх.*
(*тур. dönüm*) мерка за
површина 1000 м2 (10
ара).

дуња *арх.* (*тур. dünya*)
земја, свет, народ.

дустабан (*тур.*
düztaban) рамен табан,
рамно стапало, човек
што има рамни
стапала.

дуќан (*тур. dükkân*)
трговска продавница.

душек (*тур. duşek*)
волнена постела што
се ставала на подот и
се спиело на неа.

душман (*тур. düşman*)
непријател, противник,

душогрижник *арх.*
свештеник, поп.

Ѓ

ѓаур (*тур. gâur*)
каурин, неверник,
кривоверец, еретик
(погрдно име со кое
Турците ги нарекуваат
христијаните).

ѓebre *дијал. (тур. gebre)* крпа од грубо платно со која се тимари, трие коњот; крпа за триење при капење.

ѓебри *дијал. (тур. gebre)* тимари, трие со ѓebre; трие по капење; дотерува.

ѓевгир (*тур. kevgir*)
сад со решеткаво,
шупливо дно, што
служи за цедење; свод.

ѓеврек (*тур. gevrek*)
вид печиво со форма
на круг.

ѓезве (*тур. cezve*) сад со долга рачка во кој се вари кафе.

ѓем (*тур. gem*) узда, железо на уздата што му се става на коњот во устата.

ѓеран (*грч. geranos*) направа, лост за вадење вода од бунар; бунар со таква направа.

ѓердан (*тур. gerdan*) грло, гуша, предниот дел од вратот, накит за на вратот.

ѓердап (*тур. girdap*) вител, брзак, опасно место во вода каде што се создава вител.

ѓердек *арх. (тур. gerdek)* брачна постела.

ѓерѓеф (*тур. gergef*) тркалезна или четвртеста рамка на

која се распнува
платно на кое се везе.

ѓериз *арх.* (*тур. gerriz*)
водовод, одводен
канал за истекување на
нечистотија,
канализација;
канализирано поточе
по кое истекува
нечистотијта, вада.

ѓоа (*тур. güya*) божем.

ѓок & ѓокат *арх.* (*тур. gök*) бел коњ.

ѓол *арх.* (*тур. göl*)
бара, мочуриште,
езеро.

ѓомлезе & ѓомлезец
(*тур. gözleme*) вид
ориентално јадење;
кори од пченкарно или
пченично брашно
потпечени под сач.

ѓон (*гөн* кожа)
штавена цврста
говедска или коњска
кожа, дебел дел од

чевел под стапалото;
дијал. утка, птица
слична на бувот, но
помала.

ѓотлук *арх.* (*тур. göt*)
задан дел на
панталони.

ѓубре (*тур. gübre*)
отпадок, нечистотија,
смет.

ѓубриште (*тур. gübrelik*) место каде
што се фрла ѓубрето.

ѓувезен *арх.* (*тур. güvez*) темноцрвен.

ѓувендија *арх.* (*тур. güvende*) танчарка,
расипана жена,
блудница, куртизана,
проститутка.

ѓувеч (*тур. güveç*) вид
јадење: месо измешано
со ориз, кромид и др.,
што се пече во земјен
сад, конзервирано
месо измешано со

разновиден зеленчук,
земјен сад во кој се
печат ѓувеч и слични
јадења.

ѓузел (*тур. güzel*)
убав, елегантен,
прекрасен, господски,
убавица, љубена.

ѓул вид цвеќе, роза,
ружа.

ѓуле (*тур. gülle*)
топовски проектил,
топовско зрно.

ѓум (*тур. güğüm*)
голем бакарен сад за
вода.

ѓуме *арх.* (*тур. gömme*)
скривница покрај
мочуриште, бара, река
и др. што им служи на
ловците за лов на дивни
гуски и сл.

ѓумрук (*тур. gümrük*)
трошарина, царина,
такса за минување.

ѓумрукана (*тур. gümrükhane*)
трошаринска станица,
царинарница.

ѓумрукчија (*тур. gümrükçi*) цариник.

ѓунделак & ѓунлук
арх. (*тур. gündelik*)
надница, дневница.

ѓурултација (*тур. gürültii*) тој што крева
голема врева,
прекршител, учесник
во безредие,
нарушител на редот.

ѓурултија (*тур. gürültii*) врева,
викотница, кавга,
маса, толпа,
множество.

ѓутуре (*тур. götüri*) сè
заедно, еднонадруго.

Е

евала *арх. (тур. eyvallah)* bravo, благодарам.

евангелија *арх.* евангелие.

евет *арх. (тур. evet)* да.

евза *арх. (тур. ecza)* капсула, запалка, хемиско соединение, лек.

евзалија *арх. (тур. ecza)* вид старинска пушка што пукала со капсула.

евлија *(тур. evliya)* свет човек, добар човек, човек со натприродни способности, видовит човек.

ега *дијал. арх.* да би! камо среќа.

еге *арх. (тур. ege)* рачна алатка со назабена површина што служи за обработка на дрвени, на метални и на сл. површини со која се симнува горниот слој од површината; турпија.

еглендисува *арх. (тур. eğlenmek)* разговара, муабети, се разонодува.

егленце *арх. (тур. eğlence)* разонодување или интересен муабет; забава, разонода, муабетење.

едепсаз *арх. (тур. edepsiz)* бесрамник, безобразник, бесрамник.

единороден *арх.* единец.

еким *арх. (тур. hekim)* лекар.

ексик арх. (тур. *eksik*)
нецелосен,
неисправен, фаличен.

елбете арх. (тур. *elbette*) сигурно, се
разбира.

елем арх. (тур. *elem*)
нели, значи.

ели арх. или.

елмаз арх. (тур. *elmas*)
скапоцен камен,
дијамант; алатка за
сечење стакло.

ем (тур. *hem*) и,
притоа.

емин (тур. *emin*)
управник, надзорник.

емир (тур. *emir*)
владетел во некои
исламски земји.

емират (тур. *emaret*)
област под власт на
емир.

емиш арх. (тур. *yemiş*)
овошје.

енам (тур. *Enam* назив
на шестата сура во
Коранот) книшка со
цитати од Коранот (се
носи како амајлија).

ендезе арх. (тур. *endaze*) мерка за
должина еднаква на 65
см.

ендек (тур. *hendek*)
дол, шанец, ров.

енфилада арх.
концепт во воената
тактика што ја
опишува изложеноста
на трупите на
противничкиот оган.

ербап (тур. *erbar*)
способен, вешт, важен,
напернат.

ербаплак арх. (тур. *erbar*) особина на тој
што е ербап.

ербаштина *арх.*
(*тур. erbar*)
способност, умешност,
важност

ергеле (*тур. hergele*)
стопанство за
одгледување коњи;
коњи кога се во група.

ерген *арх.* (*тур. ergen*)
младо момче,
неженето, маж што не
е женет.

ергенлак *арх.* (*тур.*
ergen) ергенство.

ергенство *арх.* (*тур.*
ergen) период од
животот кога машкото
лице е ерген, време на
ергенување.

ергенува *арх.* (*тур.*
ergen) оди ерген, не е
женет.

ермик *арх.* (*тур. irmik*)
гриз.

есап *арх.* (*тур. hesap*)
сметка, број, процена.

есапи *арх.* (*тур. hesap*)
смета, брои, вбројува,
мисли, претпоставува.

есапчија *арх.* (*тур.*
hesapçı) лице што
прави сметки, што
умее да смета добро;
сметкачија; лице што
проценува со многу
строг критериум;
ситничар.

еснаф (*тур. esnaf*)
здружение на
занаетчиите од иста
струка; занаетчија,
сопственик на дуќан
или на мала
работилница; вреник,
арх. другар.

еснафин *арх.* (*тур.*
esnaf) занаетчија,
дуќанчија.

еснафлија *арх.* (*тур.*
esnaf) член на еснаф,
занаетчија.

еснафштина (*тур.*
esnaf)
малограѓанштина.

ефенди(ја) *арх. (тур.*
efendia) господин,
господар, покровител,
титула на учени луѓе и
чиновници во Турција.

ефендица *арх. (тур.*
efendia) жена на
ефендијата.

Ж

жегол *ретк.* железна или дрвена прачка што се става на јарем при впрегање.

жетвар *арх.* народен назив за седмиот месец во годината; јули.

животописание *арх.*
животопис

жилетка *арх.* капутче, елече.

жилиште *арх.* место на живеење;
живеалиште, куќа, стан.

жилиштен *арх.* што се однесува на жилиште; станбен.

житар *арх.* народен назив за месецот август.

жолтица *арх.* златна монета.

З

забазди *дијал.* започна да шири непријатна силна миризба, реа.

забан *арх.* дел од некогашната селска машка или женска горна облека од сукно, со ракави или без нив.

забанџија *арх.* лице што изработува забани.

забит (*тур. zabit*) турски воен старешина, заповедник, офицер.

завоевател *арх.* завојувач.

заборна *арх.* лост или клинец со кој се осигурува врата да не се отвора.

загавка *дијал.* започне да цвака.

загар (*тур. zağar*) ловечко куче, 'рт.

загон *арх.* мера за површина, дољум.

заим *арх.* корисник на голем феудален имот (во Турското Царство).

зајави *арх.* изјави; почне да се јавува, да се покажува.

зајре (*тур. zahire*) храна, резервна храна; се што е потребно за приготвување на едно јадење.

заклина *арх.* заколне, заколнува.

заклучение *арх.* заклучок.

закмети *арх.* остане подолго време на функцијата кмет.

закметува *арх.* почне да кметува.

закон *арх.* вера, верски прописи.

законачи *арх.* остане на конак, на ноќевање.

заман *арх. (тур. zaman)* време.

замба (*тур. zimba*)
справа за правење дупчиња во хартија, кожа, тенекија и др.;
справа за поништување на таксени марки со дупчење; печат, штембил, изработен од тврд метал со кој се удира жиг, дамка.

замет (*тур. zahmet*)
труд, напор, товар, тежина, мака, напорна работа.

замк *арх.* лепило од смола.

занает (*тур. zanaat*)
мајсторија, вештина, способност, струка,

звање, занимање, професија.

зандан *арх. (тур. zindan)* зандана.

зандана *арх. (тур. zindan)* затвор, темница затвор.

запикаса *дијал.*
забележи.

запишка *дијал.*
застенка.

заплати *дијал.*
замолчи, смири некого; се замолчи, се смири.

заптија (*тур. zaptiye*)
управник на област, стражар, редар, чувар на редот.

зар (*тур. zar*), превез што го носат муслиманските жени преку лицето, завеса; коцка во некои игри; среќа во игра.

зарар *арх.* (*тур.* *zarar*)
штета, загуба.

зарделија (*тур.*
zerdali) кајсија.

зарзават (*тур.*
zerzevat) зеленчук.

зарзалии *дијал.*
кајсии.

зарлија (*тур.* *zar*) што
има среќа во
(хазардна) игра.

зарф *арх.* (*тур.* *zarf*)
дух, вештина,
остроумност;
елеганција; канија,
футрола; украсена
метална тацна во која
стои филџанот при
послужувањето.

засак *дијал.*
неможност за
мокрење.

засачи *дијал.* не може
да мокри.

застра *дијал.* утро,
мугра.

зачисли *арх.* вброи,
вклучи; се вброи, се
вклучи.

збоктиса *арх.* (*тур.*
bıktak) боктиса,
досади.

зболсне *дијал.* болсне,
блесне.

зборлија *арх.* зборлив.

зглапка *дијал.* длапка.

згоѓа *дијал.* згода.

згорница *арх.*
плетенки што се
плетат на горната
страна на главата.

здолница *арх.*
плетенки што се
плетат од долната
страна на главата.
згорница

здравица *арх.* ледина.

здрач *арх.* зрак,
светлина.

здрачи *дијал.* се
раздени.

здрув *ретк.* движење
што го прави оној што
игра во оро кога ќе
клекне.

зебло *ретк.* вид груба
ткаенина за вреќи.

зевзек (*тур. zevzek*) тој
што се шегува,
ѓаволест човек;
шегобиец.

зеер *арх.* (*тур. zehir*)
отров, јад, чемер,
горчина.

зеирлија *арх.* (*тур.*
zehirli) отровен,
исполнет со јад,
јадосан.

зејтин (*тур. zeytin*)
маслинка, масло за
јадење.

зембиљ (*тур. zembil*)
торба за носење
продукти (обично
изработена од шамак
или трска, но и од
текстил, кожа и др.).

Земзем (*тур. zemzem*)
извор во Мека чија
вода се користи за
време на аџилак; света
вода.

земјопис *арх.*
географија.

земјотресение *арх.*
земјотрес.

зенана *ретк.* вид
лесна свилена
ткаенина за фустани,
пижами итн.

зенгин (*тур. zengin*)
имашлив, богат.

зенгинлак (*тур.*
zenginlik)
благосостојба,
богатство.

зер *арх.* зеир, зеер.

зердав (*тур. zerdeva*)
животно од
фамилијата куни,
самур.

зеташин *дијал.* зет.

зијан (*тур. ziyān*)
штета, загуба.

зил *арх.* (*тур. zil*)
бакарни плочки што
свечкаат, чампари.

зилјар *арх.* тој што
завидува, што е
завидлив, завидливец.

зилје *арх.* завист.

зиљав *дијал.* улав,
будала

зифт (*тур. zift*)
црнило од тутун
нафатено на
внатрешната страна на
чибук, луле и сл.;
катран, смола, тер,
асфалт.

златец *арх.* народен
назив за месецот јули.

зло *арх.* лошо.

зловесница *ретк.* таа
што навестува зло.

злодеј *арх.*
злосторник.

злодејание *арх.*
злосторство.

злодејство *арх.*
злосторство.

зијамет (*тур. ziamet*)
војнички феуд,
феудален имот во
стара Турција.

зијан (*тур. ziyān*)
штета, загуба.

змев *дијал.* змеј.

знамение *арх.*
предзнак, навестување,
најчесто лошо.

зограф *арх.* тој што слика икони и фрески, иконописец.

зографиса *арх.* наслика икона или фреска во црква.

зографство *арх.* занает на зографот, зографска дејност.

зод *арх.* глеѓ.

зоди *арх.* глеѓосува.

зодоса *арх.* глеѓоса.

зокум *арх. (тур. zakkum)* леандер, олеандер.

золота *арх.* стара монета од времето на османлиската власт со вредност помала од грош.

зорле *арх. (тур. zorla)* со сила, на сила.

зорлен *(тур. zorla)* со сила, присилно.

зорнина *арх.* рана зора, време на развиделување, пред изгревање на сонцето.

зорт *(тур. zor)* мака, напор, страв, плашење.

зрачка *арх.* зрак.

Зуави *(тур. ziafi)* племето Кабила во Алжир, француска колонијална пешадија во Алжир (создадена во 1830 година), телесна стража на папата.

зулкаде *(тур. zilkade)* име на единаесеттиот месец во муслиманскиот календар.

зулум *(тур. zulüm)* насилство, угнетување, тиранска постапка.

зулумќар *арх. (тур. zulüm)* тој што прави зулум, насилник.

зулумџија *арх. (тур. zulüm)* зулумќар.

зулуфи *(тур. zülüf)*
кадрици коса што висат крај увото, бакенбарди.

зумбул *(тур. sümbül)*
декоративно цвеќе со ситни, гроздести цветови, со бела, сина, виолетова или розова боја и со пријатен мирис.

зурла *(тур. zurna)*
дрвен народен дувачки инструмент.

S

свездочатец тој што ја чита, што ја претскажува судбината по свездите; астролог.

срнсурка *арх.* дел од накитот во носијата, сребрен украс за на глава, синцир со ситни пари што се спушта над челото.

срцала *арх.* очила.

срцки *арх.* очи.

И

ибне *арх.* (*тур. ibne*)
хомосексуалец, педер.

ибрик *арх.* (*тур. ibrik*)
висок бакарен или
сребрен сад за
течности (обично за
вода) со конусно или
топчесто тело со рачка,
и со издолжен врат со
проширена устинка.

ибришим (*тур.*
ibrişim) тенок свилен
или памучен конец за
шиење или везење.

ибришимарка *арх.*
(*тур. ibrişim*) вид
тенка игла за шиење со
ибришим.

ивтирија *арх.* (*тур.*
iftira) клевета.

идадија (*тур. idadiye*)
средно училиште,
гимназија.

избавление *арх.*
избавување

избаца *арх.* извалка,
избербати нешто.

избербати (*тур.*
berbat) направи да
биде валкан, нечист.

издрнда *арх.* дрнда
волна или памук.

изедина *арх.* прва
четвртина од
месечината.

изим и изин *арх.* (*тур.*
izin) дозвола,
одобрение;
одобрување да се
направи нешто;
проштавање, разделба.

измет (*тур. hizmet*)
служба, служење,
послуга, послужување.

измеќар *арх.* (*тур.*
hizmetkâr) лице што
заработува служејќи
други луѓе, слуга,

икиндија *арх.* (*тур.* *ikindi*) вечерен час што го дели времето на половина (меѓу денот и ноќта); третата од петте дневни молитви кај мухамеданците, што се изведува по заоѓањето на сонцето.

иконом *арх.* лице што раководи со нечиј имот или стопанство (приватно, манастирско, воено), економ; човек што работи во служба за снабдување во некоја установа или претпријатие; човек што се грижи пред се за финансиите, штедлив, па дури и скржав.

икономиса *арх.* штеди, заштедува нешто.

икономција *арх.* човек што штеди многу; штедливец.

икрам (*тур.* *ikram*) чест, почест, честење, гостење.

илика (*тур.* *ilik*) порабено дупче на облеката во коешто влегува петлицата; служи за запетлување.

иља (*тур.* *illa*) само; точно толку, не повеќе.

иљач (*тур.* *ilaç*) лек.

имам (*тур.* *imam*) исламски верски поглавар; водач, првенец; муслимански свештеник; титула на големите исламски научници; главен оца во џамија.

имапат (*тур.* *imat*) подрачје на власта на имам, звање и

надлежност на
старешина на џамија.

имамити

муслиманска секта на
екстремните шиити.

имарет (*тур. imaret*)
зграда, дом, стан,
особено, јавна градба,
во потесна смисла: вид
гостилница во Турција
каде што се хранат
учениците и им се
делат животни
продукти на
сиромасите и
патниците.

имза *арх. (тур. imza)*
своерачен потпис.

иминии *дијал.* чевли,
кондури.

имрендиса *арх. (тур. imrenmek)* завиди,
соблазни.

инает & инат (*тур. inat*) пркос, препирка,
каприц, тврдоглавост;

ќеф, пакост, злоба,
самоволие.

инсан *арх. (тур. insan)*
човек, човечко
суштество, народ.

ира *дијал.* штавена
овча кожа; талог,
нечистотија.

ираде (*тур. irade*)
султанов указ,
службен допис, акт,
писмен акт воопшто.

ирам (*тур. iram*)
домашен тенок килим
со кој обично се
покриваат креветите;
килим.

иридере *арх.* вид
килим со прави линии
во различни бои.

исав (*тур. insaf*)
милост, милосрдие.

исавлија (*тур. insafli*)
што е милосрден, што
има милост.

исе (*тур. hisse*) дел.

исиот (*тур. isiot*)
растение чиј корен се
употребува како
мирудина и како лек
(лат. *Zingiber*
officinale), цинцер.

иска *дијал.* сака.

искача & искочи
дијал. излегува.

исконти *арх.* дотера,
нагизди некого; се
дотера.

искрај *арх.* покрај.

Ислам (*тур. Islami*)
монотеистичка
религија што ја
основал пророкот
Мухамед во VII век во
Арабија, која се
засновува врз учењето
на Коранот (Куранот);
муслиманска вера.

Исрафил (*israfil*)
според муслиманското

верување: ангел што ќе
ја објави со својата
труба пропаста на овој
свет.

искрај *арх.* покрај.

испее *арх.* прочита.

испули *дијал.* изгледа,
разгледа.

истагари *арх.* се
направи важен, се
надуе.

истегли *дијал.*
истегне.

исток *арх.* извор,
изворишен дел на река
или поток.

истом & истум *арх.*
толку што, само што.

истихара (*тур.*
istihare) муслиманска
молитва пред спиење
(со неа верникот се
моли за вест во сонот

за она што планира да го прави).

истресок *арх.*
последно дете од некој брак.

исход *арх.* егзодус,
бегство.

исцеление *арх.*
исцелување

исцелив *арх.* што
може да се исцели,
излечив.

исцелива *дијал.*
целива некого, нешто
повеќепати, целива
повеќе нешта,
повеќемина.

исчати *арх.* заврши со
чатење.

итроман *арх.* итрец

ифрит (*тур. ifrit*) што
е налутен, бесен.

ифтар (*тур. iftar*)
прекинување на
рамазанскиот пост
после зајдисонце кај
муслиманите; вечера
при рамазанскиот
пост.

ифтибар *арх. (тур. itibar)* чест,
почитување.

ифтирија *арх. (тур. iftira)* клевета.

ихтиза *арх. (тур. iktiza)* потреба, нужда.

ич (*тур. hiç*) ништо,
никако.

ишала *арх. (тур. inşallah)* ако сака
Господ, ако даде
Господ, дај боже.

ишарет (*тур. işaret*)
знак, гест;
намигнување, сигнал;
движење;
претчувство, предзнак,

навестување; трага,
отпечаток.

иштав арх. (тур. *iştah*)
апетит, желба.

Ј

јабана *арх. (тур. yaban)* туѓина, странство.

јабанец *арх. (тур. yabanci)* јабанција.

јабанција *(тур. yabanci)* странец, туѓинец.

јаваш *(тур. yavaş)* полека, бавно, тивко.

јавашлак *(тур. yavaşlık)* мрзливост, немарност, неуредност во работата.

јавка *арх.* договорен таен збор или реченица што се употребува во стражарската служба или во конспиративни активности, лозинка, знак за препознавање; тој што поврзува илегалци, лице за таен контакт.

јаврија *(тур. yavru)* кокошка што сè уште не почнала да несе јајца.

јагарец *арх.* жлезди на вратот во вид на грутчиња.

јаглак *арх. (тур. yağlık)* везена шамија што се подарува на девојка или на момче; везена крпа за бришење.

јаглица *арх. (тур. yağlık)* марама околу појасот за бришење раце.

јагма *арх. (тур. yağta)* натпреварување кој прв ќе добие, ќе грабне нешто, грабеж, навалица; заедничка нива или ливада, сечие земјиште што го обработува тој што прв ќе дојде до него.

јагми *арх.* (*тур.* *yağta*) брза, трча, настојува.

јад *арх.* отров, горчина.

јаден *арх.* исполнет со јад; јадосан.

јаженица *арх.* низа од некаков зеленчук нанижан на јаже.

јаз`ак (*тур.* *yazık*) штета, за жал.

јазбина *дијал.* пештера, скривница, дувло, тајно место.

јазе *дијал.* јас.

јазија (*тур.* *yazi*) писмо, пишување, натпис; непишан лист хартија.

јака (*тур.* *yaka*) дел од облеката што е зашиен или прикачен за друг

дел од облеката околу вратот.

јакија *арх.* мевлем, фластер (од сапун, ракија и јајца); трага од зарасната рана, лузна.

јакуцка *арх.* дел од горна облека (обично од гуња) за покривање на главата; качулка.

јалдаз *арх.* (*тур.* *yaldız*) позлата; златна монета, златник; вид цвеќе со крупни цветови, георгина.

јалдазлив *арх.* (*тур.* *yaldız*) што е прекриен со позлата, позлатен.

јали *арх.* или.

јалнаш *арх.* (*тур.* *yanlış*) погрешно, неточно.

јалук *арх.* место на овенот каде што

волната не е стрижена,
туку е оставена како
украc.

јамак *арх.* вид
бакарен сад за вода, за
ракија или за готвење.

јан *арх.* (*тур. уан*)
миндерлак; страна.

јаначе *арх.* (*тур.*
уанак) образ.

јанган *арх.* (*тур.*
уангин) пожар.

јанија (*тур. уаһни*)
вид јадење од месо и
зеленчук.

јаникара *арх.* (*тур.*
уаникара) вид заразна
болест, црн пришт,
антракс.

јаничар (*тур. уениџери*)
војник во елитна трупа
на османлиската војска
што го чувале
султанот и
достигнувале

највисоки државни
функции.

јанлаш & јалнаш *арх.*
(*тур. уанлиш*)
погрешно, неправилно,
неточно.

јанта *арх.* овчарска
кожена торба.

јанќесе *арх.* (*тур. уан*)
кожено ќесе за чување
пари што се носи на
појасот од страна.
портмоне

јанќесеџија *арх.* (*тур.*
уанќесџи) разбојник,
арамија.

јанќесеџилак *арх.*
(*тур. уанќесџилик*)
разбојништво,
арамилак.

јанџик *арх.* (*тур.*
уанџик) кожена торба
што се носи на рамо.

јапанџак *арх. (тур. уаринџа)* наметка за дожд и снег.

јапи *дијал.* чеша, сврби.

јапија *арх. (тур. уар)* дрвен градежен материјал, граѓа; телесна градба; многу голем човек, балабан.

јаран *арх. (тур. уâран)* другар, пријател; љубовник.

јарма *арх. (тур. уарта)* јадро мелено жито како добиточна храна.

јаска *дијал.* јас.

Јасин *тур.* назив на 36. сура од Коранот што содржи молитви за покојниците.

јасмин *(тур. уасемин)* познато растение, грмушка, со бели

цветови со многу силен и пријатен мирис.

јаснина *арх.* рано наутро.

јастагач *(тур. уастаѓаџ)* вид синија за месење.

јастак *(тур. уастик)* перница.

јатаган *(тур. уатаѓан)* краток крив меч, крива сабја, по потекло од Индија.

јатак *(тур. уатак)* легло на див свер; легло, постела; човек што ги криел ајдуците и им давал засолниште преку зима; соработник на сторителите на кривично дело што крие луѓе прогонувани од законот, им дотура храна, податоци, или им помага да ги

продадат работите
стекнати на нелегален
начин.

јатаклак (*тур. yataklik*) дејност што ја
врши јатак.

јатор *ретк.* засек на
дагите кај што влегува
дното на бурето.

јација (*тур. jatsy*) кај
муслиманите: времето
на петтата дневна
молитва според
законот на Мухамед,
пред легнување (два
часа по заоѓањето на
сонцето).

јашмак (*тур. yaşmak*)
танок превез со кој
муслиманските жени
си ги покриваат
главата, лицето до
очите и градите; стреа
над огниште, внатре во
куќата.

јеменија *арх. (тур. yemeni)* вид ниски
чевли, мокалина.

Јецуц (*Yecü*) назив на
измислен народ што
би требало, според
муслиманското
верување, да го
преплави целиот свет
пред судниот ден.

јогурт (*тур. yoğurt*)
вид кисело млеко со
многу пријатен вкус и
многу хранливо, се
добива со
ферментирање што го
предизвикуваат
специјални
млечнокисели
бактерии.

јок (*тур. yok*) не, нема.

јонца (*тур. yonca*) вид
детелина.

јорган (*тур. yorgan*)
креветска покривка
наполнета со памук,
волна или пердуви.

јорганлак (*тур. yorgan*) лицето, горниот дел од јорганот.

јорганицја (*тур. yorganci*) тој што изработува јоргани.

јоргован (*тур. ergivan*) вид украсна грмушка со убави гроздести миризливи соцветија со бела или лилава боја (лат. *Syringa vulgaris*).

јуда *арх.* самовила.

јузбашија (*тур. yüzbaşı*) капетан во некогашната турска војска, командант на булук (чета).

јунфер *дијал. (гер. Jungfer)* невина девојка.

јурија *арх.* ледина.

јурта (*тур. yurt*) преносно живеалиште во конусна форма кај некои номадски азиски народи, направено од дрвен скелет и покриено со филц или со кожа.

јурук (*тур. yürük*) припадник на некогашната јаничарска помошна војска; номад, човек без постојано живеалиште.

јуфка *арх. (тур. yufka)* фино, танко расукано тесто за пита, баклава и др.

К

каба (*тур. kaba*)
дебел, неквалитетен
(за *штоф*); неотпорен,
неиздржлив (за *човек*).

кабаат (*тур. kabahat*)
вина, грешка.

кабадаија (*тур. kabadayı*)
заменик на
дахијата; напернат,
вообразен човек.

кабает (*тур. kabahat*)
вина, кривица;
кабаетлија.

кабак *дијал.* (*тур. kabak*)
тиква.

кабардиса (*тур. kabarmak*)
нарасне,
набаври, се надуе, го
зголеми обемот при
ферментација.

кабаст (*тур. kaba*) што
зазема многу простор,
со големи димензии.

кабил (*тур. kabiliyet*)
способен, што е во
состојба, што е
спремен нешто да
направи.

каблограм *арх.*
телеграма испратена
преку подводен кабел.

кабриолет *арх.* лека
коњска кола, со
подвижен покрив;
пајтон.

кабул (*тур. kabul*) во
состав со глаголите
чини, прави, стори - се
согласи, даде дозвола;
прифати, даде
согласност за нешто.

кабули (*тур. kabul etmek*)
сака, прифаќа,
се согласува, дава
дозвола за нешто.

кавал (*тур. kaval*) вид
шупелка; вид куса
старинска пушка.

кавалерија *арх.*
коњички род во војска,
коњица.

каварцик (*тур.*
kıvrıcık) вид пиперки
долги и тенки, по боја
светлозелени.

кавга (*тур.* *kavga*)
караница, расправија,
препирка, тепачка.

кавгација (*тур.*
kavgacı) лице што
предизвикува кавги.

кавгацилак (*тур.*
kavgacılık) расправање,
карање.

каврадиса *арх.* (*тур.*
kıvrımak) прицврсти,
спои, заглави, свитка.

каврак *арх.* (*тур.*
kıvrak) шамија,
обично свилена;
невестинска марама.

кавурма (*тур.*
kavurma) вид јадење

од ситно издробен
дроб (овчи, свински);
ситно издробено и
испржено овчо или
свинско месо.

када *дијал.* бочва,
каче, буре.

кадаиф (*тур.* *kadayıf*)
вид ориентално благо
од тестени резанки
прелеани со шербет.

кадана (*тур.* *kadın*)
госпоѓа, угледна жена,
дама, добра
домаќинка.

каданка *дијал.* црвен
плод од пченка.

кадар (*тур.* *kadir*)
што е способен, што
може нешто да
направи.

кадарен (*тур.* *kadir*)
моќен, способен за
нешто.

кадела *дијал.* влачена
волна подготвена за

предење, што се става на фурка; густо собрани влакна на коса, брада и сл.; фурка.

кадија (*тур. kadi*) судија.

кадилак (*тур. kadılık*) звање на кадија; област, делокруг на кадија.

кадифе (*тур. kadife*) свилена ткаенина, од лицето со ниско исечени влакненца, а од опачината сосем мазна, свилен сомот.

кадравија *арх.* фотограф, сликар

кадро *арх. (фр. cadre* рамка) слика, фотографија.

каза (*тур. kaza*) административно-управна единица во Отоманска Турција.

казамак *арх. (тур. kizamik)* општ назив за болести што се карактеризираат со исипување по кожата, најчесто за мали сипаници.

казамат *арх. (фр. casemate)* затвор во тврдина за злосторници и политички затвореници.

казан (*тур. kazan*) голем, длабок бакарен сад со тркалезна форма што служи за загревање, готвење, перење и сл.; сад за варење ракија; заедничка, масовна исхрана што ја организира некоја официјална установа; длабока котлина.

казандиса *арх. (тур. kazanmak)* заработи, спечали.

казарма *арх. (фр. caserne)* касарна.

каздиса (*тур. kızmak*) налути некого; (се каздиса) се налути.

казма *арх. (тур. kazma)* алатка, рачен копач.

каиџија (*тур. kayıkçı*) каикчија.

каик (*тур. kayık*) чамец, чун, лесен турски брод со 1-7 чифта весла.

каил (*тур. kail*) готов, подготвен, задоволен, расположен за нешто.

каиш (*тур. kayış*) ремен, колан.

кајгана (*тур. kağana*) јадење од изматени пржени јајца.

кајдарак (*тур. kaydırak*) мало,

плоснато камче за игра.

кајдиса (*тур. kaydırmak*) нападне, погуби.

кајмак (*тур. kaymak*) павлака; најдобриот, најдоходниот дел од нешто; горниот, највисокиот слој од некое друштво; крем.

кајмакам (*тур. kaymakam*) намесник, воено-цивилен управник на град.

кајмакамство (*тур. kaymakamlık*) територијална единица со која управува кајмакамот; објектот, седиштето на кајмакамот.

кака (*тур. kaka*) во детскиот говор: измет, голема нужда; извик со кој на детето му се

укажува да не допира
нечисти работи.

какаван *дијал.*
неранимајко, зевзек,
абдал.

какараска&какараш
ка *дијал.* страчка.

кал *арх.* посебна
смеса од земја вода и
слама што се
употребува при
сидање.

калабалак (*тур.*
kalabalık) множество,
толпа, голема
придружба; многу, но
непотребни работи;
врева, викотница.

калајџија (*тур.*
kalaycı) занаетчија што
работи со калај, што
калаисува.

каламар *арх.*
шишенце за мастило;
сад со прашок за
посипување на

напишаното со
мастило.

калап (*тур. kalıp*)
посебно изработен
предмет со помош на
кој се обликува тоа
што се произведува,
што се изработува или
поправа.

калапи (*тур.*
kalıplamak) редејќи
набива во врзоп
листови тутун; реди,
собира на куп.

калауз *арх. (тур.*
kılavuz) човек што
покажува пат некому,
водач, животно
(обично коњ или овен)
што предводи карван
или стадо, предводник;
вид клуч со кој може
да се отвори секоја
обична брава;
посредник при
купување на стока,
прекупец,
препродавач; гласник,
шпион, поткажувач.

калаф (*тур. kılıf*)
футрола; навлака.

калач *арх.* (*тур. kalaycı*) сабја;
настрана, накосо.

калдрма (*тур. kaldırım*) пат поставен
со нерамен камен;
каменот со кој е
покриен патот.

калдрмџија *арх.* (*тур. kaldırımçı*) лице што
поставува калдрма,
што се занимава со
калдрмисување.

кале (*тур. kale*)
утврдување, тврдина,
утврден град.

калем *арх.* (*тур. kalem*) зашилено перо
од трска, молив.

калемкар (*тур. kalemkâr*) вид тенка
женска шамија за
забрадување со шарки
по работ.

календарка *дијал.*
машка горна облека.

калерка *дијал.* вид
слива.

калешвица *дијал.*
црноока жена.

калиф (*тур. halife*)
муслимански верски
главатар во арапските
држави што ја има
највисоката духовна и
световна власт; титула
на турските султани.

калкан (*тур. kalkan*)
штит, заштита,
одбрана, засолниште;
вид старинска женска
капа; горен триаголен
дел на куќа со
двостран покрив;
заштитна ограда на сид
(обично од штици);
покриен отвор; врата
на покрив, таван;
затворен балкон;
направа од дрво или
кожа што се става на
грбот на животно за

јавање и служи како седло.

калпак (*тур. kalpak*) висока тркалезна капа од крзно или опшиена со крзно, војничка капа од лесен метал, шлем.

калфа (*тур. caifa*) занаетчиски или трговски помошник кој, откако го поминал чирачкиот стаж, положил испит за калфа и стекнал право за полагање на мајсторски испит.

кама (*тур. kama*) кус, прав нож со двострано сечило.

камбур (*тур. kambur*) грбав човек.

камшик (*тур. katçi*) направа од впреден коноп или кожа, прицврстен за дршка што служи за

бичување, за терање добиток и сл.

кана (*тур. kana*) тропско растение од чиј корен се добива прав за боење на коса, нокти и делови од телото со портокалово црвена боја; таквиот прав.

канабе (*тур. kanere*) софа, диван, отоман.

канап & коноп (*тур. kınnap*) тенок, цврст конопен конец што се користи за врзување или за плетење.

канат (*тур. kanat*) крило од врата или прозорец; преграда; страна на запрежна кола, леса; решеткаво плетен кош.

каната дијал. земјен сад за вода и за други течности со широк отвор и со рачка.

кандардиса (*тур. kandırma*) изнуди согласност, принуди, наговори некого на нешто.

кандило *арх. (тур. kandil)* мал стаклен сад, светилка во која гори фитил во масло (обично во црква, на гроб, пред икона и сл.); примитивна домашна светилка.

кандиса (*тур. kandırmak*) даде согласност за нешто, се согласи; изнуди согласност, наговори некого на нешто; (се кандиса) се согласи.

канија (*тур. kın*) футрола за нож или за сабја.

каниса *дијал.* кани.

каниска *дијал.* храна со која се канат гости на свадба; прилогот

што го носат свадбарите на свадба.

кантар (*тур. kantar*) вага, направа за мерење; мера за тежина (околу 44 кг); тег од 44 оки.

кантарина (*тур. kantar*) такса за мерење на кантар.

кантарки *дијал.* роднините на невестата што одат кај зетот за да ја видат невестата.

канца (*тур. kanca*) железна кука; остар и крив нокот на прстите кај некои четириножни животни и кај грабливите птици.

капак (*тур. kapak*) направа што служи за покривање, за затворање некаков отвор.

капама (*тур. kapata*)
вид јадење од јагнешко
месо, млад кромид и
разни мирудии.

капан (*тур. kapan*)
направа за ловење на
глувци, птици и други
животни; замка,
клопка, стапица.

капандура *арх.* мал
прозорец или отвор на
покрив од зграда, куќа.

капар (*тур. kaparo*)
сума пари што се
даваат однапред при
склучување на некаков
договор, како
гаранција дека
договореното ќе се
почитува, ќе се
изврши.

капидан *арх.* војвода.

капија (*тур. kapı*)
влезна, обично голема
врата, порта на
градски бедеми или
некаков објект.

капиција (*тур. kapıcı*)
чувар на капија,
вратар.

капицик (*тур. kapı*)
мала споредна врата,
вратичка меѓу соседни
дворови.

капладиса (*тур.
kapladak*) постави,
обложи со каплама.

каплама (*тур.
kaplama*) постава,
облога од ткаенина,
крзно, кожа итн.

каплар *арх.* најнизок
воен чин, десетар.

капуш *дијал.* зелен
грав.

кара (*тур. kara*) црн;
тажен, болен.

карабоја *арх. (тур.
kara boya)* црна боја,
црnilo.

караванџија & карванџија *арх.* (*тур. kervancı*) лице што го води караванот.

каравела *арх.* вид на брод со три или четири јарболи, едреник.

карагрош *арх.* стара турска пара.

карадузен *арх.* дурбин.

караѓоз *арх.* (*тур. karagöz*) лице што прави смешки, комичар; театарска претстава со кукли.

караѓозлија *арх.* црноок.

каракол *арх.* (*тур. karakol*) патрола, ноќна стража, стража воопшто, ноќен стражар.

каракуш (*тур. karakuş*) коскен

израсток на скочниот зглоб од задната нога или на колено од коњ и заболување што го предизвикува тој израсток; мртва коска.

караман (*тур. kahraman*) вид куче, обично со црно влакно; име за куче со црно влакно.

карап *арх.* (*тур. karar*) мера, граница, ред.

карасевда (*тур. kara sevda*) голем љубовен копнеж, страдање, тага поради љубов.

караул *арх.* (*тур. karakol*) вооружена стража; лице што е на стража.

карвансарај *арх.* (*тур. kervansaray*) гостилница со преноќиште, за одмор на патниците што патуваат со караван и

со голем двор за
сместување на коњите
и стоката.

кардаш (*тур. kardeş*)
другар, пријател.

кармакараши (*тур. karmakarışık*)
растурено, измешано.

карпуз *дијал. (тур. karpuz)* лубеница.

картал (*тур. kartal*)
мршојадна птица, вид
орел.

картечница *арх.*
автоматско огнено
оружје, митралез.

карши (*тур. karşı*)
спроти, од спротивната
страна.

каршилак (*тур. karşılık*) одговор на
прашање, одговарање;
елече изработено од
домашно платно; раб
на платно.

касаба *арх. (тур. kasaba)* гратче,
паланка.

касап (*тур. kasap*)
месар.

касела *арх.* сандак за
облека; ковчег.

касида (*тур. kaside*)
ориентална лирска
песна (најмалку со 12
двостиха) во знак на
пофалба на некого, за
спомен и сл.,
потекнува од
предисламското време.

касиер *арх.* благајник

касканцилак (*тур. kiskanç*) завидливост.

касмет *арх. (тур. kismet)* судбина, среќа.

кат (*тур. kat*) дел од
куќата меѓу два
тавана; етаж во зграда;
слој, ред.

катиљ (*тур. katil*)
крвник, убиец; многу
лош човек.

катран (*тур. katran*)
смола, густа црна
течност што штити од
гниење, се добива со
сува дестилација на
тврди горива од
органиско потекло,
особено од камен
јаглен, позната е и под
името тер.

катранџија (*тур. katrançı*)
лице што
прави, што
произведува и продава
катран.

каурин (*тур. ğaur*)
неверник,
кривоверник, еретик
(муслимански назив за
христијаните).

кауш *арх.* затворска
ќелија, самица.

кафешантан *арх.*
кафеана, гостилница
со забавна програма.

кафтан (*тур. kaftan*)
долго горно алиште
(машко и женско), кај
Турците: почесно
долго горно алиште
што султаните им го
давале на странски
државјани како знак на
почит, кај Русите:
долго палто (дел од
народна носија).

качак *арх. (тур. kaçak)*
бегалец,
отпадник,
криумчарена стока,
одметник од власта и
од законот, разбојник.

качамак (*тур. kaçatak*)
вид јадење
од пченкарно брашно,
бакардан.

кашика *дијал. (тур. kaşık)*
лажица.

квартира *арх.* стан,
соба за живеење.

кекез (*kekēs*)
хомосексуалец.

келеш&ќелеш (*тур.*
keleş) ќелавко, ќелав
човек; презрив назив
за човек.

кересте (*тур.* *keraze*)
дрвен градежен
материјал.

кемна *арх.* валјак.

кепец (*тур.* *keraze*)
човек со неприродно
низок раст; цуце.

кефир (*тур.* *kefir*)
татарски специјалитет,
пенест, густ млечен
напиток во вид на
јогурт.

кече (*тур.* *keçe*) бела
капа од валана волна
(кај Арнаутите) или од
валани говедски
влакна.

кибла (*тур.* *kible*)
страната на светот на
која се наоѓа Каба во
Мека и кон која се
вртат муслиманите при
клањањето во
молитвата, храм во
Мека во кој
муслиманите му се
молат на Бога.

кибрит (*тур.* *kibrit*)
кутија што содржи
мали дрвца, коишто од
едната страна се
обложени со запалива
материја за брзо
палење.

кивор&кивот&кивур
арх. мртвечки сандак;
ковчеже во кое стојат
икони и кандило.

кизлар-ага (*тур.*
kuzlaragasy) старешина
на евнуси, управник на
харем.

кијамет (*тур.* *kyamet*)
лошо време, невреме.

килибар (*тур. kehlibar*) фосилна смола што потекнува од иглолисни дрвја, јантар.

килим (*тур. kilim*) постилка за подови, тепих.

киновија *ретк.* манастир.

кипеж *ретк.* врнерж.

кипра *ретк.* за мома, невеста - убава, стројна, бујна.

кипри *ретк.* се дотерува, се гизди.

киоск (*тур. kösk*) ориентална сеница на столбови во градина; издаден дел на ориентални згради во вид на затворен балкон; мала продавница крај улица, на плоштад и сл. во која се продаваат

весници, цигари и други ситни работи.

кир (*тур. kir*) напластена нечистотија по кожата на телото или на облеката.

кираца *арх.* господарка.

кирација *арх. (тур. kiracı)* станар, потстанар, закупец; лице што врши превоз на стока и луѓе со кола, коњ.

кирија *арх. (тур. kira)* закуп, закупнина;, закуп на цена; плата, награда што се дава на кирација; возарина.

кирјоса&кирлиса (*тур. kirlenmek*) извалка, измачка.

киселница *ретк.* кисела зелка.

кискарка *ретк.*
зимска марама со реси.

кисва (*тур. kisvet*)
скапоцена покривка од
црн брокат со која е
покриена Каба во
Мека во времето на
големите ацилаци.

китаб (*тур. kitab*)
книга, писмо, закон,
наредба, верска книга,
Коран.

клабодан *ретк.* вид
свилена ткаенина.

клед *ретк.* килер,
подрум.

клиса *ретк.*
џимирина, пршленка,
чварка; челик.

клободан *ретк.* срма,
срмен ширит што
служи за украсување
на народна носија.

клобук *арх.* шапка,
капа.

клови *ретк.* пушта
ртулци, рти.

кмет *арх.* селски
старешина.

кметство *арх.*
должност, служба на
кмет.

кметува *арх.* врши
должност на кмет.

книга *арх.* назив за
одделни делови од
Светото писмо што
претставуваат посебна
целина, Библија;
специјална голема
тетратка, со
отпечатени обрасци во
која се бележат,
внесуваат некакви
податоци; тефтер,
регистар.

книжевен *арх.* што се
однесува на
писменост, писмен;
што е образован, учен.

коварен *ретк.* што е со лоши, подли намери, лукав.

кодошлук *арх.* клевета, поткажување, кодошење.

козер *ретк.* лице што зборува интересно и духовито, духовит човек.

кола *арх.* штирак.

колај (*тур. kolay*) што е лесен, што е без тешкотии.

колајлак (*тур. kolaylık*) леснотија.

колан (*тур. kolan*) појас воопшто, кожен или конопен ремен што му се става на коњот околу стомакот при впрегањето.

коларина *арх.* тоа што го плаќа секоја кола за

минување по патот, патарина.

колебарка *арх.* колепка, колевка.

колесник *арх.* кола на две тркала што е влечена од жива сила, двоколка, чеза.

колесница *арх.* луксузна, богато украсена кола.

колило *арх.* дрвено рало.

коложег *арх.* народен назив за месецот јануари.

колонијален *арх.* што се однесува на производи по потекло од колониите (во минатото).

колтук *арх. (тур. koltuk)* делот од раката до лактот, од долната страна.

колчак *арх.* вез
опшиен со гајтан.

колчишта *дијал.*
необработени влакна
од коноп и лен.

колција *арх. (тур.*
kolcu) чувар на
државен имот;
даночник.

командировка *арх.*
команда за службен
пат, или прекоманда.

комар *арх. (тур.*
kumar) хазардна игра,
игра за пари, коцкање.

комарција *(тур.*
kumar) хазардер,
коцкар.

комиџа *(тур. kumar)*
учесник во
вооружената борба на
македонскиот народ
против турската власт;
бунтовен човек.

коморција *(тур.*
komorcu) војник што
припаѓа на воена
комора.

комшија *(тур. komşu)*
сосед.

конак *(тур. konak)*
седиште на управата
во турско време;
голема, убава куќа;
место за ноќевање и
одмор.

конакува *арх.*
престојува, ноќева.

конакчија *арх.* оној
што ќе намине на
конак.

кондар *ретк.* долг
стап што на едниот
крај завршува во
форма на чатал.

кондил *арх.* вид
писалка за школска
плоча; писалка.

кондир *арх.* поголем сад за вино, ракија и сл.; посебен начин на кроење на лозата на две-три окца.

кондиса *арх.* остане во некое место извесно време на конак; отседне.

кондура (*тур. kundura*) чевел.

конец *арх.* завршување на нешто.

коник *арх.* коњаник.

коничен *арх.* што е во облик на конус, конусен.

коноп (*тур. kınpar*) индустриска култура од чиешто стебла се добиваат влакна за изработување јажиња, грубо платно, а од семето се добива масло; предиво

добиено од влакната на конопот.

кончарка штичка на која девојчињата ги виткаат конците за везење.

коптиса (*тур. koptak*) почне да се кара.

копук (*тур. kopuk*) гол, сиромав; бездомник.

копче (*тур. kopça*) копец; метална или пластична направа за составување, закопчување алишта; направа што служи за вклучување или регулирање на нешто со вртење или притискање.

корабар *арх.* бродар.

корбач (*тур. kirbaç*) камшик од сплетени кожени ремења.

коритар *арх.* тој што прави корита, рачно изработени од дрво или од лим.

коритница *арх.* плиток, дрвен сандак наполнет со песок, по којшто пишуваале учениците.

коркар (*тур. korkak*) коркач, плашливец, страшливец.

косар *арх.* народен назив за месецот мај.

косач *арх.* дел од самар.

косичник *арх.* женски накит од волнени плетенки со зашиени сребрени пари.

косма *арх.* влакно; коса.

косми *арх.* стриже новороденче; крштава.

костадинка *арх.* златна пара.

коте *арх.* маче.

котка *арх.* гали дете, милува; ласка некому; забавува деца.

котлоса *арх.* одбие некого, понижи.

коч (*тур. koç*) нескопен овен.

кочан (*тур. koçan*) плод од пченка сосе зрната или без нив; стебло на зелка; определба за многу студено време; определен број билети, фактури, формулари и сл. што се врзани на едниот крај.

кочиција *арх.* кочијаш.

коцамити (*тур. koca*) многу, доволно, во голема мера.

кошија *арх. (тур. koşu)* натпревар со коњи, коњска трка; награда за победник во коњска трка.

кошула *арх.* долга лесна платнена облека што го покрива поголемиот дел од телото.

кракел *арх.* кука, ченгел.

кралштина *арх.* кралство.

крмуз (*тур. kırmızı*) што има темноцрвена боја.

крни (*тур. kırmak*) доведува нешто да не биде целосно; нарушува целина; откршува.

крнтија (*тур. kırıntı*) нешто старо, отфрлено,

неупотребливо, стар, гровнат човек, руина.

крондир *арх.* сад за вино или ракија.

кртала *дијал.* тркала.

крупа *арх.* зрнест снег.

крџалија (*тур. kırdırmak*) турски војници оддадени на грабеж и насилство.

кршалец *дијал.* јадец.

кршла *арх.* касарна.

кубе (*тур. kubbe*) полутопчест свод или покрив, купола; *дијал.* небо, непце во горниот дел од усната празнина.

кубур *арх. (тур. kubur)* вид мала пушка (пиштол); кожена футрола прицврстена за коњското седло во

која се држи
пиштолот.

кубурлак *арх. (тур. kibur)* футрола за кубур, револвер.

кувенција *(тур. kuyutci)* занаетчија што изработува предмети и украси од злато и од сребро.

кувет *(тур. kuvvet)* моќ, сила.

куветлија *(тур. kuvvetli)* што е силен, јак.

кужељ&кужла *дијал.* оронет пченкарен клас.

кузња *дијал.* ковачница.

кузум *(тур. kuzi)* мила, драга, јagne.

кујунција *(тур. kuyutci)* занаетчија што изработува филигрански предмети

од злато и сребро,
златар.

кукул *(тур. kukul)* вид капа, пришиена или закачена за јаката на облеката.

кукурек *(тур. kokoreç)* вид јадење од плетени јагнешки црева.

кула *(тур. kule)* висока тврдина, висока зграда.

кулаш *арх.* коњ со црвени влакна.

кулук *(тур. kulluk)* принудна бесплатна работа, тешка, здодевна работа за друг.

кулучар *(тур. kuluk)* тој што кулучи, аргат.

кумаш *(тур. kumaş)* вид свилена ткаенина; свилено платно; атлаз.

кумбара (*тур. kumbara*) вид старинска граната или бомба, топ што фрла такви гранати.

кумрија (*тур. kumru*) гугутка.

кундак (*тур. kundak*) проширен дрвен дел од огнено оружје што се притиска до рамото при пукањето.

курбан (*тур. kurban*) кај муслиманите: животно (овен, говедо или др.) што се коле за Бајрам (Курбан-бајрам); жртва на Бога; воопшто жртва.

курдиса (*тур. kurmak*) намести, постави.

курна *арх.* (*тур. kurna*) камено корито под чешма во бања.

курназ (*тур. kurnaz*) дрзок, надмен, надуен, итар, препреден човек.

куртул (*тур. kurtuluş*) спас, избавување, ослободување.

куршум (*тур. kurşun* олово) зрно за пукање од пушка, пиштол и сл.

кусур (*тур. küsur*) остаток од пари што се враќа по плаќањето на поголема сума отколку што чини стоката.

кутија (*тур. kutu*) предмет во облик на сандаче со капак со различна намена.

Л

лаана *дијал.* (тур. *lahana*) зелка.

лаванда *арх.* (тур. *lavanta*) козметички производ, мирис, парфем што се добива од ова растение.

лагоден *дијал.* удобен.

ладовиште *арх.*
ладовина.

лаж *арх.* лажго,
лажливец.

лажа *арх.* лага.

лазечкум *арх.* со
лазење, лазејќи.

лајкучка *дијал.*
боливач, камилица.

лакатник *арх.* дел од
резе свиткан во форма
на лак.

лале (тур. *lale*) вид
цвеќе со долго стебло,
долги и широки
листови и цвет како
чашка.

ламба (тур. *lamba*)
направа за
осветлување, обично
со фитил и петролеј.

ламбада *арх.* факел,
запалено парче борина,
дрво или нешто слично
натопено во течност,
обично смола што гори
со силен пламен;
голема восочна свеќа.

лангида *арх.* мекица;
вид тестенина слична
на дебела палачинка.

ландон *арх.* запрежна
кола со четири
седишта за патници и
со покрив на
расклопување; пајтон.

лапа (тур. *lapa*) каша
од нешто.

лапарда *арх.* вид факел направен од краток стап на кој е врзано сено или слама, во кои се става жар и со мавтање се распалува.

ластик (*тур. lastik*) растеглива лента или ткаенина изработена од гумени и текстилни нишки.

латка *арх.* стомна.

лаф (*тур. laf*) збор, разговор.

лебинка *арх.* погача.

леблебија (*тур. leblebi*) печен плод од слануток; наут што се употребува како храна.

леблебиција (*тур. leblebici*) тој што пече и продава леблебии.

левент *арх.* снажен, здрав, силен.

левха (*levha*) калиграфски напишани и врамени цитати од Коранот или мудри ориентални изреки што висат закачени на сидовите во муслимански куќи.

левхимахфуза (*тур. levhimahfuz*) пророчко книже или запис за судбината на човекот.

ледник *арх.* ѓердан од златни и сребрени пари.

леѓен (*тур. leğen*) поголем, обично емајлиран сад со потесно дно и поширок отвор.

лезет (*тур. lezzet*) пријатност, сладост, уживање.

лекарственик *арх.* стара ракописна книга со рецепти на народен јазик.

лековник *арх.* стар ракопис, стара книга со народни лекови.

лели *арх.* штом, кога (условно).

леса *арх.* ситни плетенки; нешто што е густо сплетено од прачки и трски.

леснак *арх.* тој што е лекоумен.

лето *арх.* година

летовина *арх.* мирис на лето.

леќе *арх.* (*тур. leke*) дамка, флека; срам, срамота.

леќедиса *арх.* (*тур. lekelemek*) се извалка, се исфлека.

леќеница *арх.* лице исфрлано со акни или од алергија.

лечебен *арх.* што има својство да лекува.

лечбеник *арх.* тој што лекува.

леш (*тур. leş*) човечки или животински труп; тело од умрен.

лешпер *дијал.* мрзливец, угурсуз.

либаде *арх.* (*тур. libade*) вид на гуна од тенка црна чоја со широки ракави без украси што ја носеле ациите на ацилак; женско кусо палто до појас од чоја или кадифе со широки ракави, украсено со златен или сребрен вез.

ливан *арх.* вид смола со пријатен мирис, што се употребува за кадење при верски обреди.

ливанто *арх.* парфем,
мирис.

ликум *арх.* по лик, со
лице.

лимонтус (*тур. limon
tozu*) лимонова
киселина во цврста
состојба (ситни
кристали).

лира *арх. (тур. lira)*
стара турска златна
пара; жолтица,
златник.

лисици *арх.* метални
алки со кои се врзуваат
рацете на уапсено
лице.

листопад *арх.* народно
име за октомври.

литмара *арх.*
бубамара; за жена,
лесна во умот.

лицба *арх.* (од личи)
изглед; убавина.

лоеница *арх.* свеќа
направена од лој.

лонца *арх. (тур. lonca)*
управа на еснафско
здружение.

луканка *дијал.* вид
чаден колбас.

Љ

љуба *арх.* жена,
сопруга, љубовница,
сакана, љубена.

љубочовечен *арх.*
човекољубив.

љубочовештина *арх.*
човекољубивост.

М

маало (*тур. mahalle*)
одделен дел на градска
или селска населба.

мав *арх.* удар, замав,
тешкотија.

магаза *арх. (тур. tağaza)* магацин,
магазин, продавница,
дуќан.

магерница (*грч. μάγειρας* готви) место
во манастир, каде што
се приготвува храната;
манастирска кујна.

маглен *арх.* месец
ноември.

мадем *арх. (тур. maden)* рудник каде
што се вади руда,
чакал или плочи за
покривање куќи.

мазгалка (*тур. mazgal*) пушкарница

на утврдување; мал
отвор воопшто.

маја (*тур. maya*)
квасец, фермент; во
минатото: барут за
едно полнење на
пушка.

мајалница *ретк.* леб
замесен со маја, озгора
премачкан со јајце;
наутлија.

мајасил (*тур. mayasil*)
болест што се
манифестира со
пукање на кожата на
дланките и на
стапалата.

мајдан *арх. (тур. maden)* рудник,
каменолом.

мајтап (*тур. maytap*)
шега, подбив, потсмев.

макадам (*анг. mak adam*) начин на
градење на улици и
патишта при кој

теренот се насипува со толчен камен и песок, а потоа се полева со вода и се набива со валјак (името го добил по англискиот инженер Џон Мак-Адам, 1756-1836).

макара (*тур. makara*) вител, чекрек за дигање и спуштање на товар, калем, цевка на која се намотува конец.

мал арх. (*тур. mal*) имот, имање.

мале арх. мајка.

мамудија (*тур. mahmudiye*) стара турска златна монета.

мамуза (*тур. mahmuz*) тркалце со запци што се прицврстува за петицата на обувките и служи за терање на коњот при јавање;

рожен изросток на ногата на петел.

мамурен (*тур. mahmur*) со замаена глава по обилнио пиење.

мамурлак (*тур. mahmurluk*) состојба на бунило; занесеност по пијанство.

мана (*тур. mana*) грешка, недостаток.

манга (*нејоратив*) груб, дрзок, безобсирен, бесрамен човек; погрден назив за Циганин, односно Ром.

мангал (*тур. mangal*) тркалезен широк сад, од бакар, месинг, тенекија или глина, во кој се држи жар за загревање на простории или за подгревање на храна.

мангар *арх. (тур. tangır)* ситна турска бакарна монета.

мангуп *(тур. mankup)* лош човек, скитник, безработник, палаво, ѓаволесто дете.

манда *(тур. manda)* бивол.

мандало *(тур. mandal)* дрвена греда што се става преку вратата од внатрешната страна заради затворање; резе.

мандра *(тур. mandıra)* место, обично во планина, каде што се молзат овците и се преработува млеко.

манџија *(тур. mana)* лице што наоѓа мани; пребирлив човек.

марифет *(тур. marifet)* вештина, мајсторство, уметност, снаодливост,

препреденост, лукавство.

марифетлак *(тур. marifetlik)* мајсторија, досетливост, препреденост, лукавство.

маркизет *(тур. markizet)* тенка просирна ткаенина што се користи за женска облека, завеси и сл.

мартир *арх. (грч. μάρτυρας)* сведок.

мартолоз *(грч. ἄρματολός)* во старата турска војска: припадник на посебен војнички род формиран (уште во 15. век) во пограничните краишта на Балканскиот Полуостров од месното христијанско (подоцна и од муслиманското)

население заради чување на клисурите и природите; сердар.

маскара (*тур. maskara*) шега, подбивање; безобразен човек, бесрамник.

мастраф (*тур. masraf*) трошок, издаток, расходи.

матув *дијал.* опаднат, изветреан, сенилен старец.

махмудија (*тур. mahmudiye*) турска златна монета од 25 пијастри, кована во времето на султанот Махмуд II, на почетокот на 19. век.

махфил (*тур. mahfil*) галерија во џамија каде што обично се клањаат жените.

маџун (*тур. macun*) густо сварено овошје

со шеќер, вид мармалад, вид слатко.

машала (*тур. maşallah*) извик за изразување восхит, пофалба; изразување против уроци.

маштрапа (*тур. maşrapa*) глинен или метален сад со рачка за вода, вино и сл.

мевлем&мелем (*тур. merhem*) лек, лековита маст, нешто што смирува, што успокојува.

Мевлуд (*тур. mevlid*) голем муслимански празник посветен на раѓањето на Мухамед; химна во чест на тој ден.

мегдан *арх.* (*тур. meydan*) пространо поле; празен простор во населено место; плоштад; место каде

што се води борба;
бојно поле; борба,
двобој.

мегданџија *арх. (тур. meydançı)* борец на мегдан; тој што е подготвен да дели мегдан, да се бори; храбар човек, јунак.

мед *арх.* бакар.

медреса *(тур. medrese)* религиозно муслиманско училиште.

мезе *(тур. meze)* јадење што се зема со некој пијалак, закуска.

Мека *(тур. Mekke)* главен град на Хеџас (Саудиска Арабија) во кој се наоѓа Каба, најголемото муслиманско светилиште, родно место на Мухамед.

мекам *дијал. (тур. takam)* мелодија.

мемла *(тур. nem)* влага.

мерак *(тур. merak)* страст, желба за нешто, наслада, уживање.

мераклија *(тур. merakli)* љубител на нешто, човек што сака да си ги задоволува желбите, што знае да ужива.

мердевен *(тур. merdiven)* скала.

меркез *(тур. merkez)* собиралиште, средиште, центар, централа, седиште.

мермер *(тур. mermer)* вид тврд камен составен од зрнца калцит со ист хемиски состав како варовникот, со разни

бои, од белата до црната, служи како материјал за градење на споменици, за обложување на сидови, за поплочување и сл., мрамор.

мертек (*тур. mertek*)
греда, столб, траверза, дирек.

мерџан (*тур. mercan*)
корал; украс од корал.

метелик (*metelik*)
стара турска бакарна монета со мала примеса на сребро.

метериз арх. (*тур. meteriz*) заседа.

мецидија (*тур. meci diye*) некогашна турска монета, сребрената мецидија чинела 20, а златната 100 гроша.

меџлис (*тур. meclis*)
во арапските земји:

собрание, парламент, совет, одбор.

мешина арх. овча кожа, изработена како вреќа, што служи за чување и за пренесување течност (вино, зејтин, вода); кожна направа за дување, мев.

мешница арх. гајда; кожна вреќа за носење течност.

мивтар (*тур. muhtar*)
селски старешина.

мигновен арх. што се случува за миг, моментен.

милет арх. (*тур. millet*)
народ, нација, верска заедница, вера.

мимбер (*тур. minber*)
говорница во џамија.

минаре (*тур. minare*)
кула на џамија од каде

оцата ги повикува
верниците на молитва.

миндер (*тур. minder*)
одар за седење покрај
сид; прекривка што се
постила врз таков сид.

минтан (*тур. mintan*)
вид горна машка или
женска облека со
долги тесни ракави.

мираз (*тур. miras*)
имот што девојката му
го носи на мажот при
мажењето, чеиз.

миск (*тур. misk*) силна
мирислива супстанција
изделена од половите
жлезди на мошусниот
елен што се користи за
правење мириси;
пријатен мирис
воопшто.

мискал (*тур. miskal*)
мера за тежина (= 1,5
драма), мера за злато
(24 карати).

митница *арх.*
царинарница

митничар *арх.*
царинарник
младенец *арх.*
новороденче.

момок *арх.* помошник
во селска куќа, слуга.

мостарина *арх.*
надоместок што се
плаќал за
преминување преку
мост.

муабет (*тур. muhabbet*) разговор,
разговарање.

мува *дијал.* прави
далавери, манипулира;
се мотка, прави нешто
без ефект, губи време.

мувлет (*тур. mühlet*)
рок, термин, одлагање,
одреден временски
период, почек.

мудбак *арх. (тур. mihlet)* просторија во куќата во која се готви и се чува храна.

мудир&мудур *(тур. müdür)* управник на град или на област.

мудурлук *(тур. müdürlük)* подрачје на власта на мудурот; седиште на мудурот.

муезин *(тур. müezzin)* верски службеник кај муслиманите што ги повикува од минарето верниците на молитва.

мужде *(тур. müjde)* муштулук, подарок за оној кој донел радосна вест.

мукава *арх. (тур. mukavva)* дебел картон за кутии, корици на книги и др.; дебела свеќа во џамија обложено со картон и

украсена со разнобојна хартија.

мукает *(тур. mukauyet)* заинтересиран, претпазлив, внимателен.

муктар *(тур. muhtar)* старешина на маало во градот, селски старешина; платен заштитник на имот и живот.

мула *(тур. molla)* врховен кадија, судија; угледен, учен човек.

мулазим *(тур. mülazım)* турски офицер; млад судски чиновник.

мулук *(тур. mülk)* недвижен имот; облик на приватна сопственост на земја во феудализмот.

мумуруз *дијал.* пченка,
царевка.

мунасип *арх. (тур. *mīnasip*)* погоден,
соодветен, умесен,
поволен, што одговара
на околностите.

мур&муур *арх. (тур. *mīhūr*)* жиг, печат.

мураќип *арх. (тур. *mīrekkep*)* мастило за
пишување, црнило,
туш.

мураќиплија *арх.*
мастилен.

мурдар *(тур. *murdar*)*
запуштен, неуреден,
нечист човек.

мусака *(тур. *musakka*)*
јадење од слоеви танко
исечени компири,
црни патлиџани или
нешто друго и мелено
месо, печено во рерна.

мусала *(тур. *musalla*)*
место во природа каде
што муслиманите
заеднички вршат
одредени обреди на
отворен простор.

мусандра *(тур. *musandira*)* голем
орман во кој се држат
постелни работи.

мусаф *(тур. *Musaf*)*
света книга
(старозаветниот дел од
Коранот).

мутав *(тур. *mutaf*)*
постилка или покривка
од козина.

мутлак *(тур. *mutlak*)*
секако, сигурно,
веројатно, бездруго, со
увереност.

муфљуз *(тур. *müflis*)*
пропаднат човек.

муфте *(тур. *müfta*)*
бесплатно, бадијала,
цабе.

муфтесија (*тур. müfta*) човек што сака се бадијала, цабе.

муфтија (*тур. müftü*) муслимански свештеник најстар по рангот во една област или во една покраина.

мухацири (*тур. muhacir*) приврзаници на Мухамед што се собирале околу него во Медина; иселеници, бегалци, емигранти.

мухацирлак (*тур. muhacirlik*) иселеништво, емигрантство.

мухур *арх.* мур, муур, жиг, печат.

муцахедин (*тур. mücahede*) назив за борец од исламските земји.

мушавере *арх.* (*тур. müşavere*) договор, советување.

мушама (*тур. müşamba*) восочно или гумирано платно.

мушрики (*тур. müşrik*) многубошци, пагани име со кое мухамеданците ги нарекуваат христијаните поради тоа што веруваат во три божји лица.

Н

набаса (*тур. basmak*)
неочекувано сретне,
најде нешто.

набере *арх.* во
печатница - сложи
букви.

набрдила *арх.* дел од
разбојот на кој е
прицврстено брдото.

наизуст *арх.* без да се
гледа текстот, напамет.

наказание *арх.* казна.

налани (*тур. nalın*)
вид обувки од дрво, со
едно ремче преку
горниот дел од
стапалото, прости
дрвени влечки.

налбат (*тур. nalbant*)
ковач, потковувач.

налче (*тур. nal*)
потков за чевел.

намаз (*тур. namaz*)
муслиманска молитва.

намерение *арх.*
намера.

намерник *арх.*
случаен гостин,
случајно сретнат
човек.

намкор (*тур. nankör*)
неблагодарник, лош
човек, опачен,
постојано намуртен
човек.

намуз (*тур. namus*)
образ, чест, чесност.

намузлија (*тур.
namuslu*) што има
намуз, чесен.

наоружа *арх.* дотера,
уреди; се дотера, се
уреди.

написан *арх.* нашарен,
насликан.

наполица *арх.* договор за работа со туѓ имот (земја, добиток) при што заработеното се дели на напољу меѓу работникот (наполичарот) и сопственикот на имотот.

наполичар *арх.* тој што работи на наполица.

напредие *арх.* напредок.

наравоучение *арх.* поука, предавање, пренесување определени правила, норми на однесување.

нарач *арх.* порака

нарача *арх.* претскаже судбина.

нараџба *арх.* порака

наргиле (*тур. nargile*) вид ориенталско луле

за пушење што има сад со вода низ која се прочистува чадот.

нарече *арх.* претскаже судбина некому.

наружа *арх.* дотера, нагизди, накити некого, нешто.

насабајле *дијал. (тур. sabah)* рано наутро.

насиет *арх. (тур. nasihat)* порака, завет, аманет.

наследие *арх.* наследство.

насмене *дијал.* спомене, потсети на нешто.

насрба *дијал.* се засити.

натемник *арх.* ѓавол, сатана.

натрати *арх.* нагмечи, набие.

наука *арх.* поука, поучување, опит навик.

нафака *арх. (тур. nafaka)* кај муслиманите: она што му е определено на некого да го изеде и да го испие на овој свет; имот, приход од имот, добивка, успех, среќа, судбина.

нафиле *ретк.* залудно, бесполезно.

нахија *(тур. nahiye)* во турската административна поделба: околија, округ.

небичас *арх.* веднаш, на часот, во истиот момент, за миг, за многу кусо време.

негарски *арх.* што припаѓа, што се

однесува на негар и на негарка, црнечки.

неграмотен *арх. (гр. урџица - писмо)* неписмен.

недоапица *арх.* ненадејно, одненадеж.

незе *дијал.* нејзе.

неимар *дијал. (тур. timar)* градежник.

немски *арх.* без зборови, на начин на кој се разбираат немите.

ниет *арх. (тур. niyet)* намера, одлука да се стори нешто.

ниетлија *арх. (тур. niyetli)* што има намера, што е со намера.

низам *(тур. nizam)* ред, правило;

некогашна редовна
турска војска.

нишан (*тур. nişan*)
цел во која се гаѓа,
направа за нишанење
на огнено оружје,
белег, знак; дар што и
се дава на девојката
при свршувачката;
надгробен камен на
муслимански гроб.

нишани (*тур. nişan*)
стрела, гаѓа во цел.

нишанлија (*тур.
nişanlı*) што има
некаков нишан, белег
на себе.

нишесте (*тур. nişasta*)
вид пченичен скроб во
прав што се
употребува за
подготвување на
јадења.

нозба *арх.* јадење и
пиење што се носи
кога се оди на гости.

ноќев дијал.
ноќевалиште.

нур (*тур. nur* сјај,
светлина) според
верувањето на
муслиманите: зрак
светлина што паѓа од
небото на гробот на
некој светец, односно
светлина што се
појавува од гробовите
на набожните луѓе или
на место каде што е
закопано богатство
(всушност, се работи
за фосфоресценција).

О

обружа *арх.* дотера, накити некого или нешто; опреми со оружје, вооружи некого.

обујало *дијал.* завивки, навои на нозете во вид на дебели чорапи.

оварда (*тур. hovarda*) што е широкодушен, дарежлив, услужлив, љубезен.

овтика *арх.* туберкулоза.

овтикаллија *арх.* туберкулозен.

оглав *дијал.* свршувачка.

оглави *дијал.* договори свршувачка.

оглед *арх.* гледање, посета на девојка што е за мажење.

огледник *арх.* тој што ја гледа девојката што е за мажење, стројник.

огоди *дијал.* се сврши.

одаја *арх. (тур. oda)* соба, просторија.

одалиска (*тур. odalık*) робинка одредена за забава на турскиот султан; слугинка, робинка во ориентален харем.

одбашка (*тур. başka*) посебно, одделно.

одвет *арх.* одговор.

одвети *арх.* одговори.

одило *дијал.* стапало.

ожебави *дијал.* се збрчка, се набра.

ојнак (*тур. oynak*) покрупен орев со кој се гаѓаат во игра повеќе поситни ореви.

ока *арх. (тур. okka)*
мерка за тежина и за
зафатнина (1282 г.).

оканик *арх.* сад; тег за
мерење тежина од една
ока.

оканица *арх. (тур.
okka)* сад за мерење на
течности што собира
една ока.

оклопник *арх.* војник
со оклоп.

окружница службено
писмо наменето на
лица или установи со
иста содржина,
циркуларно писмо.
циркулар

олук (*тур. oluk*)
метална или пластична
цевка за одвод на вода
од покрив на градба,
канал.

омадри *ретк.* вразуми,
опамети.

омаскари (*тур.
maskara*) осрамоти
некого, се осрамоти
пред некого.

омрлушен *ретк.* што е
изнемоштен,
омлитавен, снеможен.

онбаша (*тур. onbaşı*)
десетар во турската
војска.

опарак *ретк.* груб,
суров, недоделкан
човек.

опул *дијал.* поглед.

опурчак *арх.* искинат,
неупотреблив опинок.

оралиште *ретк.* место
каде што се игра оро.

орда (*тур. ordu*) кај
турско-монголските
племиња: вид државна
формација, сојуз на
племиња под власт на
хан; војска, обично
турска, табор; осверена

непријателска војска,
разбојничка банда.

ордија (*тур. ordu*)
војска, обично турска.

орјат *ретк.* лош,
опасен човек,
неранимајко, крадец,
простак.

орман (*тур. orman*)
густа шума.

ороз *арх. (тур. horoz)*
петле на пушка.

ороспија (*тур. orospu*
- кучка) зла жена,
неморална жена,
блудница,
проститутка.

ортак (*тур. ortak*)
партнер во трговијата
или воопшто во некоја
работа, компањон.

ортома (*тур. hortum*)
дебело јаже; бесилка.

оца (*тур. hoca*)
мухамедански
свештеник.

оруџа *арх.* подготви,
дотера, уреди.

осмак *ретк.* мерка за
жито - 50 кгр., два
шиника; осумгодишно
животно.

осмина *арх.* определен
формат на книга.

отоман *арх. (тур. otoman)* вид мек
миндерлак, мебел што
служи за одмор, за
седење, лежење; софа,
миндерлак, диван.

отпее *арх.* прочита
напишан текст.

отсуди *арх.* осуди
некого, донесе пресуда
против некого.

оттекар (*тур. tekrar*)
одново, повторно.

отчекне *дијал.* отцепи,
одвои.

оќори (*тур. köř*)
направи некој да стане
ќор; стане ќор.

П

паал *арх.* уште на сето тоа, згора, за беља.

пагуба *арх.* загуба, штета.

падишах (*тур. padişah*) титула на ориентални владетели: суверен, султан, цар, владетел.

пае *дијал.* суши, проветрува рибарска мрежа.

паж *ретк.* во средниот век - момче од дворјанско семејство, на служба кај феудалец или крал.

пазар (*тур. bazar*) трговска работа, трговија, тргување, панаѓур, саем, сајмиште, пари добиени за предадена стока, трговска стока

што се продава на панаѓур, пазарен ден.

пазарлама *арх. (тур. pazarlama)* пазарлак, ценкање.

пазарцибашија *арх.* лицето кое од куќата оди на пазар, да пазари, тоа обично е старешината, домаќинот на куќата.

пазван *арх.* ноќен чувар на населбата.

пај *арх. (тур. pay)* делот што некој го добива при делбата.

пајван (*тур. payvant*) јаже со кое им се сопинаат нозете на коњите што пасат за да не можат да се оддалечат многу, сопка.

пајда *арх.* железна стапица за ловење дивеч.

пајдос *арх. (тур. *paudos*)* прекин на работата, одмор, пауза, починка од работа. починка

пајдоса *арх.* пропадне, исчезне.

пајдосува *арх.* пропаѓа, свршува, завршува работа

пајпуз *дијал.* денгуба, неработник, дембел, мрзливец.

пајгаш *арх. (тур. *pâydâş*)* другар, пријател, соучесник.

пајгон *арх. (тур. *pauton*)* луксузна отворена со настрешница коњска кола за превоз на патници; фијакер, кочија.

пајтонцилак *арх. (тур. *faytonculuk*)*

занимање на возач на пајгон.

пала *арх. (тур. *pala*)* оружје слично на сабја; царство, среќа; спокојство, мир.

пала *дијал.* бара нешто.

паламар *(тур. *palamar*)* јаже, особено: дебело јаже за врзување на бродови за брегот; дебел железен клин.

паланза *дијал.* кантар, вага.

паланка *арх.* одбранбен сид направен од дебели стебла поставени вертикално и меѓусебно поврзани; гратче, касаба.

палање *дијал.* барање.

паларија *арх.* капа со козирка; шешир.

паласка *арх.* кожено чантиче за чување куршуми; метална кутија за барут.

палат *арх.* владетелски дворец; богаташка куќа.

палач *ретк.* целат.

палешница *арх.* дамла, шлог.

палешт *дијал.* лут.

паликар *арх. (тур. palikarya)* јунак.

памбук *дијал.* памук.

пампур *арх.* воз (на пареа); пароброд.

пампурџија *арх.* мајстор кој изработува лимени печки, кумбиња.

памукчија *арх. (тур. pamukchi)* тој што продава памук; тој што растресува памук со дрндало.

панаг *ретк.* јунак.

панго *арх.* вид на креденец.

пандур *арх.* вооружен полициски чувар, полицаец.

панија *арх.* пајка, патка, шатка.

панга *арх.* карти за играње.

пантација *арх.* коцкар, картаџија.

пантофли *(тур. pantufla)* собни влечки, папучи, лесни и топли обувки за по дома.

панукла *арх.* чума.

панџак *дијал.* долга наметка, обично со кулавка, што се носи над облеката, за заштита од дожд и студ, кабаница.

паог *дијал.* две-три ракатки собрани наедно.

папази *арх. дијал.* карти за играње.

папаска *арх. дијал.* (*тур. параз*) карта од шпилот (купот) карти за играње.

паперка *дијал.* пченковина, царевковина.

папук *арх.* вид обувки.

парадиз *арх. дијал.* рај.

парадоса *дијал.* предаде.

парајтир *дијал. (гр. παράθυρο)* прозорец.

паракав *дијал.* седенка.

параса *арх.* остави, напушти.

параспур *арх.* неуреден, ништожен човек, морално и материјално пропаднат; растурена, необработувана нива, нива на којашто работи наполичар.

параход *арх.* пароброд.

пардија *дијал. (тур. pardi)* неизделкана штица за селска ограда и за покрив.

парешт *дијал.* лут.

парип *дијал.* коњ.

парка *дијал.* допира, пипа, фаќа.

парлив *дијал.* лут.

пармак *арх. (тур. parmak)* спица на тркало, грубо изделкана штица или летва за ограда, дрвена решетка на прозорец; колец од ограда на скали, балкон, чардак и сл.

пармаклак *арх. (тур. parmaklık)* ограда од пармаци.

пароброд *арх.* брод движен со пара.

парса *арх.* сумата која ја собира кафеџијата од играњето карти (по час или повеќе време).

парчеледиса *арх. (тур. parçalanmak)* парчоса.

пасладиса *арх.* се испружува, се простира испружува

пасолница *арх.* големо грубо неизделкано дрво; долга цепаница.
паспулавица *дијал.* снегулка.

пастра *дијал.* скривница, скришно место.

пастрене *арх.* чување, пазење, вардење, криење.

пастри *арх.* чува, пази, варди, крие, штеди.

пастрма *(тур. pastırma)* солено и сушено месо.

патардија *(тур. patirtı)* галама, викотница, врева, бучава.

патла *арх. (тур. patlamak)* каписла.

патлак *арх. (тур. patlak)* пиштол, пукало; пенис.

патрик *арх.* така народот ги нарекувал Охридските архиепископи.

патрикана *арх.* патријаршија.

паќ *дијал. (тур. pak)* чист, уреден.

паур *дијал.* пагур, плоснато мало шише за ракија со мал капак, затворац.

пафта *(тур. pafta)* поголема метална тока со која се закопчува женски колан; вид појас со кој се опашуваат жените и свештениците; метална алка (на пушка).

пача *(тур. paça)* пивтија.

пачавица *дијал.* ногавица, дел од панталони, гаќи и сл.

пачавра *(тур. paçavra)* крпа за бришење; водена крпа на стап со која се мете фурната од жарта и пепелта; нечиста, неприбрана, неспастрена жена.

пачариз *арх. (тур. paçariz)* лом, безредие.

паче *дијал.* дури.

пачка *дијал. (пол. paczka)* пакетче, врзопче пари; футрола за куршуми.

пачунка *дијал.* копита на коза, овца, срна и сл.

паша *(тур. paşa)* почесна титула на највисоки воени и граѓански големци во Отоманската Империја и во некои современи исламски земји; лице што ја има таа титула;

самовластен и
безобсирен господар.

пашалак (*тур. pašalık*) област под управа на паша; спокоен, безгрижен живот.

пашалија *арх.*
пашинец.

пашинец *арх.* човек на пашата.

пашка *дијал.* опашка.

пашка *дијал. гл.*
прогонува, тормози.

пашкање *дијал.*
прогонување,
тормозење.

пашкул *дијал.*
последен степен од развојот на некои инсекти (свилена буба, пеперутка); што личи на кожурец по своите психички или

ментални
карактеристики.

пеанија *арх.* црквено пеење.

певец *арх.* црковен пејач, псалт.

педесетдрамник тег од педесет драма. тег, сад од плех во кој сто се мери до педесет грама.

пее *арх.* чита; пишува.

пеење *арх.* читање;
читање молитва за здравје и сл.

пеза *дијал.* шега,
подбив.

пезевенк *арх. (тур. pezevenk)* сводник, мангуп, расипан човек, подведувач, макро, подмолник.

пезевенлак & пезевенклак *арх. (тур. pezevenklik)*
мангупштина.

пезивол *арх.* вид
рибарска мрежа.

пеј *арх. (алб. pej)*
капар.

пеки *арх. (тур. peki)*
добро, во ред.

пеклен *дијал.* жален,
страден.

пекмез *(тур. pekmey)*
густо сварено овошје.

пексимид *(тур. peksimet)* двапати
печен леб, двопек.

пеливан *арх. (тур. pehlivan)* борач, јунак,
витез.

пелин *(тур. pelin)*
ароматично растение
со лековити својства и
горчлив вкус; отров.

пелте *(тур. pelte)* вид
желе од овошен сок.

пелтек *(тур. peltek)*
оној што пелтечи,
тепка при
зборувањето.

пељуш *(тур. pelüş)*
вид кадифе.

пембе *(тур. pembe)*
розов, црвеникаст.

пендар *дијал.* дукат
како украс на градите.

пенче *(тур. pençe)*
шепа, нога) потплата,
ѓон на чевел.

пенџер *дијал. (тур. pencere)* прозорец.

пепелар *арх.* тој што
приготвувал и
продавал пепел.

пепеларка *арх.* жена
пепеларка.

пепон *дијал. (гр. πέπον)* диња.

пергел *арх. (тур. pergel)* шестар,
шестало.

пердав *арх.* котек;
пердашење.

перде (*тур. perde*)
завеса, превез.

периз *арх.* (*тур. perhiz*)
диета.

перчин *арх.* (*тур. perçin*)
кај маж -
плетенка коса од врвот
на темето.

перчинлија *арх.* (*тур. perçinli*)
тој што носи
перчин.

песоча *арх.* плиток,
дрвен сандак наполнет
со песок, по којшто
пишувале учениците.

песочница *арх.* кутиче
со песок за потурање
на напишаното
наместо попивна
хартија.

песта *дијал.* ракатка,
фатка жито или трева
исечена со срп.

петак *арх.* петаче,
бакарна монета со
вредност од пет пари.

петало *арх. дијал.*
поткова.

петик *дијал.* сечиво во
вид на секира на
испакнатата страна.

петимија *арх.* жален,
страден, мил.

пехера *дијал. (гр. πεθερά)*
тешта, мајка на
жената.

пецета *дијал. (гр. πετσέτα)*
салвета.

печал *арх.* печалба.

печал *арх.* жал, тага,
тегобност.

печален *арх.* жален,
тажен.

пече *арх. (тур. peçe)*
парче црно прозирно
платно со кое

муслиманките си го криеја лицето, облечени во фереце или зар. фереце

пеш *арх. (тур. peş)*
преден дел од горно алиште, пола, скут.

пешин *арх. (тур. peşin)* однапред.

пешкеш *арх. (тур. piskeş)* дар, подарок.

пештемал *арх. (тур. peştamal)* голем пешкир за бришење по капење.

пештемалџија *арх. (тур. peştamalçı)* тој што правел или продавал пештемали, пешкири за амамите; лице во амамот што им издавало пештемали на капачите.

пивџија *(тур. pıhtı)*
пача.

пиганка *ретк.*
тетратка.

пие *арх. дијал.* пуши.

пизма *арх. (гр. μίσος)*
омраза.

пијанко *арх. (тур. piyango)*
лотарија.

пикаса *арх.*
забележува,
почувствува.

пилав *(тур. pilav)*
јадење од варен ориз.

пирг *арх. (гр. πύργος)*
столб, кула, тврдина.

пис *дијал. (тур. pis)*
нечистотија.

писа *арх. (гр. πίσσα)*
катран, смола, тер.

писец *арх.* перце за пишување.

пич *дијал.* копиле.

пишија *арх.* (*тур. pishi*) танок кравај пржен на масло или зејтин.

пишкун *дијал.* кепенок.

пишлија *арх.* инаетчија.

пишманлак *арх.* (*тур. pişmanlık*) каење; откажување од договор, од намера.

пјат *дијал.* (*гр. πιάτο*) чинија.

плака *арх.* (*тур. plaka*) табла за пишување; плоча.

плакоса *дијал.* убива.

плашт *арх.* дебела волнена наметка, мантил без ракави.

пливтач *дијал.* новчаник.

плитарница *арх.* тулана во која се прави плитар.

плитка *дијал.* плетеница, плетенка.

пљага *дијал.* рана.

пљака *дијал. арх.* школска табла за пишување.

повта *дијал.* (*ром. rofta*) желба, апетит, обид.

поданик *арх.* лице што има поданство на дадена држава; државјанин.

поданички *арх.* што припаѓа, што се однесува на поданик.

поданство *арх.* припадност на граѓанинот кон дадена држава; државјанство.

подгрлица *арх. дијал.*

тешка болест на
грлото.

полоканик *арх.* сад од
половина ока течност.

помијарник *арх.*

место каде што се
мијат садови.

попее *арх.* чита малку,
кратко време.

поста *арх.* простор
што го зафаќа еден
жетвар при жнеењето,
ожнеен ред од жито.

постација *арх.*

највреден, најдобар,
највешт жетвар што е
од десна страна на
постата при жнеењето,
што живее прв во
постата.

постекија (*тур.*

pösteği) неострижена
овнешка кожа на која
муслиманите седат или
се молат.

потака *дијал.* јатак.

потамина *дијал. (тур.*
tahmin) без претходно
испитување;
непроверено; на слепо;
препуштено на
случајноста.

потем *арх.* потоа,
после.

потур *арх.*

христијанин што
примил ислам; што се
потурчил.

поштук *дијал.* траг,
спомен.

прав *арх.* десен.

праматар *арх.* трговец
со ткаенини.

праматија *арх.* ситна
галантериска стока.

првестинка *дијал.*

жена, леунка што
првпат родила;

домашно животно
(крава, овца) што
првпат раѓа.

предара *дијал.*
предачница.

предума *дијал.*
промисли, размисли;
убеди, натера да
направи нешто;
продума, проговори; се
премисли.

презборок *дијал.*
кажан збор пред
некого како
озборување.

прениз *арх.* женски
украш за на глава,
нанижани сребрени
пари во два реда на
бело платно.

пржелика *дијал.* сува
неплодна земја.

протугер *арх.* лице
што јавно ги
соопштува вестите на

улица, со викање;
телал.

пртеница *арх.* вид
ткаенина, дебел шајак,
аба; парче ткаенина со
кое се обвиткуваат
нозете обуени во
опинци.

пруса *арх.* оди со брзи
и ситни чекори.

псалтир *арх.* вид
жичен инструмент со
чија придружба се
пеани псалмите.

пуд *арх.* стара руска
мерка за тежина (16,
38 кг.).

пуже *арх.* некрстено
дете.

пузе *арх.* човек со
многу низок раст.

пусат (*тур. pusat*)
оружје, коњска
опрема.

пусула *арх.* (*тур.*
pusula) писмо, книвче,
потврда, белешка.

Р

раат (*тур. rahat*)
безгрижен, мирен,
спокоен,
невознемируван,
удобен, комотен,
пријатен, поволен.

раатиса (*тур. rahatlamak*) ослободи
од грижи, успокои.

раатлак (*тур. rahatlık*)
мирен живот,
спокојство,
безгрижност,
удобност.

рабација *дијал. (тур. arabacı)* човек чиешто
занимање е да
превозува стока со
запрежна кола,
арабација.

раболепен *арх.* ропски
понижен, сервилен.

раболепие *арх.* ропска
понижност, сервилност.

рабуш *арх.* дрвце
(стапче) на кое во
минатото се бележеле
сметки при купување,
разделено по
должината на два дела,
за продавачот и за
купувачот, кои при
купувањето се
составувале и со
зарежување преку
двата дела се бележела
сметката (вересијата).

раван *дијал. (тур. revan)* начин на
коњско одење при кој
коњот се движи напред
секогаш истовремено
со предната и со
задната нога на едната
(десната или левата)
страна, независно од
тоа дали чекори или е
во кас.

раванија (*тур. revani*)
вид ориентално
слатко, печено тесто
(со јајца) полиено со
шербет.

рагожа *дијал.*
рогозина.

разбоздиса (*тур.*
bozmak) скрши,
расипе, расклопи.

разбуд *дијал.* собир на
гробот на покојникот
на денот по закопот.

разбунцави *дијал.*
разбушави.

развлечение *арх.*
разонода.

разгеле (*тур.* *rastgele*)
токму на време или на
место.

разглези *дијал.*
разгали.

раја (*тур.* *reaya*)
немуслиманското
население во
некогашна Турција,
сиромашна маса,
презрен сталеж.

рајатин (*тур.* *reaya*)
покорен христијанин
во некогашна Турција,
сиромашен, презрен
човек.

ракија (*тур.* *raki*)
слкохолен пијалак
добиеен со дестилација
на вино или
ферментација на
овошен сок.

раки-сапун *арх.*
тоалетен сапун
внесуван порано од
некои земји на Исток.

ракла *дијал.* сандак,
ковчег за облека.

рамазан (*тур.*
ramazan) деветти
месец од
муслиманската
месечева година во кој
мухамеданскиот закон
им пропишува на
верниците строг пост,
воздржување од сите
телесни уживања
дење, а ноќите се

минуваат во молитва и
веселба, по рамазан
доаѓа празникот
Бајрам.

рамноденствие *арх.*
рамноденица,
рамнодневие.

рамнодушие *арх.*
рамнодушност.

рамноправие *арх.*
рамноправност.

расконца *дијал.*
раскопча.

распоредба *арх.*
наредба, заповед.

расчет *арх.* сметка.

ратај *арх.* земјоделец,
селанец.

ратајство *арх.*
обработка на земјата
како стопанска гранка,
земјоделство.

ратеј *арх.* ратај.

ратува *арх.* војува.

ратување *арх.*
војување.

раун *дијал.* народен
обичај – веселба пред
свадба кога се носат
подароците.

рачателство *арх.*
гаранција.

ргач (*тур. ırgat*) оној
кој напорно работи,
ринта, роб, аргат.

реалка *арх.* реално
училиште, обично
гимназија.

реалец *арх.* ученик на
реално училиште.

ревнив *арх.* кој
изразува ревност, што
завидува на друг,
завидлив.

ревнивец *арх.*
љубоморен човек.

ревнивка *арх.*
љубоморна жена.

ревнител *арх.* лице
што се стреми
ревносно да придонесе
кон нешто.

ревност *арх.*
сомневање во љубовта,
верноста на саканото
лице; љубомора,
несакање успех на
некого, завист.

редиф *арх.* војник
резервист.

резакија *арх.* вид
десертно грозје.

резил (*тур. rezil*) срам,
навреда.

резили (*тур. rezil*)
прави некого за резил,
срамоти, кара,
навредува.

реим *арх.* (*тур. rehin*)
залог, хипотека.

реис *арх.* (*тур. reis*)
главар, старешина;
капетан на брод.

реис-ул-улема (*тур.*
reisiil-ulema) титула на
врховниот поглавар на
исламската верска
заедница во една земја.

рендe (*тур. rende*)
дрводелска алатка за
стружење, струг;
кујнска справа за
стружење на зеленчук,
овошје, тесто и др.

ренк *арх.* (*тур. renk*)
боја, нијанса, прелив.

реси *арх.* прецрта,
пречкрта.

ресул (*тур. resul*)
божји пратеник,
светец, пророк,
апостол, Ресул прекар
на Мухамед.

речел (*тур. reçel*)
овошје варено во мед
или во вински пекмез.

речение *арх.* тоа што е кажано да биде, што е судбински определено.

речина *арх.* вид ситно решето.

рецеп (*тур. resep*) седмиот месец во муслиманскиот календар, има 30 дена.

решме *арх. (тур. reşme)* сребрено ланче, низ со скапоцени пари низа.

ржобија *дијал.* прачка со која се чука 'ржта.

рз *арх. (тур. ırz)* образ, чест.

рзак *арх.* за коњ - здрав, силен, бесен, нескротлив, ајгар.

рзлија *арх.* чесен.

рида (*тур. rida*) крпа за бришење и за на глава.

риза *арх.* долга кошула, пешкир за бришење лице, убрус, марама, свештеничка облека, мантија.

ризикарен *арх.* срекен.

рик *арх.* песок од оловна руда кој се употребувал за сушење на свежо испишаниот текст.

рица *арх. (тур. rica)* молба.

рицација *арх. (тур. ricacı)* молител.

роган *арх. (тур. rıgan)* лакирана кожа.

роганлија *арх. (тур. rıgan)* лакиран.

рогожар *арх.* рогозинар.

ром *дијал.* куц.

ромак *дијал.* болно,
обично криво животно
кое дома се храни и
пои.

ропа *дијал.* тропа.

роптае *дијал.*
искажува
незадоволство.

руба *арх. (тур. ruba)*
облека, алишта.

рубајлија *арх. (тур. ruba)* девојка која има
многу невестинска
спрема, чеиз.

рубија *арх. (тур. rubiye)* ситна златна
монета, вид мал дукат.

руга *арх.* шестмесечна
или годишна плата на
селски слуга.

ружа *дијал.* се спрема,
се токми.

ружје *арх.*
традиционален накит
кон народна носија.

рупче *арх.* вид стари
пари.

русвај (*тур. rüsva*)
голема мешаница,
метеж.

руфани (*Ahmet Rufai*)
дервиши прочуени по
својот верски
фанатизам што се
граничи со лудило
(наречени по својот
основач Ахмет Руфај).

рушвет *арх. (тур. rüşvet)* бакшиш,
поткуп, мито.

рушветчија *арх. (тур. rüşvetçi)* оној што
прима рушвет.

рушветчилак *арх. (тур. rüşvetçilik)*
давање и земање
рушвет.

С

саан (*тур. sahan*)

бакарна чинија.

саат (*тур. saat*)

дваесет и четврти дел
од едно деноноќие;
часовник.

саатчија (*тур. saatçi*)

часовничар, оној што
поправа часовници.

саба (*тур. sabah*)

свеж, пријатен
североисточен ветар,
утро, зора, мугра,
Саба земја на
легендарната „кралица
од Саба“ (подрачјето
на денешен Јемен во
јужна Арабија).

сабајле (*тур. sabah*)

рано наутро, изутрина,
утро.

сабар *арх.* (*тур. sabır*)

трпение, стрпливост.

сабацка *дијал.* бакнеж,
целувка.

саван *арх.* (*тур. savan*)

платното со кое се
покрива мртовец,
покрров.

сават *арх.* (*тур. savat*)

глеѓ.

саглам (*тур. saĝlam*)

здрав, добар, сигурен,
чесен.

садака (*тур. sadaka*)

милостина.

саде (*тур. sade*)

чист,
вистински, едноставен,
прост, едноличен,
само, единствено.

садријазам *арх.* (*тур.*

sadrızam) голем везир,
садразам.

сажен *арх.* стара мера

за должина - околу два
метра.

саз (*тур. saz*) вид ориентална тамбура со долга дршка; растение што вирее во мочуришни места.

саздрма (*тур. sızdırma*) вид кавурма.

саи *арх. (тур. sahi)* вистина, навистина.

саиција *арх. (тур. sahici)* гласник, поштар, курир.

саја (*тур. saya*) вид дебела чоја, долго женско алиште без ракави од таква чоја.

сајбија (*тур. sahib*) господар, домаќин, сопственик, поседник на имот.

сајгилак (*тур. saygi*) почитување, уважување, респект.

сајдиса (*тур. saymak*) уважи, прими на

знаење, одобри, укаже почит.

сакагија *арх. (тур. sakağı)* заразна болест кај коњите и другите копитари од која може да се зарази и човек, лигавка.

сакаглив *арх. (тур. sakağı)* кој има сакагија.

саказ *арх. (тур. sakız)* смола од мастика, мастика.

сакалдиса *арх. (тур. sıklmak)* предизвика некому немир, тегоба, изнервира.

сакалма *арх. (тур. sıklma)* саклет.

сакат (*тур. sakat*) што е со повредена рака или нога, што е без рака или без нога, недовршен, расипан,

ЛОШ, ШТО ИМА
НЕДОСТАТОЦИ.

сакатник *арх.* (*тур.*
sakat) сакат човек.

саклет (*тур.* *siklet*)
мака, тегоба, душевен
немир.

саксија (*тур.* *saksi*)
сад во кој се
одгледуваат цвеќиња.

сакула *арх.* (*гр.*
σακούλα) малечко
торбиче.

сал *арх.* (*тур.* *sal*)
примитивно пловно
средство, сплав.

салама (*тур.* *salam*)
вид колбас.

саламура (*тур.*
salamura) солена вода
во која се држи месо,
маслини, риби, сирење
и сл.

саланџак *арх.* (*тур.*
salıncak) лулашка,
нишалка.

салаш (*тур.* *salaş*)
земјоделски имот со
неопходните објекти,
оддалечен од градот.

салдиса (*тур.* *salmak*)
испрати, прати,
однесе.

салеп (*тур.* *salep*)
густа слузава жешка
напивка подготвена од
прав што се добива од
коренот на некои
орхидеи, особено
омилена на Исток.

салинки *дијал.*
семките од дињата и
тиквата.

салма *арх.* оружје во
вид на метална топка
на синџир или на
ремен, топуз.

салтамарка *арх.* (*тур. salta*) горен фустан до половината (до појас).

салтанат (*тур. saltanat*) сјај, раскош, величественост, луксуз.

салтанатлија (*тур. saltanath*) оној кој сака сјај, раскош, луксуз.

салтар *арх.* плиток и широк сад (обично од бакар или бронза).

салте (*тур. salt*) саде, само.

салца (*тур. salça*) сос од домати.

салција *арх.* лице што прави или вози сплавови; сплавар.

саманлак *дијал.* (*тур. samanlık*) плевна.

самар (*тур. semer*) грубо седло, обично за

магариња, маски и коњи.

самарланин *арх.* милостив човек; доброволен болничар.

самкис *дијал.* кисело млеко.

самовар (*тур. semaver*) прибор за греење вода за чај.

самоопределение *арх.* самоопределба.

самсар *арх.* (*тур. sansar*) трговски посредник.

самур (*тур. samur*) вид куна, ласица, невестулка; скапоцено крзно од таква куна.

самум (*тур. semum*) топол сув ветер; песочна бура во пустините на Азија и Африка.

сандак (*тур. sandäk*)
дрвен или метален
ковчег за чување
продукти, облека,
стоки и сл.).

санким (*тур. sanki*)
божем, како да,
небаре.

сантура (*тур. santur*)
ориентален музички
инструмент сличен на
цимбалот.

санџак (*тур. sancak*)
административна
единица за време на
турското владеење.

санџактар (*тур.
sancaktar*) знаменосец,
бајрактар.

сап (*тур. sap*) дршка,
рачка на секира,
лопата и сл.

сапун (*тур. sabun*)
средство за миење или
перење со вода.

сара *дијал.* маснотија
по волната на овците.

сарај (*тур. saray*)
дворец, особено
кралски дворец, палата
на владетел, зграда на
министерство,
некогаш: целата
султанова послуга,
стражата, харемот, т. е.
царската куќа.

сарак *дијал.* (*тур.
sirik*) долг стап за
потпирање распнато
јаже, за чување ореви
и сл.

саранпош *арх.* вид
прекривка со која се
покриваат бедрата на
стоката.

сараор (*тур. silahşor*)
човек ослободен од
даноците, но обврзан
да врши јавни работи
(одржување на
патишта, градење на
утврдувања и др).

сараф (*тур. sarraf*)
менувач на пари,
банкар.

сарафлак *арх.* (*тур. sarraflık*) занимање на сараф.

сарач (*тур. sarac*)
седлар, занаетчија што
изработува и продава
разни предмети од
кожа (седла, амови,
узди, дисаги и др),
седлар, ременар.

сарачница *арх.* (*тур. sarac*) сарачки дуќан.

сараца (*тур. siraca*)
скрофули, туберкулоза
на лимфните жлезди,
најчесто на вратот,
жива рана, вид
сакагија, коњска
болест.

саргија (*тур. sargu*)
груба и ретка ткаенина
за покривање и
завиткување на стока.

сардиса (*тур. sarmak*)
опколи.

сарикана (*тур. sari kına*) смеса за
депилирање.

сарма (*тур. sarma*)
вид јадење: мелено
месо со ориз завиткано
во листови од зелка,
штавеј, лоза и др.

сарош (*тур. sarhoş*)
пијаница, бекрија,
боем.

сатар (*тур. satır*)
секирче со долго
сечило и куса дршка,
се употребува за
сечење на месо.

сатен (*тур. saten*)
мазна сјајна ткаенина.

сафа (*тур. safa*) лонец.

сафи (*тур. safi*) чист,
вистински, отворен.

сафра (*тур. safra*) жолчка) лошо (кога ќе му се слоши на човека), несвестица, несвест.

сахиб (*тур. sahib*) господин, господар, сопственик, поседник, домаќин, покровител, заштитник.

сач (*тур. saç*) плиток капак од печена земја или од метал под кој, на отворено огниште, се пече леб или пита, вршник.

сачма (*тур. saçma*) ситни оловни зрна за пушка.

сацаде (*тур. seccade*) мала простирка, килимче за клањање при молитва на муслиманите.

сацак (*тур. saçak*) железен триногалник што стои во огништето

и врз него се става сад во кој се готви јадење, пирустија.

саштиса (*тур. şaşmak*) збуну, изненади некого.

сведение арх. известие, податок.

свеќа арх. единица за мерење на силата на светината.

свита арх. вид чоја.

себап (*тур. sevap*) добротворство, добро дело, награда од Бога за добро дело, причина, повод.

себапчија (*тур. sevap*) оној што прави добри дела, што прави себапи.

севда (*тур. sevda*) љубов; либе, изгора, љубовница.

севдалија (*тур. sevdalı*) заљубен,
љубовен.

севдалинка (*тур. sevda* љубов) љубовна
песна полна со
нежност, копнеж,
воздишка.

севдоса (*тур. sevmek*)
се вљуби.

седеф (*тур. sedef*)
блескава метерија со
која се обложени
внатрешноста на
школката и куќичката
на некои полжави,
бисерна школка.

седефен (*тур. sedef*)
што е од седеф, што
потсетува на седеф со
својот сјај.

сеѓере *арх.* само,
секогаш, постојано.

сеиз *арх.* (*тур. seyis*)
момок што работи во
штала.

сеизин *арх.* (*тур. seyis*)
коњушар.

сеир *арх.* (*тур. seyir*)
гледање, посматрање;
забавна глетка, нешто
што заслужува да се
види.

сејмен *арх.* (*тур. seğmen*)
жандарм,
полицаец во Турската
империја.

сејсана *арх.* товарно
животно, обично коњ;
лице што го води
животното.

селама *арх.* (*тур. selam*)
поздрав, мир.

селамет *арх.* (*тур. selamet*)
помош,
подршка, спас, успех.

селамија *арх.* вид
свилена ткаенина.

селамак *арх.* (*тур. selamlık*)
дел од

муслиманска куќа
определен за мажи.

семселе&симсиле *арх.*
(*тур. silsile*) род,
потекло, колено.

сенет *арх.* (*тур. senet*)
писмена потврда;
исправа, документ.

сенештар *арх.* мал
трговец што продава
сенешто.

сеница *арх.* шатор.

сепетка *арх.* (*тур. sepet*)
корпа, кош,
кошница.

сера *арх. дијал.*
маснотија по волната
на овците; водата што
се добива кога руното
волна ќе се попари со
врела вода, служи за
чистење, за перење.

сербез (*тур. serbest*)
слободен, смел,
безгрижен, самостоен.

сербезлак (*тур. serbestlik*)
слободно држење,
смелост, безгрижност.

серген *арх.* (*тур. sergen*)
виден долап,
полица.

сергија *арх.* (*тур. sergi*)
привремена продавница
на отворено; изложба.

сергиџија *арх.* (*тур. sergici*)
оној кој има сергија.

сердар *арх.* (*тур. serdar*)
заповедник, војсководец,
врховен командант,
заповедник на чета или
нахиски старешина,
воопшто: главатар,
поглавар, лидер.

сердарија *арх.* (*тур. serdar*)
подрачје на сердар,
објект што го изградил сердар.

сермија (*тур. sermaye*)
имот, капитал,
подвижен имот.

серсем *арх. (тур. sersem)* глупав, тупав.

серт (*тур. sert*) тврд,
цврст, остар, силен,
жесток, лут, рапав,
груб, суров, строг,
избувлив.

сертме (*тур. sert*) вид
рибарска мрежа.

сетне *дијал.* после,
потоа.

сетре *дијал. (тур. setre)* палто.

сефа (*тур. sefa*) весело
расположение,
задоволство.

сефте (*тур. siftah*)
почеток на дневната
работа кај трговец,
неговиот прв пазар,
како : првпат.

сечко *арх.* во
народниот календар -
месец февруари.

сецаде (*тур. seccade*)
простирка, килимче на
кое муслиманите се
клањаат при
молитвата, служи и
како украс во куќата
(има правоаголен
облик).

сијарик *дијал.* добра,
радосна вест; награда
за тој што донел
радосна вест.

сиктер (*тур. siktur*)
марш, надвор, бегај;
еби се!.

силава *арх. (тур. silah)*
оружје; кожен појас за
пари или за оружје.

симид&симит (*тур. simit*)
лепче од бело
брашно замесено со
специјална маја.

синија *арх.* (*тур. sini*)
ниска тркалезна маса
за јадење; тепсија.

синор (*тур. sinir*) меѓа
меѓу ниви, ливади;
граница меѓу две села.

синцав *арх.* вид вез на
крајот од ракав или
кошула; пораб.

синцир (*тур. zincir*)
верига.

сиреч *арх.* то ест,
имено, заправо.

сицил *арх.* (*тур. sicil*)
судски протокол,
судски записник.

сицим (*тур. sicim*)
јаже, врвка.

скамија&скемлија
арх. (*тур. isketle*)
стол, клупа, обично
училишна.

скапен *арх.* скап.

скаперник *арх.*
скржавец.

скареден *арх.*
неподобен,
непристоен.

скаредно *арх.*
неподобно,
непристојно.

скеле (*тур. iskele*)
чун, сплав направен од
греди и штици за
превоз на патници и
стока преку вода;
конструкција од греди
и штици на кои стојат
сидарите и материјалот
при подигање на
градба.

скепар *арх.* тесла;
секира.

скончание *арх.* крај.

скончи *арх.* сврши,
обично, со животот.

скончило *арх.* крај,
свршувачка, свршок,
крај на животот, смрт.

скорб *арх.* душевна
болка.

скорби *арх.* тагува.

скорен *арх.* скорни,
чизми.

скурав *дијал. (тур.*
ustura) нож за
бричење, брич.

слимук *дијал.* полжав.

словесен *арх.* изразен
со зборови.

словесност *арх.*
уметничка литература
и усно народно
творештво.

слово *арх.* збор, буква,
говор.

слугник *дијал.*
стројник.

смргол *дијал.* мрсул,
слузна течност што
истекува од носот.

снежник *арх.* друго
име за месецот
декември.

соа *дијал.* скала.

соба *дијал. (тур. soba)*
печка.

созба *арх. (тур.*
sözbağrı) неповратен
заем од пари кој
сопственикот на
чифликот го давал на
чивчиите; заем.

сој *(тур. soy)*
семејство, племе, род,
вид, народ, колено,
сталеж, потекло.

сојтарија *арх.* крадец,
цепчија.

сокак *(тур. sokak)*
куса, тесна улица.

солук (*тур. soluk*)
здив.

сомун (*тур. somun*)
вид тркалезен леб од
пченично брашно.

сопа *арх.* (*тур. sopa*)
стап.

сопази *дијал.*
забележи.

софа (*тур. sofa*)
широка клупа за
одмор, покриена со
ткаенина; послан
килим со душеци;
кауч, канабе, отоман;
издигнат простор пред
џамија што служи за
клањање.

софра (*тур. sofr*)
ниска тркалезна маса
на која се јаде, трпеза,
синија.

софралак (*тур.*
sofralik) платно кое се
става под трпезата
(софрата) за да не се

валкаат килимите,
простирките.

софта *арх.* (*тур. softa*)
муслимански
религиозен
проповедник и учител,
проповедник.

спаија&спахија (*тур.*
sipahi) турски
феудален коњаник;
сопственик на голем
посед, феудалец,
властелин, господар,
богаташ, деспот,
тиранин.

спаилак&спахилак
(*тур. spahilläk*) голем
имот на спахија,
феудален посед, феуд.

спеник *дијал.* вид пита
од пченкарно брашно.

спенца *арх.* (*тур.*
sipenc) данок кој се
плаќал на Турците.

спида *ретк.* многу
лошо време.

спицарија *арх.* аптека.

сподоби *арх.* се случи,
има среќа.

споразумение *арх.*
спогодба.

спуза *дијал.* жешка
пепел измешана со
жарчиња.

сравнителен *арх.*
споредбен, поредбен.

срак *дијал.* глеѓ.

сребреник *арх.*
сребрена пара.

срежба *дијал.* средба.

срма (*тур. sırma*)
сребро, сребрена или
златна нишка, конец.

срмајлија&срмалија
(*тур. sırmalı*) везен,
украсен со срмен, т. е.
со сребрен или златен
конец.

срт *арх.* (*тур. sirt*)
'рбет; контура на
планината, горен дел
од рид и сл.

срча (*тур. sırça*)
стакло, парчиња од
стакло, искршено
стакло.

стамен *арх.* тврд,
сигурен.

стареа *арх.* старешина.

стека *дијал.* се срти, се
лути.

стивало *дијал.* направа
со која се растресува
замрсена волна.

стивастир *дијал.* лице
што ја растресува
замрсена волна.

стис *дијал.* сид.

стојност *арх.*
вредност.

сторенија *арх.* настан.

стралав *дијал.*
срамежлив.

страхопочитание *арх.*
страхопочит, респект.

стробјак *дијал.*
човечиште, голем
човек.

струга *дијал.* бразда,
ток, речно корито.

струма *дијал.* гуша,
гушавост.

студен *арх.* друго име
за месецот ноември.

субаша *арх. (тур.*
subaşı) надзорник на
земјоделски имот во
стара Турција;
полициски началник
во стара Турција;
претставник на
турската власт во село.

суварија *(тур. süvari)*
коњаник, жандарм на
коњ, капетан на брод.

суват *арх.* летно
планинско пасиште.

сугаре *(ром. suga -*
цица) за дете последно
родено; јагне и јаре -
доцна родено.

суграв *дијал.* што е
извиткан, усучен.

суграда *арх.* градеж,
зграда.

сугради *арх.* гради,
изградува.

суднак&судник *арх.*
судија.

сузеде *арх.* стапи во
браќ, се венча.

сулица *арх. (ром. suli)*
вид копје.

султан *(тур. sultan)*
титула на монарх во
некои муслимански
држави; во Турција
порано: назив за царот.

сулумен *арх. (тур. sülümen)* силен живин отров.

сунет (*тур. sünnet*) обред на обрежување на половиот орган кај муслиманските машки деца.

сунетиса & сунетисува (*тур. sünnet*) обрежува (кај муслиманите).

супрашка *арх.* врела пепел.

сурат (*тур. surat*) лице, образ, изглед на лицето (црти).

сургун *арх. (тур. sürgün)* прогонство, изгнанство.

сургуниса *арх. (тур. sürgün)* прогони, протера, зароби.

сурдиса (*тур. sürdürmek*) зароби, протера.

сурија (*тур. süriü*) големо стадо, мноштво, голем број.

сурма *арх. (тур. sürme)* лост или клинец со кој се осигурува врата да не се отвора.

сурнак *дијал.* вид ситно сито.

суровар *дијал.* бабар, василичар.

суртук (*тур. sürtük*) скитник, неизделкан, груб, суров, неугледен човек.

сус *арх. (тур. sus)* за упатување груб прекор, закана, строг повик за покорност, послушност.

сусам (*тур. susam*)
ориентално растение,
таан, служи за исхрана
и за добивање на
мрсно и слатко масло.

сутлијач&сутлијаш
(*тур. sütlac*) ориз
варен во млеко, со
шеќер и со мирудии.

суџук (*тур. sucuk*) вид
колбас од овчо и
говедско месо; вид
локум направен во
таква форма.

сходен *арх.* сличен.

Т

табак (*тур. tabak*)
парче хартија од
определена големина;
шеснаесет страници во
книга; штавувач на
кожи, кожар.

табакана (*тур. tabakhane*)
работилница за кожи,
кожарница за
штавување и
преработка на сурови
кожи.

табаклак (*тур. tabaklık*) работа,
занимање на табак.

табан (*тур. taban*)
долната страна од
стапалото; дебела,
голема греда.

табиет (*тур. tabiat*)
карактер, куд,
природа, темперамент.

табиетлија (*тур. tabiatlı*) со добар
карактер, карактерен.

табија *арх.* ров, окоп,
тврдина, утврда.

табла (*тур. tabla*)
широка, плитка
плосната корпа; дрвена
плосната штица со
тркалезни плочки на
која се игра со две
коцки.

табор&табур (*тур. tabur*) воен логор;
турска воена единица;
група што има спроти
себе слична
противничка група;
војска.

таборува (*тур. tabur*)
престојува во табор;
логорува.

табут *арх.* (*тур. tabur*)
носила, на кои
муслиманите го носат
мртовецот.

тава (*тур. tava*)
плиток сад за пржење,
печење и сл.

таван (*тур. tavan*)
горната внатрешна
страна на една
просторија, плафон;
простор под покрив,
мансарда.

тавла *арх. (тур. tavla)*
коњушница.

тавмина&тамина
(*тур. tahmin*) одоко,
приближно.
тавминџија (*тур.*
tahminci) оној што
работи за награда што
сè определува
потамина; оној што
оценува нешто
потамина.

тавминџилак (*тур.*
tahmincilik) работата
на тавминџијата.

тавтабита *арх. (тур.*
tahtabiti) стеница, вид
ноќен инсект кој се

храни со цицање крв
од човекот и другите
топлокрвни животни.
Тавтабитите спаѓаат
меѓу
најраспространетите
човечки паразити и
можат да се најдат во
секаков вид
живеалишта.

тавчија *арх. (тур.*
taşçı) каменорезец.

тазе (*тур. taze*) свежо,
пресно.

тазија *арх.* ловечко
куче.

таим&таин (*тур.*
tayın) оброк,
следување; војнички
леб.

тајфа (*тур. tayfa*)
група луѓе, дружина
најчесто од мајстори -
сидари но и
разбојници, паликуќи
и сл.; банда, дружина.

такам *арх. (тур. takım)*
комплетна опрема;
прибор; костум.

такрир *арх. (тур. takrir)* изјава, извештај,
војнички рапорт.

такс *речк.* ветување.

таксидар *арх. (тур. taksit)* собирач на
вересијата на некој
трговец; даночник.

таксир *арх. (тур. taksirat)* таксират.

таксират *(тур. taksirat)* неволја,
несреќа, грев што
треба да биде казнет
од Бога.

таксиратлија *(тур. taksirat)* несреќен.

тала *дијал.* талка, оди
без цел.

талаз *арх.* бран.

таламбас *(тур. tulumbas)* вид тапан од
метална полутопка
обвиткана со кожа.

таласам *(тур. tilsim)*
зол домашен дух,
привидение.

талер *дијал. (гер. Teller-чинија)* плитка
дрвена чинија.

талим *арх. (тур. talim)*
воена обука, воена
вежба.

тамакар *(тур. tama'kâr)* скржавец,
циција.

тамбур *(тур. tambur)*
тапан, барабан.

тамбура *(тур. tambur)*
музички жичен
инструмент.

тандар-мандар *(тур. tandıra)* дармар,
збрка, безредие.

тантела (*тур. dantel*)
украшна ткаенина, која
најчесто се користи за
порабување облека и
сл.

танур *дијал.* тркалезна
штица за месење леб
или за ручање, тарун.

тапија (*тур. tapi*)
судски заверена
потврда (документ) за
сопственост на
недвижности.

тараба (*тур. taraba*)
ограда од штици.

тарабука&тарамбука
(*тур. darbuka*)
традиционален
музички ударен
инструмент обложен
со кожа само од едната
страна.

тарак (*тур. tarak*) вид
чешел за лен и кожи.

тарана (*тур. tarhana*)
сушени зрна од тесто и
јадење од тие зрна.

тарапана (*тур. tarab*)
работилница за сечење
пари; изобилство од
предмети и сл.

таратор (*тур. tarator*)
салата од млади
краставици со кисело
млеко и лук.

тараф *арх.* (*тур. taraf*)
група луѓе кои стојат
како противничка
страна наспроти друга
група.

тарашка (*тур.*
taraşlamak) пребарува,
претура.

тарашмаалка (*тур.*
taraş mahalle) женско
што сака многу да
скита по куќи, по
маала, да не седи дома.

тарун *ретк.* тркалезна
штица за месење леб

или за ручање; голема,
плитка чинија.

татар *арх.* (*тур. tatar*)
гласник, курир.

татаркурти *арх.* (*тур. tatar kurt*) преплет
црева.

татарник *арх.* лак со
штица како пушка за
фрлање стрели,
самострел.

татли *арх.* (*тур. tatli*)
сладок, вкусен.

тафтабита *арх.* (*тур. tahtabiti*) вид паразит
што се храни со крв,
стеница, дрвеница.

ташак (*тур. taşak*)
маде, тестикул.

ташаклија (*тур. taşaklı*) маглест,
храбар.

твар *арх.* во обичниот
говор се употребува

главно за изгледот и
бојата на лицето,
здрав, полнокрвен
изглед на лице.

тваровит *арх.* здрав,
полнокрвен

творчество *арх.*
творештво.

театро *арх.* театар.

тебабија *арх.* (*тур. teba*) придружба,
придружници,
дружина.

тебдил *арх.* (*тур. tebdil*) оној што е
преправен,
преоблечен, што се
појавува скришно.

тебека *дијал.* тебе.

тебешир *арх.* (*тур. tebeşir*) верување.

тевна *дијал.* тишина,
мир.

тевнадиса *дијал.* се смирува, се успокојува, се ослободува од работа и сл.

тезга&тезге (*тур. tezgâh*) трговска долга маса на која се излага стока, занаетчиска маса за работа; друга работа покрај редовната.

тезгере (*тур. teskere*) носила, носило од штици.

теир (*тур. tehir*) одлагање, одложување.

тејко *дијал.* татко.

текар&текрар *арх.* (*тур. tekrar*) одново, повторно, пак, наново.

текија *арх.* (*тур. tekke*) молитвен дом на дервиши, дервишки манастир, теке.

теклиф *арх.* (*тур. teklif*) повик, церемонијал, вообичаени формалности во однесувањето.

теклифи *арх.* (*тур. teklif*) повика.

теклифсиз *арх.* (*тур. teklifsiz*) отворено, слободно, пријателски, без церемонијал.

текне *арх.* (*тур. tekne*) корито.

текнефес *арх.* (*тур. tiknefes*) особено за коњ, астматичен, кој пати од задув.

телал&тељал *арх.* (*тур. tellal*) гласник, објавувач на наредби од власта со викање и со барабанче, протугер, барабанција, продавач на стари работи, старинар.

телар *дијал.* телал.
телољубец *арх.* оној
што сака да угодува на
своето тело.

тељ *арх. (тур. tel)*
тенка метална жица.

темане *арх. (тур. temenna)* турски начин
на поздравување при
кој, со мал поклон,
раката се става на
срцето, а потоа на
челото; метанија.

тенекија *(тур. teneke)*
лим, плех; канта,
кутија (од лим).

тенекеџија *(тур. tenekeci)* лимар.

тенекеџилница *(тур. tenekeci)* работилница
за тенекиени
производи.

тенцере *(тур. tencere)*
длабок метален сад во
кој се готви јадење.

тепе *арх. (тур. tepe)*
врв, ритче, височинка.

тепсија *(тур. tepsi)*
плиток широк бакарен
сад (може да биде и од
друг материјал) во кој
предимно се печат
пити.

тептиљ *арх. (тур. tebdil)* тебдил,
инкогнито; под друго
име, непознато.

тераџија *(тур. teravi)*
кај муслиманите:
клањање во
рамазанските ноќи.

терезија *(тур. terazi)*
мала рачна вага,
справа за мерење со
два таса.

терзија *арх. (тур. terzi)* кројач,
шијач,
шнајдер

терзилак *арх. (тур. terzilik)* терзиска,
шијачка, кројачка
работа.

терк (*тур. terkib*)
калап, модел, шаблон,
мостра.

терлик *арх. (тур. terlik)* вид домашни обувки.

терсана *арх.*
оружарница, арсенал.

терсене (*тур. tersine*)
за човек, настран;
незгодно, наопаку,
настрано, необично.

тертип (*тур. tertip*)
ред, распоред, начин.

тескере *арх. (тур. tezkere)* писмена дозвола за нешто, потврда, исправа, покана.

теслим *арх. (тур. teslim)* врачување, предавање на нешто во посед, предавање во рацете на судбината, помирување со

судбината, покорување на неизбежноста.

тесте (*тур. deste*)
определен, вообичаен број на еднакви предмети.

тестемел *арх.* крпа, шамија, марама за глава.

тестир *арх. (тур. destur)* ослободување на чирак од натамошно учење и негово прогласување за калфа, слобода, дозвола, одобрение, еманципација.

теке *арх. (тур. tekke)*
муслимански дервишки манастир, капела, мавзолеј, гробница на светец.

теферич *арх. (тур. teferrüç)* забава, одмор; место од кое се гледа се наоколу, глетка, излет во природа со

добро друштво и забава; место каде што се одржува таква забава.

тефтер *арх. (тур. defter)* тетратка, блок за пишување, сметководствена книга, регистар, трговска книга за примање и издавање на стока.

тешачка *дијал.* утеха, смитување.

тиганиса *дијал.* испржи.

тизап *(тур. tiz)* азотна киселина.

тизе *дијал.* лична заменка за второ лице еднина, тие.

тимар *арх. (тур. timar)* феудален имот; тимарење.

timiја *арх.* жалба, поплака.

типоса *арх.* испечати.

титиз *(тур. titiz)* циција, скржавец.

тога *дијал.* тогаш.

тозлуци *(тур. tozluk)* чорапи што се носат до колена.

токмак *(арх. tokmak)* мал топуз, боздоган; голем чекан; алка на порта со која се чука и се повикува при влегувањето; низок, несмасен човек; силен човек или коњ; глупак, чукнат човек.

токи *(toka)* метални плочки и копчиња како украс на градите на долама.

токо *арх.* туку.

томбак *арх. (тур. tombak)* вид метал - од бакар и цинк, месинг.

томбаклија *арх. (тур. tombak)* направено од томбак.

томрук&тумрук *дијал. (тур. tomruk)* дрвена направа што му се става на нозете на затвореник.

топ *(тур. top)* артилериско воено огнено оружје што истрелува гранати.

топтан *арх. (тур. toptan)* се заедно.

топтанџија *арх. (тур. toptancı)* оној кој што купува и продава на големо.

топуз *арх. (тур. topuz)* боздоган.

топук *(тур. topuk)* петица, потпетица.

топчија *арх. (тур. topçu)* артилерец,

војник што ракува со топ.

торба *(тур. torba)* кесе од некаква ткаенина или од кожа.

торлак *(тур. torlak)* неискусен човек.

трампа *(тур. trampa)* во трговијата: размена на стока за стока, без посредство на пари.

тревен *арх.* старото име за четвртиот месец во годината, април.

трембет&тремпете *арх.* барабан.

триж *дијал.* трипати.

трима *дијал.* тримиња, тројца.

трмка *дијал.* улиште, кошница со пчели.

троњ *дијал.* одар, постела.

тува *дијал.* тука.

тула (*тур. tuğla*)
цигла, од печена
глина, основен градбен
елемент.

тулум (*тур. tulum*)
мев, мешина.

тулумба *арх. (тур. tulumba)* канта; шмрк,
пумпа; вид ориентално
слатко.

туље&турбе (*тур. turbe*) гробница на
светец или војсководец
од времето на
Османлиската
империја.

туљбен (*тур. tülbent*)
вид лесна женска
шамија за на глава.

тумба (*тур. tümbe*)
возвишение, ритче.

турбан (*тур. türban*)
бело платно што се

витка околу фесот како
украш, чалма.

туркиција *арх. (тур. türkücü)* пејач,
песнарија, песнатар.

турлија *арх. (тур. türlü)* секакви бои.

турпија (*тур. türlü*)
алатка за обработка на
површини од дрво или
метал.

турфанда (*тур. türlü*)
рани плодови, ран
зеленчук и овошје.

туршија (*тур. turşu*)
скиселен зеленчук, во
солена вода и
киселина, подготвен за
зима, зимница.

туткал (*тур. tutkal*)
дрводелско и
чевларско лепило.

туткун (*тур. tutkun*)
неснаодлив човек.

туфек арх. (тур. *tüfek*)

пушка, истрел од
пушка.

туфекчија арх. (тур.

tüfekçi) пушкар,
оружар, изработувач
на пушки, трговец со
оружје, војник
вооружен со пушка,
стрелец, пешак,
припадник на
султановата гарда во
стара Турција.

туфекчиски што се
однесува на туфекчија.
туфекчиски занает.

туч (тур. *tunç*) бронза.

туџар арх. (тур.

tüccar) трговец.

Ќ

ќаја арх. (тур. *kâhya*)
главен овчар, богат
сточар; управник,
надзорник на имот;
вид погачка со сирење.

ќајија арх. (тур.
kâhya) фурнација што
прави кај.

ќар (тур. *kâr*) печалба,
добивка, корист.

ќари&ќарува (тур.
kâr) добива, спечалува,
има корист,
профитира.

ќарџија (тур. *kâr*)
прекупец, оној што
настојува од секоја
ситуација да извлече
некоја корист.

ќарлија (тур. *kâr*)
оној што е во добивка,
кој заработил. Јас
излегов ќарлија од таа
работа.

ќатип арх. (тур. *kâtip*)
писар, обично во
администрацијата на
месната власт.

ќафир арх. (тур. *kâfir*)
неверник, оној што не
го признава Господ,
немуслиман.

ќебап&ќебапче (тур.
kebab) валчесто парче
од мелено месо,
печено на жар.

ќебапчија (тур.
kebarçı) оној што пече,
прави или продава
ќебапчиња.

ќебапчилница (тур.
kebarçı) продавница за
ќебапчиња со уредите
за нивно печење.

ќебе (тур. *kebe*)
покривач од валана
волна, покривка.

ќедер арх. (тур. *keдер*)
штета, несреќа, грижа,
мака.

ќезап (*тур. kezzap*)
азотна киселина,
шалитрина киселина
што служи за
издвојување на злато и
сребро.

ќела (*тур. kel*) место
на главата каде што
паднала косата.

ќелав (*тур. kel*) човек
без коса на главата.

ќелепош (*тур. kellepuş*)
плетена капа
од памучен конец,
капа што ја покрива
ќелата, капче што го
носат духовниците под
шапката.

ќелепур (*тур. kelepür*)
она до што се доаѓа на
лесен начин, без многу
труд.

ќелеш (*тур. keleş*)
ќелавко, ќелав човек;
презрив назив за
човек.

ќелибар (*тур. kehlibar*)
фосилна
смола што потекнува
од иглолисни дрвја,
јантар.

ќемане *арх.* (*тур. keman*)
виолина; глава
на човек; тиква.

ќеманеџија *арх.* (*тур. kemançı*)
свирач на
ќемане.

ќемер (*тур. kemer*)
кожен или платнен
појас; женски појас од
сребро; свод, лак во
градба (мост).

ќенев *арх.* (*тур. kenef*)
клозет, нужник, ноќен
сад.

ќепе (*тур. kepe*) вид
капа.

ќепенок (*тур. kepenk*)
едно од двете крила на
дуќан што служат
место врата, горното
се отвора нагоре, а

долното надолу и
служи како тезга;
дуќан.

ќепче (*тур. kepçe*)
лажица што се
употребува за мешање
на вариво.

ќерамида (*тур. kiremit*) вид плочеста
тула за покрив.

ќерамидџија *арх.*
(*тур. kiremitçi*) оној
што прави и продава
ќерамиди.

ќерана (*тур. kârhane*)
занаетчиска
работилница, обично
фурнациска,
просторија, при фурна
каде што се меси лебот
и др.

ќерата (*тур. kerata*)
немирко, неранимајко.

ќердоса (*тур. kâr*)
добива, заработува,
постигнува успех,

среќа во животот; за
женење: земе за жена.

ќересте *арх.* (*тур. kereste*) дрвен
градежен материјал,
дрвена граѓа, прибор
воопшто (за правење
на нешто).

ќерестеџија *арх.* (*тур. keresteci*) трговец со
дрвен градежен
материјал.

ќерпич (*тур. kerpiç*)
сурова, непечена тула.

ќесат *арх.* (*тур. kesat*)
застој, стагнација во
стопанисувањето,
стопанска криза.

ќесе (*тур. kese*)
торбичка за пари,
чантичка, пластична
торбичка.

ќесеџија *арх.* (*тур. kesici*) разбојник, што
краде сечејќи ги
ќесињата на жртвите;

јунак, добар борец
(што ги сече главите
на противниците).

ќесија арх. (тур. *kese*)
вреќа.

ќесим арх. (тур.
kesim) закуп, наем;
устен договор,
спогодба.

ќетен арх. (тур. *keten*)
памук.

ќетен-алва арх. алва
во вид на конци.

ќеф (тур. *keyif*) волја,
добра волја, добро
расположение, радост,
веселба, уживање.

ќефил арх. (тур. *kefil*)
сведок, гарант,
жирант.

ќефили (тур. *kefil*)
гарантира, се обврзува.

ќефин (тур. *kefin*)
бело платно во кое

муслиманите го
завиткуваат
мртовецот.

ќефлија (тур. *keyifli*)
весел, добро
расположен, загреан
со пијалак, поднапиен.

ќече (тур. *keçe*) бела
капа, дел од
албанската носија.

ќешки (тур. *keçe*) за
изразување на жалење,
недоволство што се
случило нешто.

ќитап арх. (тур. *keçe*)
китаб, книга што
содржи верски учења и
прописи кај
муслиманите.

ќоле арх. (тур. *köle*)
слуга, роб.

ќопав (тур. *çolpa*)
куц.

ќор (тур. *kör*) слеп на
едно око, слеп.

ќорави (*тур. kör*)
ослепува на едното
око, станува ќор,
ослепува.

ќор-сокак (*тур. kör sokak*) слепа улица од
која нема излез; тешка,
критична, безизлезна
ситуација.

ќос&ќосе (*тур. köse*)
човек на кој не му
растат мустаќи и
брада.

ќостек *арх.* (*тур. köstek*) синцирче за
џебен часовник; јаже
со кое му се врзуваат
нозете на добиток за да
му се ограничи
движењето, сопка.

ќотек (*тур. kötek*)
стап, тепање (обично
со стап).

ќофте (*тур. köfte*)
топче од дробено или
мелено месо печено
или варено со каша.

ќоше (*тур. köşe*) агол,
агол на куќа, на улица
и сл..

ќошлест (*тур. köşe*)
аглест.

ќулав и ќулавка (*тур. külah*) вид капа со
цуцка, полукружна
капа што се носи под
фесот.

ќулан *арх.* (*тур. külhan*) подземна
просторија, огниште
во амамот.

ќумбе *дијал.* (*тур. kümbet*) печка.

ќумез (*тур. kümes*)
кокошарник,
гулабарник; мала
куќичка од слаб
материјал, неуреден
стан, неугледна
кафеана.

ќумур (*тур. kömür*)
јаглен.

ќумурџија (*тур. kömürçü*) оној што прави и продава ќумур, јагленар.

ќунк и **ќумк** (*тур. künk*) цевка за одвод на димот од печките, цевка за водовод или канализација.

ќуп (*тур. küp*) голем и длабок земјен сад со две рачки отстрана за чување на прехранбени продукти.

ќурдија *арх.* (*тур. kürde*) горна облека, машка или женска, куса или долга, поставена со крзно.

ќурк (*тур. kürk*) долга горна облека опшиена со крзно.

ќурчија (*тур. kürkçü*) занаетчија што прави ќуркови и кожуви, крзнар, кожувар.

ќускија (*тур. küskü*) железен лост; глуп човек.

ќуспе (*тур. küspe*) остаток од семињата од кои со пресување се издвојува масло.

ќутук (*тур. kütük*) пенушка, трупец; недоделкан, глуп човек.

ќуќур *арх.* (*тур. kükürt*) сулфур.

ќушка *дијал.* пиперка.

У

убарачи *дијал.* урочи,
со поглед предизвика
повреда или смрт.

убосник *дијал.* убавец.

убосница *дијал.*
убавица.

убост *дијал.* убавина.

угич (*тур. ugiç*) овен
предводник (со
клопотарец или свонец
на гушата).

углавеник *дијал.*
свршеник.

углавеница *дијал.*
свршеница.

углавник *дијал.*
стројник.

угрижен *дијал.*
загрижен.

угурсуз (*тур. uğursuz*)
неранимајко,

расипаник, лош човек,
арамија, шегација,
мајтапчија, забавувач.

угурсузлак (*тур.*
uğursuzluk) нечесност,
арамилак, шега,
мајтап, забава.

удут *арх. (тур. hudut)*
синор, граница, меѓа.

уѓе *дијал.* полошо.

уем *арх. (тур. uem)* дел
од сомеленото брашно
што го зема
воденичарот за
мелењето.

узенгија (*тур. üzenği*)
стремен, метално
стапало закачено
отстрана на седлото во
кое се вметнуваат
стапалата на јавачот.

узур&усур *арх. (тур.*
huzur) одмор,
неработа, бадијалчење.

ујгун *арх. (тур. uygun)*
погоден, соодветен,
што одговара на
нешто.

ујдиса *(тур. uydurmak)*
договори; пасува,
одговара; се здружи со
него.

ујдурма *(тур. uydurma)* добро
смислена измама,
лукавство, махинација.

ук *дијал. учен.*

укач *(тур. hu)* дервиш.

укит *ретк. иње,*
скреж, сињак.

укруп *(тур. küруб)*
тага, душевна болка,
мака.

ула *(тур. uih)* пцост,
напаѓање на нешто
свето со зборови,
изразување
незадоволство од
нешто свето, кудење.

улан *ретк. коњаник*
вооружен со копје.

улар *(тур. uular)*
водило за коњ, маска
или магаре.

улема *(тур. ulema)* мн.
свештеници и
правници во
муслиманските земји.

улема-меџлис *(тур. ulema meclisi)* совет на
улеми, управен орган
на муслиманска верска
заедница.

улера *арх. заразна*
болест на цревата,
колера.

улефе *арх. (тур. ulufe)*
плата.

улогав *арх. сакат, со*
телесна мана.

уложје *арх. постелка,*
плацента.

умјаса *дијал.* личи,
сличен на.

умут *арх. (тур. utut)*
надеж.

унер *арх. (тур. hüner)*
чудо, вештина,
мајсторија, умешност.

унерција *арх. (тур. ünliü)* тој што изведува
вештини, мајстории.

унечка *(тур. önlük)*
престилка, скутник.

упази *дијал.* забележи.

упечок *ретк.*
заостанат во развој.

урва *ретк.* провалија,
амбис, стрмнина.

урвокос *ретк.* пакост,
зло.

урда *(тур. hurda)*
изварка.

урма *(тур. hurma)* вид
висока палма со
слатки, костеливи
плодови.

урнек *арх. (тур. örnek)*
пример, примерок,
мостра, образец;
ремек-дело,
мајсторство.

урутка *арх.* алат,
прибор.

урцови *арх.* големи
бисаги од мешина.

услекне *ретк.* цркне,
пцовиса (за животни).

услуп *(тур. üslup)*
убав, складен изглед,
складност, складна
форма.

устабаша *арх. (тур. ustabaşı)* главен
мајстор, претседател,
глава на еснаф.

устав *арх.* старинско
писмо со главни,

големи букви,
мајускул.

устрел *ретк.* гавол,
вампир.

усул (*тур. usul*)
правило, принцип,
метод, ред.

утија (*тур. ütü*) пегла.

утелиса (*тур. ütöleme*)
се испегла.

утман *ретк.*
тапоглавец,
неспособен човек.

укумат *арх. (тур. hükümet)* држава,
државна власт, режим,
управа
администрација.

уцени оцени,
процени, просуди.

учкур (*тур. uçkur*)
врвца за врзување на
гаките, гаќник.

учкурлак (*тур. uçkurluk*) пораб на
гаките низ кој е
проврен учкурот.

уцере *арх.* мала тесна
преграда во сидот
(како долап) или во
ковчег.

ушак *арх. (тур. uşak)*
гласник, курир,
поштар; шпион.

Ф

фазла (*тур. fazla*)
повеќе, отповеќе,
вишок.

фајда&фајде *дијал.*
(*тур. fayda*) корист,
добивка, интерес,
камата.

фајделив *арх.* (*тур.*
faydali) кој е корисен.

фајдеџија (*тур.*
faydacı) лихвар.

фајдос (*тур. paydos*)
прекин на работното
време; фајрон.

фак (*тур. fak*) замка,
стапица за фаќање
птици.

фалага *арх.* (*тур.*
falaka) справа за
тепање по стапалата во
старите училишта.

фандак *арх.* (*тур.*
findik altını) стара
турска златна монета.

фараш (*тур. faraş*)
сад, канта за ѓубре,
ѓубрарник.

фармак *арх.* отров.

фастан *дијал.* (*тур.*
fistan) фустан.

фатва (*тур. fetva*)
правно мислење од
муфтија дали некое
дело е согласно со
принципите на
исламот; јавен повик
за убиство.

фатиха (*тур. fatiha*)
име на првото поглавје
(сура) во Коранот, кое
има само седум стиха
главна молитва на
мухамеданците,
муслиманска молитва
за душата на умрените.

Феллах (*тур. fellah*)
земјоделец, селанец во
арапските земји.

Фелдшер *арх.*
лекарски помошник

Фелија&филија (*тур. fel*) парче, отсечок од нешто (обично од леб или од некој плод).

Фенер (*тур. fenar*)
рачна светилка,
врамена во стакло или
на друг начин, во која
гори свеќа или
петролеј.

Фенерција *арх. (тур. fenerci)* лице што ги пали и гаси јавните фенери (во времето кога немало електрична струја); човек во колона, обично воена, што носи фенер.

Фереце (*тур. ferace*)
облека кај
муслиманките, долга,

широка наметка со
мрежа што го покрива
лицето.

Ферма (*тур. vermek*)
уважува некого,
почитува, респектира,
високо цени некого.

Ферман (*тур. ferman*)
писмена наредба,
султанов указ, царска
дозвола, налог,
заповед од царот,
патна исправа,
документ со важна
одлука.

Ферманлија (*тур. fermanlı*) оној кој поседува ферман.

Фермене (*тур. ferмене*) горна шајачна или чоена облека без ракави.

Фес (*тур. fes*) капа со тркалезен облик и со пискул на врвот, обично црвена (називот е по градот

Фес во Мароко каде што се изработувале), во Турција е воведена во 1826 година како војничка капа место чалмата.

фетва (*тур. fetva*) правно решение на муфтијата за некое спорно прашање, особено за случај што не е предвиден со закон; писмено мислење на муфтијата за тоа дали нешто е дозволено или не според исламските верски прописи; потврдување на некоја пресуда од страна на великиот везир без кое не може да се изврши смртна казна.

фети *дијал.* вети.

фидан (*тур. fidan*) стебленце, ластар.

фиданбојли (*тур. fidan boylu*) кој е со висок стас.

фиде (*тур. fide*) тенка тестенина.

фил *арх.* (*тур. fil*) слон.

филада *арх.* буквар.

филари&фирали *арх.* вид женски чевли.

филдиш *арх.* (*тур. fil dişi*) слонова коска, слоновица.

филиз (*тур. filiz*) ластар, фидан, фиданка.

филџан (*тур. fincan*) чашка за кафе (кај Турците обично без дршка).

филанкешии *дијал.* некои си.

фиљан (*тур. filan, falan*) некој (одреден), тој и тој.

фиорин *арх.* златни пари наречени така по италијанскиот град Фиренца.

фира (*тур. füru*) одбивка од живата мера на добиток, губење од тежината на стока поради исушување, оштетување и сл, отпадок.

фиран (*тур. vıran*) уништен, упропастен, опустошен.

фиска *дијал. (тур. fiske)* мозолка.

фистан *дијал. (тур. fistan)* фустан.

фитил&фитиљ (*тур. fitil*) гајтан за палење на мини; врвка што

гори во свеќа или во кандило.

фиша (*тур. fiş*) ливче со различни податоци што се користат во научната работа, при правење речници, картотеки и сл.

фишек (*тур. fişek*) куршум за огнено оружје; кесе од хартија во вид на инка.

фишеклак (*тур. fişeklik*) кожена торбичка или широк ремен со прегради за носење на фишеци.

фланел (*тур. flanel*) лесна, обично волнена или памучна, ткаенина цврсто исткаена.

фодул&фудул (*тур. fodul*) горд, горделив, надмен, надуен.

фортуна&фртуна&фуртуна *арх. (тур.*

firtina) силна снежна бура, силен дожд и ветер.

френгија *арх.* (*тур. frengi*) сифилис.

фрик *дијал.* странец, тугинец.

фркат *дијал.* што може да лета, летечко.

фркне *дијал.* избувне, пламне, налути.

фрч *арх.* кожни бисаги кои служеле за пренесување на поштата.

фрча (*тур. firça*) четка.

фрчоса (*тур. firçalamak*) исчетка, исчисти.

фгеса *дијал.* виновен за нешто.

фукара (*тур. fukara*) сиромаштија, прост свет, пропаднат човек, бедник.

фукаралак (*тур. fukaralık*) мизерија, беда, сиромаштија.

фулеса *дијал.* му фали, му недостига.

фунд *дијал.* (*ром. fund*) крај, дно.

фурда (*тур. furda*) трошки, ронки, ситни отпадоци.

фурење *дијал.* пренесување на грозјето од лозјето до куката.

фурна (*тур. fırın*) печка.

фурнација (*тур. fırıncı*) човек што прави фурни, пекар, лебар.

Фурник *дијал.* лицето
што го пресува
грозјето за време на
бербата.

Фустенлак (*тур.*
fistanlık) материјал за
женски фустан.

Фучија (*тур. fıçı*) буре,
бочва, каца.

Фушкосан *дијал.*
жебурав, жебрав,
набран, спурен.

Х

ха *арх. дијал.* почетен слог во многу зборови од турско, персиско и арапско потекло: хабер, хаби, хава, хазно, хаир и сл.

хадис (*тур. hadis*) муслиманска традиција, изреки и дела што им се припшуваат на Мухамед и на неговите најблиски соработници.

хадум (*тур. hadum*) скопак, евнух; слуга, чувар на харем.

хаерлија *арх.* стари турски пари.

хазена *арх. (чеш. hazenati* фрли/фрла) женска спортска игра со топка во која топката треба да се фрли со рака во доста

тесен гол; еден вид ракомет.

халиф (*тур. halife*) муслимански верски главатар во арапските држави што ја има највисоката духовна и световна власт; титула на турските султани.

хан (*тур. khan*) владетелска титула на монголските и на некои други источни народи, најнапред на цареви, а подоцна и на владетелски кнезови.

ханат (*тур. khan*) област или држава со која управува хан.

харем (*тур. harem*) кај муслиманите: женскиот дел од куќата, сосем одделен од другите простории (на туѓите мажи влезот им е забранет); заеднички назив за женската челада во

муслиманска куќа;
повеќе љубовници на
еден маж.

харемлак *дијал. (тур. haremlik)* дел од муслиманска куќа определен за жени.

харзувал *арх. (тур. arzuhâl)* писмена молба, претставка, поднесок.

хатихумајун *(тур. Hatt-ı Hümayun)* султанов указ од 1856 г. за рамноправност на сите поданици во Империјата без оглед на верата.

хатишериф *(тур. hattışerif)* султанов указ од 1839 г. со кој им се дадени права на христијаните во Турската империја.

хафиз *(тур. hafiz)* чувар) човек што го знае напамет целиот

Коран или некои други познати песни,
почесно име за научник.

хаџи *(тур. hacı)* се става пред имиња и означува дека личноста била на аџилак, било на Света Гора, било во Ерусалим.

хашиш *(тур. haşış)* опојна и опасна дрога што се добива од цветовите на индискиот коноп, џвакан или пушен предизвикува халуцинации, а често и лудило.

хе *арх. дијал.* почетен слог од некои зборови од турско, персиско или арапско потекло: хеким, хелбете, хендек, хептен и сл.

хеџра *(тур. hicret)* преселување на

Мухамед од Мека во Медина (во 622 година од н. е.), тоа преселување (на 16 јули) муслиманите го сметаат за еден од најважните настани во почетниот стадиум на исламот и оттогаш ги бројат годините.

хисар *арх.* (*тур. hisar*) тврдина, замок, утврден град.

хиџра (*тур. hicret*) почеток на муслиманската ера, на 16 јули 622 година, називот дошол оттаму што таа година Мухамед и неговите приврзаници се преселиле од Мека во Медина.

хорал *дијал.* сад; поголема вреќа.

хоратува *дијал.* говори, разговара, прикажува.

хорда (*тур. ordu*) татарски племиња што сееле страв и трепет; дива маса, вон контрола; група од племиња што живеат на едно место.

хоџабашија *арх. дијал.* (*тур. kocabaşı*) селски кмет, селски старешина; коџабашија.

худба (*тур. hutbe*) молитва на муслиманите, проповед што ја држи имамот од минарето во петок и на бајрамите.

хупка *дијал.* залаг, касај.

хурија (*тур. huri*) убавица од муслиманскиот рај (џенет); рајска девица, небесна убавица; необично убава жена, убавица.

Ц

цаблан *дијал.* плод од пченка со и без зрна.

цавка *дијал.* цевка.

цавтење *дијал.* цветање.

цавток *дијал.* цвет, цут.

цалаварки *дијал.* насечено цвекло.

цалне *дијал.* бакне, целувне.

цап *дијал.* јарец; полукружен отвор на ногарките на женски разбој во кој стои крајот на вратилото.

царвул&црвул *дијал.* опинок.

царневестица *дијал.* ласица, невестулка.

царштина *арх.* данок.

цацко *ретк.* ѓавол, враг, сатана.

цванцик *арх.* стара австриска пара.

цволи *дијал.* `рти, никнува.

цволка *дијал.* `ркулец.

цеѓ *ретк.* вода со пепел за миење садови и варење сапун.

цее *дијал.* просева, отсева.

цекин *арх.* златна пара што била некогаш во циркулација во Италија.

цело *арх.* стара пара, обично продупчена (служи како украс).

церга *дијал.* пар впрегнати волови, биволи, говеда (за орање); черга.

церење *арх. дијал.*
лекување; смеешење,
кезење.

цери *арх. дијал.* се
лечи; се смее, се кези.

церибаша (*тур.*
çeribaşı) ромски
старешина,
заповедник на одред
од нередовна турска
војска, коњаник.

цигарлак (*тур.*
sigaralık) чибук,
муштика.

цименто (*тур.*
çimento) цемент.

циун *дијал.* чеп за
бочва или каца.

цицина *дијал.* оток,
место каде кожата е
црвена и надуена како
последница на рана,
убод и слично.

цоиса *дијал.* пцовиса.

цопак *дијал.* поголемо
парче домашен леб.

црвек *дијал.* штурец,
црцорец.

црвеник *арх.* народен
назив за месеците јуни
и јули.

црвеница *арх.* болеста
црвен ветер.

црвул *дијал.* опинок.

цревја *ретк.* вид
плитка обувка, чевли.

цркала *дијал.* тркала.

црцало *дијал.* ралник.

цулуф (*тур. zülüf*)
шишка, прамен,
залисток (коса).

цурајка *дијал.* обетка,
мингуша; двогодишно
украсно цвеќе со
розова боја.

цурко *дијал.*
девојченце, момиче.

цутар *арх.* архаично
име за третиот месец
во годината, март.

Ч

чабур арх. крбла,
крбло.

чадор (тур. *çadır*)
направа за заштита од
дожд и од сонце; арх.
шатор.

чаир арх. (тур. *çayir*)
ливада, полјана,
пасиште, долина.

чајре арх. чаре.

чакал (тур. *çakıl*)
ситно кршен камен;
крупен речен песок
измешан со камчиња.

чакарест (тур. *çakır*)
за очи - шарен; за
човек - што е со
шарени очи, на кој му
е едното око од една а
другото од друга боја.

чакија (тур. *çakı*)
џебен нож.

чакмак (тур. *çakmak*)
секало, огнило,
запалка; јаже со кое се
врзува катарката за
бродот.

чактиса (тур. *çakmak*)
спобудале, полуде,
збрлави, се мрдна со
умот.

чакшири (тур. *çakşır*)
вид сукнени
панталони.

чалам (тур. *çalım*)
фалење, расфрлање со
фалби, фалење самиот
себе си.

чаламџија (тур.
çalımcı) фалбација.

чалгација арх. (тур.
çalgıcı) свирач на
чалгија, музичар.

чалгија арх. (тур.
çalgi) свирка, свирење;
музички инструмент;
група од свирачи,
бенд.

чалма (*тур. çalma*)
бела платнена
преврска околу фесот
кај муслиманите,
турбан.

чам (*тур. çam*)
иглолисно дрво (бор,
ела, смрека); материјал
од такво дрво.

чанак (*тур. çanak*)
длабок сад за јадење
(се употребува и за
толчење лук, пиперки
и сл.)

чапа (*тур. çapa*)
мотика.

чапкан *арх.* (*тур. çapkin*)
коњ што оди
многу брзо, а со ситни
чекори; уличар,
бекрија, развратник,
никаквец.

чапканлак (*тур. çapkinlik*)
развратеност,
коцкарлак.

чапкундар *арх.*
развратник.

чапраз *арх.* (*тур. çapraz*)
украсена
метална тока, копчиња
за колан.

чапче *ретк.* мал сад за
црпење и пиенење вода.

чардак (*тур. çardak*)
трем на кат пред
собите, вид претсобје
во куќа од постар тип;
кула, стражарница на
граница.

чардаклија (*тур. çardaklı*)
куќа со
чардаци; винова лоза
што се качува по
столбовите од куќата,
на чардаците; стражар
на чардак (кула),
граничар.

чаре (*тур. çare*)
помош, излез, спас,
лек, средство.

чарк (*тур. çark*)
запчесто тркало.

чаркија *арх.* тепсија.

чарклија *арх. (тур. çarklı)* запчест.

чаршаф (*тур. çarşaf*)
пикривка за маса,
навлака за јорган и за
душек.

чаршија (*тур. çarşı*)
пазар, пазариште;
деловен, трговски дел
од град, трговски
сталеж; јавно
мислење, народ,
неизвестени,
нестручни луѓе.

чаршузлија *арх.* човек
од чаршијата.

чатал (*тур. çatal*)
раздел на дрво, како
вила.

чати *арх.* чита.

чатија (*тур. çati*)
дрвена конструкција
на кровот.

чатма *арх. (тур. çatma)* плетена ограда,
плет; спојница на
дрвена конструкција.

чатма веѓи (*тур. çatma kaş*) веѓи споени
над носот.

чат-пат (*тур. çatpat*)
понекогаш, одвреме-
навреме; сосем малку,
по нешто.

чауш *арх. (тур. çavuş)*
подофицерски чин во
турската војска,
полициски служител,
пандур, коњаник во
стара Турција.

чевре (*тур. çevre*)
четириаголна шамија
везена со сребрени
нишки (венчален дар).

чеза *арх.* вид запрежна
двоколка влечена од
коњ или коњи.

чеиз *арх. (тур. çeyiz)*
невестинска опрема,
мираз.

чекич *(тур. çekiç)*
чекан.

чекмеже&чекмеце
(тур. çektесе) фиока,
посебна преграда за
пари во дуќан.

чекрдек *дијал.* семка
од кајсија.

чекрек *(тур. çıkrık)*
направа за кревање на
товар или за црпење на
вода од длабок бунар.

челебија *арх. (тур. çelebi)* господин,
убаво воспитан човек,
особено млад човек;
благородник; угледен,
школуван човек.

челенка *арх. (тур. çelenk)* накит во вид
на перо, обично од
сребро, прицврстен на
калпакот или на

чалмата, што значело
турско одликување за
отсечена
непријателска глава;
накит на капа или
калпак.

челик *(тур. çelik)* вид
техничко железо; за
човек, силен,
карактерен.

челик *арх. (тур. çelik)*
дрвце на посебен
начин направено за
игра; вид игра со такво
дрвце.

чембер&чумбер *арх. (тур. çember)* бела
шампија од шифон која
заедно со јашмакот го
сочинува ферецето кај
муслиманите; железен
обрач; сплескано
железо за обрачи.

ченгел *(тур. çengel)*
железна кука.

ченгија (*тур. çengi*)
танчарка, кафеанска
танчарка и пеачка.

чепкен *арх.* (*тур. çerken*)
ракав на
џамадан, ракав.

червиш (*тур. çerviş*)
сок од месо во јадење.

черга (*тур. çerge*)
дебела ткаенина за
постилање или за
покривање.

черевиз (*тур. kereviz*)
целер.

черек (*тур. çayrek*)
четвртина од нешто.

черечи (*тур. çayrek*)
сече, расечува на
черечи, распарчува;
насилно раздвојува
некоја целост.

черија *дијал.* стадо
говеда.

черпија *арх.* (*тур. çirpi*)
конец, канап со
чија помош молерите
повлекуваат црта.

черчеве (*тур. çerçive*)
рамка (за врата или за
прозорец).

четвртчија *арх.* оној
кој обработува туѓа
земја со договор да
добие четвртина од
родот; наполичар,
исполичар.

четина (*тур. çetin*)
цврсти и остри влакна.

чешит (*тур. çeşit*) вид,
модерно, интересно.

чешма (*тур. çeşme*)
извор, кладенец; цевка
низ која тече вода од
водовод.

чибук (*тур. çibuk*)
цевка на луле, луле;
данок во добиток што
му се давал на

султанот во стара
Турција.

чибукар&чибукчија

арх. (тур. çibuk)
момок кај турските
господа што ги полнел
и ги подавал чибуците;
изработувач или
продавач на чибуци;
собирач на чибукот
(посебен данок на
добиток во стара
Турција).

чивија (*тур. çivi*)
клин.

чивит (*тур. çivit*)
темно модра боја на
ткаенина; син пигмент
од растително потекло,
индиго.

чивитар *арх. (тур. çivit)*
оној што продава
чивит.

чизија *арх. (тур. çizi)*
црта, линија.

чизма (*тур. çizme*)
висока обувка, до и
над колена.

чиле (*тур. çile*)
определена количина
конец намотан на
посебен начин, во вид
на снопче.

чина *дијал.* стрина.

чинар (*тур. çinar*)
платан, јавор.

чинија (*тур. çini*) сад
за потребите на
домаќинството.

чирак (*тур. çirak*)
ученик при мајстор
занаетчија, слуга во
дуќан, неопитен,
неискусен човек.

чираклак (*тур. çiraklık*)
учење на
занает како чирак.

чириш *арх. (тур. çiriş)*
чевларско лепило,
лепило.

число *арх.* број.

чифлиг&чифлик *арх.*
(*тур. çiflik*) вид
феудален посед што
господарот го
обработувал со
користење на
сиромашни селани
чифчии.

чифт (*тур. çift*) два
еднакви предмета што
се носат, се
употребуваат заедно и
истовремено, пар.

чифте (*тур. çiftе*)
ловечка пушка со две
цевки; две парчиња од
нешто, пар, двојка,
двојно, дупло; фрла
чифте, фрла чифтиња
(за коњ, магаре - клоца
со задните нозе).

чифтелија *арх.* (*тур.*
çifteli) што оди во
чифт, во пар.

чифут (*тур. çifut*)
Евреин.

чифчија (*тур. çifçi*)
сиромашен селанец,
земјоделец, наемател
на земја од спахија,
исполичар.

чиш (*тур. çiş*) кога на
мало дете му се нуди
да мочка.

чкембе (*тур. işkembe*)
дел од желудникот на
животните што може
да се јаде, шкембе.

чкива *ретк.* гледа.

чкота *дијал.* буричка,
буцка.

чкулав *ретк.* сакат.

чкунка *ретк.* остаток
од откината рака или
нога.

чобан (*тур. çoban*)
овчар, пастир.

чоја (*тур. çuha*) вид
фабричко валано сукно
и облека од него.

чојадар *арх.* чувар на
облека, гардеробер.

чок *арх. (тур. çok)*
многу, прилично.

чоканче *(тур. çokal)*
специјално шишенце
за ракија.

чокалија *дијал.*
погрдно име за
Македонец.

чолак *(тур. çolak)*
човек без една рака,
сакат, инвалид во
рацете или во прстите.

чомак&чумак *арх.*
(тур. çotak) топуз,
боздоган, глава.

чомбаз *арх.* перчин.

чомлек *(тур. çötlek)*
јадење од варено месо
со кромид.

чому *арх.* дативна
форма од што.

чонека *дијал.* парче
месо.

чорба *(тур. çorba)*
густа супа.

чорбалак *(тур.*
çorbalık) чинија за
служење чорба.

чорбаци *арх. (тур.*
çorbacı) чорбација,
звањето чорбација што
се става пред името.

чорбација *арх. (тур.*
çorbacı) јузбашија,
капетан, заповедник на
орта во старата турска
војска, кај јаничарите,
богат човек, газда.

чочек *(тур. köçek)*
вид танц,
професионален танчар
или танчарка што го
игра тој танц (се
изведуваат движења со
мевот).

чочка *дијал.* детско летало направено од хартија.

чубук *дијал. (тур. çibuk)* чибук.

чувадар *арх.* чувар.

чукан *ретк.* скопен, ускопен.

чуму *арх.* зошто.

чунки *дијал. (тур. çünkü)* зарем, како да.

чупа *дијал.* мома, девојка.

чурек *дијал. (тур. çörek)* вид печиво, леб месен со маја и премачкан со јајце.

чурдиса *(тур. çürütek)* станува чурук, се расипува, трули.

чурук *(тур. çürük)* недостаток, мана,

фаличен, нездрав, расипан, неисправен, гнил, лажен, фалсификуван.

чушка *дијал.* слично на мешунка, пиперка.

Ц

цабе (*тур. caba*)
подарено, бесплатно,
бадијала, залудно,
бескорисно.

цаде (*тур. cadde*) пат,
друм, јавен пат,
патување, движење.

цадија (*тур. cady*)
волшебница, гатачка,
вештица, фурија,
лоша жена.

цам (*тур. cam*)
стакло, прозорец,
окно.

цамадан *арх.* (*тур. camadan*)
вид елек навезен со сребро и
свила, кожен куфер,
багаж воопшто.

цамбаз *арх.* (*тур. cambaу*)
акробат,
особено на коњи во
циркус, добар
познавач на коњите,
трговец со коњи,

препродавач на коњи,
измамник, препреден
човек.

цамија (*тур. camі*)
поголем муслимански
верски храм.

цамлак (*тур. camlik*)
витрина, излог;
рамките за стакло на
прозорците.

цамлија (*тур. camli*)
стаклен, од цам;
скокалче, бајче, мало
стаклено топче.

цамфес *арх.* (*тур. canfes*)
вид на свилена
ткаенина.

цамција (*тур. camci*)
стаклорезец, стаклар.

цан *арх.* (*тур. can*)
душа, живот.

цанам *арх.* (*тур. canim*)
душо моја,
мило мое.

џангарак *арх. (тур. çangırtı)* свонец, свонче, прапорец.

џандар *(тур. jandarma)* жандарм; една од картите за играње; вид игра со карти во која, џандарот ги зема сите карти, џандар збира.

џандрлив *(тур. cangurty)* зајадлив, немирен кавгаџија, склон кон кавга.

џанка *(тур. can eriği)* вид слива со поситни плодови, плодот од таа слива.

џан-џин *(тур. cin)* жива душа.

џафте *арх.* евтин, мал.

џеб *(тур. ser)* платнено кесе зашиено во облека за носење на разни ситни предмети.

џеваир *арх. (тур. cevahir)* бесценет камен, нешто од сребро, злато и бесценети камења, дијамант.

џевап *арх. (тур. cevab)* одговор.

џеза *арх. (тур. ceza)* глоба, парична казна.

џелат *(тур. cellad)* извршител на смртна казна, бездушен и немилосрден човек, злосторник, крвопиец, мачител, крвник.

џелеп *арх. (тур. celerçi)* одгледувач и трговец што купува и продава добиток на големо.

џенабет *арх. (тур. senabet)* човек што нема среќа, несреќник, проклетник, колнат, проклет човек.

ценем арх. (тур. *cenet*) мухамедански, муслимански пекол.

ценет (тур. *cenet*) мухамедански, муслимански рај.

ценк арх. (тур. *cenk*) бој, битка.

цепане арх. (тур. *serhane*) муниципалитет.

цепчија (тур. *serçi*) Крадец што краде од џебови.

цереме арх. (тур. *sereme*) глоба, цеза.

цефа арх. цева, врева.

цивџан (тур. *civciv*) врабец.

цигер (тур. *ciğer*) бел дроб, црн дроб.

цида арх. (тур. *cida*) копје, дршка од бајрак.

цилит (тур. *cilit*) кусо копје без железен шилец со кое коњаниците се гаѓаат еден со друг во игра или во вежбање за натпреварување.

циљве (тур. *cilve*) кокетерија, претргнување, перчење.

циљвелија (тур. *cilve*) кокетен, кокетлив.

цимрија (тур. *cimri*) пробирач, избирач, скржавец, оној што е пребирлив.

цин (тур. *cin*) во верувањето на муслиманските народи: дух, демон, можел да биде добар или лош, надарен со натприродна сила и со способност да се прави невидлив, гигант, колос, исполин.

циновски (*тур. cin*) со огромни размери, многу голем, што има карактер на цин.

цинороз (*тур. horoz*) вид на ситен домашен петел; назив за ситен човек, човече, кепец, цуце.

цинс (*тур. cins*) род, сој, колено, вид.

цинцефил *арх.* (*тур. zencefil*) ѓумбир.

цихад (*тур. cihad*) кај муслиманите: света војна против неверниците, победа над неверниците.

цице (*тур. cici*) детска играчка, свечка, свечало.

цока *арх.* вид куца машка и женска облека, еден вид тесен елек.

црка *дијал.* има пролив, диареа, се посра.

црца (*тур. çırçır*) обилно тече, обилно извира, грга, блика.

цубе *арх.* (*тур. cübbe*) старинска долга машка облека без ракави, мантија кај муслиманските свештеници.

цуван (*тур. cevap*) џевап, одговор.

цүздан (*тур. cüzdan*) чанта, портмоне.

цүјап *дијал.* не обрнува внимание, не му дава значење.

цума (*тур. cuma*) муслиманска молитва во петок.

цүмбуш (*тур. cümbüş*) веселба, забава, бучна и весела врева,

безредие, турканица,
врева, викотница.

цумле (*тур. cümle*)
сите заедно, сите.

цумхур (*тур. cumhur*)
народ, собрание на
народот, собир,
конференција,
република.

цумхурија (*тур. cumhuriyet*) република,
држава со
републиканска форма
на владеење.

цуце (*тур. çüce*) кепец,
човече.

Ш

шабан (тур. *şaban*)
име на осмиот месец
од муслиманскиот
календар, има 29 дена.

шаваспур арх. лесна и
танка просирна
ткаенина од лен или
свила, слично на газа.

шадрван арх. (тур. *şadırvan*) водоскок,
фонтана, базен,
особено кај џамија за
земање абдест.

шаин арх. (тур. *şahin*)
сокол, особено
дресиран за лов на
други птици.

шаит арх. (тур. *şahit*)
сведок, очевидец.

шајак (тур. *şayak*) вид
грубо збиено сукно.

шајка арх. воен брод
на весла, чамец.
шака (тур. *şaka*) шега.

шакација (тур. *şakacı*) шегаџија.

шал (тур. *şal*) волнена
или свилена шамија,
служи за завиткување
на вратот, или за
наметнување.

шалвари арх. (тур. *şalvar*) широки долги
ориентални женски
панталони.

шам арх. (тур. *şam*)
Шам - Дамаск, Сирија
во составите што
почнуваат со шам.

шамар дијал. (тур. *şamar*) шлаканица.

шамата дијал. (тур. *şamata*) врева.

шамија (тур. *şami*)
марама за на глава кај
жените (на Балканот).

шан арх. (тур. *şan*)
добар глас, углед,
популарност, слава,
достоинство,

величество, важност,
надворешен изглед,
вид, лик.

шандан *арх. (тур. şatdan)* свеќник.

шант *арх.* бајпас.

шантан *арх. (тур. şantöz)* кафе со пеачки.

шантунг *(тур. şantung)* вид ткаенина од свилени отпадоци.

шап *(тур. şap)* многу опасна заразна болест кај копитарите.

шапка *(тур. şapka)* капа, шешир.

шапшал *арх. (тур. şapşal)* невешто, неспособно лице, абдал.

шарабија *(тур. şarabi)* кој има боја на вино.

шарвета& шервета *дијал.* марамче за бришење.

шаркија *(тур. şarki)* ориентален музички инструмент со две жици, вид тамбура, песна, гусларска песна.

шарлаган *(тур. şyrlagan)* масло од сусам.

шатор *(тур. çadır)* привремена полска куќичка од платно, особено погодна за логорување (на војска, младина, работници).

шатра *(тур. çadır)* колиба или дуќан од штици.

шафер *дијал. (гер. Schwager)* девер на свадба.

шафран *(тур. zafran)* растение од чиј виолетов цвет, исушен

и сомелен, се добива
мирудија или лек, а
служи и за боење.

Шахнаме (*тур.*
Şahname) голема епска
песна од 170 илјади
стихови од персискиот
поет Фирдуси,
првобитно напишана
во проза, опева
настани од персискиот
митски, легендарен и
историски период до
пропаста на
династијата на
Сасанидите и
арапското освојување
на Персија.

шашардиса (*тур.*
şaşırma) збуни,
изненади.

шашарма (*тур.*
şaşma) збрка, забуна.

шашка *арх.* черкеска
сабја, сабја на руската
коњица, која се носи
преку рамо.

шашкан (*тур.* *şaşkın*)
шут, чукнат,
налудничав човек.

шашлив (*тур.* *şaşkın*)
кривиглед.

шашма (*тур.* *şaşmak*)
збрка, забуна.

шаштиса (*тур.*
şaşmak) шашардиса.

шебек *арх.* (*тур.*
şebek) вид мајмун.

шебој (*тур.* *şebboy*)
вид украсно цвеќе со
жолтоцрвении
миризливи цветови
(лат. *Cheiranthus*
cheiri).

шевал (*şevval*)
десетти месец во
муслиманскиот
календар, почнува на 7
јули и има 29 дена.

шеик (*тур.* *şeyh*)
поглавар на
муслиманска верска

заедница, секта или школа, старешина на село, на племе, шеик-улислам врховен муфтија, врховен поглавар на верската заедница во стара Турција.

шеј *арх. (тур. şey)*
ствар, предмет.

шејтан *арх. (тур. şeytan)* ѓавол, снаодлив, итар, лукав човек; немирен, несташен.

шен *арх. (тур. şen)*
весел.

шербет *(тур. şerbet)*
топол пијалак од пржен шеќер, растопен шеќер за попарување на некои благи работи: баклава, раванија и сл.

шерет *(тур. şer)*
лукав, препреден, неискрен, подмолен

човек, шерет-будала препреден глупак, палав човек.

шеретлак *(тур. şerretlik)* лукавство, препреденост, неискреност, подмолност, палавост.

шеријат *(тур. şeriat)*
учење или основен пропис на исламската вера, вистински пат, Божји закон, закон заснован врз Коранот (за разлика од адетот што е заснован врз обичајното право), шеријатско право правен систем чија цел е да управува со односите во исламската верска заедница врз основа на прописите на верата.

шериф *(тур. şerif)*
благороден, одличен, чесен, директен потомок на Мухамед,

некогашна титула на емирот во Мека.

шекерлеме *арх. (тур. şekerleme)* вид слатко, слатка од шеќер.

шекерлија *арх. (тур. şekerli)* што е со шеќер, сладок.

шефтелија *(тур. şeftali)* вид праска - растение и плод.

шехити *(тур. şehit)* членови на исламска религиозна секта што го признаваат само Коранот и го отфрлаат учењето на сунитите.

шеш-беш *(тур. şeşbeş)* игра со коцки, коцкање.

шешери *(тур. şişirme)* се шири, се кокори, се дуче.

шилеже *арх.* одбиено јагне од една година; доцна ојагнето јагне.

шилте *арх. (тур. şilte)* мало волнено перниче што се става на миндер, на душек.

шиндра *(тур. şendere)* елова или брестова штичка за покривање на куќи и други објекти.

шиник *арх. (тур. şinik)* мера за жито со различна тежина, во зависност од крајот каде што се користи.

шира *(тур. şira)* слатко вино, сок од изгмечено зрело грозје (непревриено вино).

ширден *(тур. şirden)* четвртиот дел од желудникот на преживно животно.

ширит *(тур. şerit)* лента што се зашива како знак за чинот на униформата, украсна

врвка, лента на алиштата, гајтан.

шиш (*тур. şiş*)
железен ражен, копје (мало и многу остро) за бодеење, при лов.

шише (*тур. şişe*)
флаша.

шишко (*тур. şişman*)
прекар за полн, шишкав човек, дебелко.

шишман (*тур. şişman*)
дебел мешлест човек.

шишќебап (*тур. şiş kebab*)
стапче, кебап парчиња месо и зеленчук нанижани на раженче и печени.

шкембе (*тур. işkembe*)
мев, желудник.

шкоба *ретк.* вид тап нож за стружење.

шкобав *ретк.* слаб, сув.

шлупка *дијал.* лушпа, корупка.

шора *ретк.* мокри, моча, уринара.

шота&шпота *ретк.* се подбива, се потсмева.

шкембе (*тур. işkembe*)
желудник, за човек: лабав и дебел, со голем мев.

шубе (*тур. şüphe*)
сомневање, подозрение.

шука&шутка *дијал.*
турка, бутка.

шукур *арх. (тур. şükür)* благодарам, фала Богу.

шүфросан *дијал.*
жебурав, жебрав, набран, набрана кожа од подолго држење на раце или нозе во вода.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА АВТОРОТ

Проф. д-р Толе Белчев е роден на 19 јули 1950 година во Згожелец, Полска. Основно и средно образование завршува во Скопје. Во студиската 1970/1971 година се запишува на Филолошкиот факултет во Скопје, група Руски јазик со книжевност. Од академската 1991/1992 година работи како лектор по македонски јазик на Универзитетот во Крајова – Романија. Во 1996 година добива стипендија за докторски студии од Фондација на Романија во траење од четири години. По одбрана на трудот „Романтизмот во Источна Европа – Русија, Полска и романските држави“, во 1996 година се запишал на докторски студии од областа на филологијата и на 14 декември 2000 година ја одбрал докторската дисертација на тема „Влијанието на рускиот и полскиот романтизам врз романтичарите од романските држави“. На македонската научна јавност Белчев ѝ е познат по својата работа од лексикологијата. Зад себе го има Речникот на странски зборови во македонскиот јазик, лексиконот за туѓи зборови (обеман лексикографски труд) каде што авторот дава толкување и преглед на туѓата лексика во македонскиот јазик. Кон ова се придружуваат статиите што ги пишува за македонскиот јазик во романското списание „Шагетаторум“ и во романскиот печат. Од 1979 до 1984 година хонорарно работи како преведувач во Македонската радиотелевизија на филмската програма. Има преведено преку 150 играни, сериски и документарни филмови од руски, полски, српски и чешки јазик.

Проф. д-р Толе Белчев еден дел од својот работен век (25 години) го поминал како генерален секретар на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура. Работел како професор по македонски јазик на Универзитетот во Крајова (Романија), а исто така и како технички директор на Семинарот за албанологија во РМ. Од мај 2007 до декември 2009 година работи како професор по македонски јазик на Државниот универзитет во Тетово каде што заедно со професорот Кемал Мурати работи на издавањето на Албанско-македонскиот и Македонско-албанскиот речник. На Државниот универзитет во Тетово го основа Семинарот за албански јазик и литература и е еден од директорите на Семинарот. Истовремено е и раководител на Студиската програма за македонски јазик, како и член на Универзитетскиот сенат и директор за издавачката дејност.

Од декември 2009 година Белчев се вработува на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип каде што работи како вонреден професор од областа македонистика на Катедрата за македонски јазик и книжевност.

The background is an abstract composition of numerous overlapping, flowing lines. The lines vary in thickness and opacity, creating a sense of depth and movement. The color palette is muted, featuring shades of light grey, taupe, and brown, with a prominent, bright golden-yellow highlight in the lower right quadrant. The overall effect is that of a dynamic, organic structure, possibly representing a network or a complex system.

ISBN